

EBI/PN/2021/02

2021. gada 1. marts

Pamatnostādnes

saskaņā ar Direktīvas (ES) 2015/849 17. pantu un 18. panta 4. punktu par klienta uzticamības pārbaudi un faktoriem, kas kredītiestādēm un finanšu iestādēm ir jāņem vērā, novērtējot nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas un teroristu finansēšanas risku, kurš saistīts ar darījumu attiecībām un gadījuma rakstura darījumiem (“*ML/TF* riska faktoru pamatnostādnes”), ar ko atceļ un aizstāj pamatnostādnes JC/2017/37.

1. Atbilstības nodrošināšanas un ziņošanas prasības

Pamatnostādņu statuss

1. Šajā dokumentā ir iekļautas pamatnostādnes, kas izdotas saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1093/2010 16. pantu ¹. Kompetentajām iestādēm un finanšu iestādēm saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1093/2010 16. panta 3. punktu jādara viss iespējamais, lai ievērotu šīs pamatnostādnes.
2. Pamatnostādnēs izklāstīts EBI viedoklis par attiecīgām uzraudzības praksēm Eiropas finanšu uzraudzības sistēmā jeb par to, kā Savienības tiesību akti ir jāpiemēro konkrētā jomā. Kompetentajām iestādēm, kas minētas Regulas (ES) Nr. 1093/2010 4. panta 2. punktā un uz kurām šīs pamatnostādnes attiecas, tās ir jāievēro, iekļaujot tās attiecīgi savā praksē (piemēram, veicot grozījumus savā tiesiskajā regulējumā vai uzraudzības procesos), tostarp gadījumos, kad pamatnostādnes ir paredzētas galvenokārt iestādēm.

Prasība sniegt ziņojumus

3. Saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1093/2010 16. panta 3. punktu kompetentajām iestādēm līdz (07.09.2021) jāpaziņo EBI, ka tās ievēro vai paredz ievērot šīs pamatnostādnes, vai arī jānorāda to neievērošanas iemesli. Ja attiecīgajā termiņā šāds ziņojums netiek saņemts, EBI uzskata, ka kompetentās iestādes neievēro šīs pamatnostādnes. Paziņojumi ir jāiesniedz, nosūtot EBI tīmekļa vietnē pieejamo veidlapu uz e-pasta adresi compliance@eba.europa.eu ar norādi "EBI/PN/2021/02". Personām, kas iesniedz paziņojumus, ir jābūt pilnvarotām to pārstāvēto kompetento iestāžu vārdā ziņot par prasību izpildi. Par jebkurām atbilstības statusa izmaiņām arī ir jāziņo EBI.
4. Paziņojumus publicēs EBI tīmekļa vietnē saskaņā ar 16. panta 3. punktu.

¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 1093/2010 (2010. gada 24. novembris), ar ko izveido Eiropas Uzraudzības iestādi (Eiropas Banku iestādi), groza Lēmumu Nr. 716/2009/EK un atceļ Komisijas Lēmumu 2009/78/EK (OV L 331, 15.12.2010., 12. lpp.).

2. Priekšmets, darbības joma un definīcijas

Priekšmets

5. Šajās pamatnostādnēs ir izklāstīti faktori, kas uzņēmumiem ir jāņem vērā, novērtējot nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas un teroristu finansēšanas (*ML/TF*) risku, kas saistīts ar to darījumdarbību, kā arī ar darījumu attiecībām vai gadījuma rakstura darījumiem ar jebkuru fizisku vai juridisku personu ("klientu"). Tāpat tajās ir izklāstīts, kā uzņēmumiem ir jāpielāgo savu klienta uzticamības pārbaudes (*CDD*) pasākumu tvērumstā, lai tas būtu samērīgs to apzinātajam *ML/TF* riskam.
6. Šajās pamatnostādnēs galvenā uzmanība ir vērsta uz atsevišķu darījuma attiecību un gadījuma rakstura darījumu riska novērtējumiem, taču uzņēmumiem šīs pamatnostādnēs ir jāizmanto arī *mutatis mutandis*, novērtējot *ML/TF* risku uzņēmuma darbībās saskaņā ar Direktīvas (ES) 2015/849 8. pantu.
7. Šajās pamatnostādnēs aprakstītie faktori un pasākumi nav izsmeļoši, un uzņēmumiem ir pēc vajadzības jāizskata citi faktori un pasākumi.

Piemērošanas joma

8. Šīs pamatnostādnēs ir adresētas kredītiestādēm un finanšu iestādēm, kā definēts Direktīvas (ES) 2015/849 3. panta 1. un 2. punktā, un kompetentajām iestādēm, kas atbild par uzraudzības īstenošanu attiecībā uz šo uzņēmumu atbilstību to nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas un teroristu finansēšanas novēršanas (*AML/CFT*) pienākumiem.
9. Kompetentajām iestādēm šīs pamatnostādnēs ir jāizmanto, novērtējot uzņēmumu riska novērtējumu un *AML/CFT* politikas nostādņu un procedūru adekvātumu.
10. Kompetentajām iestādēm ir arī jāizsver, kādā mērā šīs pamatnostādnēs var izmantot informācijas gūšanai, lai novērtētu ar to nozari saistīto *ML/TF* risku, kas ietilpst uz risku balstītā pieejā uzraudzībai. EUI ir izdevušas uz risku balstītas uzraudzības pamatnostādnes saskaņā ar Direktīvas (ES) 2015/849 48. panta 10. punktu.
11. Šo pamatnostādņu darbības jomā neietilpst atbilstība Eiropas finanšu sankciju režīmam.

Definīcijas

12. Šajās pamatnostādnēs piemēro turpmāk norādītās definīcijas.

a) "Kompetentās iestādes" ir iestādes, kas atbild par uzņēmumu atbilstības

nodrošināšanu Direktīvas (ES) 2015/849 prasībām, kas transponētas valsts tiesību aktos².

- b) “Uzņēmumi” ir kredītiestādes vai finanšu iestādes, kā definēts Direktīvas (ES) 2015/849 3. panta 1. un 2. punktā.
- c) “Sākotnējais risks” ir riska līmenis pirms tā mazināšanas.
- d) “Ar augstāku *ML/TF* risku saistītas jurisdikcijas” ir valstis, kas, pamatojoties uz šo pamatnostādņu I sadaļā izklāstīto riska faktoru novērtējumu, rada augstāku *ML/TF* risku. Šis termins neietver “augsta riska trešās valstis”, par kurām noteikts, ka to *AML/CFT* režīmā ir stratēģiskas nepilnības, kas būtiski apdraud Savienības finanšu sistēmu (Direktīvas (ES) 2015/849 9. pants).
- e) “Attiecības vai darījumi bez tiešas saskares” ir jebkurš darījums vai attiecības, kur klients nav fiziski klātesošs, tas ir, neatrodas tajā pašā fiziskajā atrašanās vietā kā uzņēmums vai persona, kas rīkojas uzņēmuma vārdā. Tas attiecas arī uz situācijām, kad klienta identitāte tiek pārbaudīta, izmantojot videosaiti vai līdzīgus tehnoloģiskos līdzekļus.
- f) “Gadījuma rakstura darījums” ir darījums, kas netiek īstenots saistībā ar darījumu attiecībām, kā definēts Direktīvas (ES) 2015/849 3. panta 13. punktā.
- g) “Kopējs konts” ir bankas konts, ko klients, piemēram, praktizējošs jurists vai notārs, ir atvēris, lai glabātu savu klientu naudas līdzekļus. Šādu klientu naudas līdzekļi sajauksies, un klienti nevarēs tieši pieprasīt bankai veikt darījumus.
- h) “Atlikušais risks” ir riska līmenis, kas saglabājas pēc tā mazināšanas.
- i) “Risks” ir *ML/TF* ietekme un iespējamība.
- j) “Vēlme uzņemt risku” ir riska līmenis, ko uzņēmums ir gatavs pieņemt.
- k) “Risku faktori” ir mainīgi faktori, kas vai nu paši par sevi, vai kopā var paaugstināt *ML/TF* risku, kuru rada atsevišķas darījumu attiecības vai gadījuma rakstura darījums.
- l) “Uz risku balstīta pieeja” ir pieeja, ko kompetentās iestādes un uzņēmumi izmanto, lai apzinātu, novērtētu un izprastu *ML/TF* risku, kuram uzņēmumi ir pakļauti, un īstenotu *AML/CFT* pasākumus, kas ir samērīgi šiem riskiem.
- m) “Čaulas banka”, kā definēts Direktīvas (ES) 2015/849 3. panta 17. punktā.
- n) “Finanšu līdzekļu izcelsme” ir darījumu attiecībās vai gadījuma rakstura darījumā iesaistīto līdzekļu izcelsme. Tas ietver gan darbību, kuras rezultātā tika gūti darījumu attiecībās izmantotie līdzekļi, piemēram, klienta alga, gan veidu, kādā klienta līdzekļi tika pārskaitīti.
- o) “Labklājības izcelsme” ir klienta kopējās bagātības izcelsmes avots, piemēram, mantojums vai ietaupījumi.

² Regulas (ES) Nr. 1093/2010 4. panta 2. punkta ii) apakšpunkts; Regulas (ES) Nr. 1094/2010 4. panta 2. punkta ii) apakšpunkts; Regulas (ES) Nr. 1093/2010 4. panta 3. punkta ii) apakšpunkts

3. Īstenošana

Piemērošanas datums

1. Šīs pamatnostādnes tiks piemērotas trīs mēnešus pēc publicēšanas visās ES oficiālajās valodās.

I sadaļa. Vispārējās pamatnostādnes

Šīm pamatnostādnēm ir divas daļas. I sadaļa ir vispārīga un attiecas uz visiem uzņēmumiem. II sadaļa attiecas uz konkrētām nozarēm. II sadaļa pati par sevi ir nepilnīga un ir jālasa kopā ar I sadaļu.

1. pamatnostādne. Riska novērtējumi: galvenie principi visiem uzņēmumiem

- 1.1. Uzņēmumiem jānodrošina, lai tiem būtu padziļināta izpratne par *ML/TF* riskiem, kuriem tie pakļauti.

Vispārēji apsvērumi

- 1.2. Lai ievērotu Direktīvā (ES) 2015/849 noteiktos pienākumus, uzņēmumiem jānovērtē:
 - a) *ML/TF* risks, kuram tie ir pakļauti savas uzņēmējdarbības būtības un sarežģītības dēļ (uzņēmuma darbības riska novērtējums); un
 - b) *ML/TF* risks, kuram tie ir pakļauti, uzsākot darījumu attiecības vai veicot gadījuma rakstura darījumu (atsevišķie riska novērtējumi).

Katram riska novērtējumam jā sastāv no diviem atsevišķiem, bet saistītiem posmiem:

- a) *ML/TF* riska faktoru apzināšana; un
 - b) *ML/TF* riska novērtēšana.
- 1.3. Novērtējot atlikušā *ML/TF* riska kopējo līmeni, kas saistīts ar to darījumdarbību un ar atsevišķām darījumu attiecībām vai gadījuma rakstura darījumiem, uzņēmumiem jāņem vērā gan objektīvā riska līmenis, gan kontroles kvalitāte un citi riska mazināšanas faktori.
 - 1.4. Kā noteikts Direktīvas (ES) 2015/849 8. panta 2. punktā, uzņēmumiem jāreģistrē un jādokumentē sava uzņēmuma darbības riska novērtējums, kā arī visas šajā riska novērtējumā veiktās izmaiņas tā, lai uzņēmums un kompetentās iestādes varētu saprast, kā tas tika veikts un kāpēc tas tika veikts konkrētā veidā.
 - 1.5. Uzņēmumiem, kas ir kredītiestādes, un brokeru sabiedrībām šajā kontekstā arī ir jāskata EBI iekšējās pārvaldības pamatnostādnes.³

³ Pamatnostādnes par iekšējo pārvaldību, EBI/PN/2017/11

Riska novērtējumu atjaunināšana

- 1.6. Uzņēmumiem ir jāievieš sistēmas un kontroles pasākumi, lai regulāri pārskatītu *ML/TF* riska novērtējumus, kas saistīti ar to darījumdarbību un ar atsevišķām darījumu attiecībām, lai nodrošinātu, ka to *ML/TF* riska novērtējums ir atjaunināts un atbilstīgs.
- 1.7. Sistēmas un kontroles pasākumos, kas uzņēmumiem ir jāievieš, lai nodrošinātu, ka to atsevišķie un uzņēmuma darbības riska novērtējumi ir atjaunināti, jāietver tālāk norādītais.
 - a) Datuma noteikšana katram kalendārajam gadam, kurā notiks nākamais uzņēmuma darbības riska novērtējuma atjauninājums, un datuma noteikšana, ņemot vērā riska pakāpi, atsevišķajam riska novērtējumam, lai nodrošinātu jaunu vai potenciālu risku iekļaušanu.
 - b) Ja uzņēmums līdz minētajam datumam tiek informēts, ka ir radies jauns *ML/TF* risks vai paaugstinājies esošs risks, tas ir pēc iespējas ātrāk jāatspoguļo tā atsevišķajā un uzņēmuma darbības riska novērtējumā; un
 - c) Tādu problēmjaudājumu, kas varētu ietekmēt riska novērtējumus (piemēram, iekšējo ziņojumu par aizdomīgiem darījumiem, atbilstības neievērošanas gadījumu un darījumu nodaļas sniegtās informācijas), rūpīgu reģistrēšanu attiecīgajā periodā.
- 1.8. Šajā saistībā uzņēmumiem ir jānodrošina, ka tiem ir ieviestas sistēmas un kontroles pasākumi, lai apzinātu jaunus *ML/TF* riskus, un ka tie spēj novērtēt šos riskus un — attiecīgā gadījumā — laikus ietvert tos savos uzņēmuma mēroga un atsevišķajos riska novērtējumos.
- 1.9. Sistēmas un kontroles pasākumos, kas uzņēmumiem ir jāievieš jaunu risku apzināšanai, jāietver tālāk norādītais.
 - a) Procesi, lai nodrošinātu, ka iekšējā informācija, piemēram, informācija, kas iegūta uzņēmuma pastāvīgās darījumu attiecību pārraudzības ietvaros, tiek regulāri pārskatīta, lai apzinātu tendences un jaunus problēmjaudājumus gan attiecībā uz atsevišķām darījumu attiecībām, gan uzņēmuma darījumdarbībām.
 - b) Procesi, lai nodrošinātu, ka uzņēmums regulāri pārskata attiecīgos informācijas avotus, tostarp tos, kas norādīti 1.28.–1.30. pamatnostādnēs, un jo īpaši turpmāk norādītos.
 - i. Attiecībā uz atsevišķiem riska novērtējumiem:
 - a. brīdinājumi par terorismu un finanšu sankciju režīmi vai to izmaiņas, tiklīdz tie tiek izdoti vai paziņoti, un nodrošina, ka tie tiek piemēroti pēc vajadzības; un

- b. plašsaziņas līdzekļu paziņojumi, kas attiecas uz nozarēm vai jurisdikcijām, kurās darbojas uzņēmums.
 - ii. Attiecībā uz uzņēmuma darbības riska novērtējumiem:
 - a. tiesībsardzības iestāžu brīdinājumi un ziņojumi;
 - b. kompetento iestāžu izdoti tematiski pārskati un līdzīgas publikācijas; un
 - c. procesi, lai iegūtu un pārskatītu informāciju par riskiem, jo īpaši riskiem, kas saistīti ar jaunām klientu kategorijām, valstīm vai ģeogrāfiskiem apgabaliem, jauniem produktiem, jauniem pakalpojumiem, jauniem piegādes kanāliem un jauniem atbilstības sistēmas un kontroles pasākumiem.
 - c) Sadarbība ar citiem nozares pārstāvjiem un kompetentajām iestādēm (piemēram, apaļā galda sanāksmes, konferences un apmācības), kā arī procesi, lai attiecīgajiem darbiniekiem darītu zināmus visus konstatējumus.
- 1.10. Uzņēmumiem jānosaka sava uzņēmējdarbības un individuālā riska novērtējumu metodes vairumtirdzniecības pārskatu regularitāte, ņemot vērā riska pakāpi.

Uzņēmuma darbības riska novērtējumi

- 1.11. Uzņēmuma darbības riska novērtējumiem ir jāpalīdz uzņēmumiem izprast, kurās jomās tie ir pakļauti *ML/TF* riskam un kurām to darījumdarbības jomām būtu jāpiešķir prioritāte saistībā ar cīņu pret *ML/TF*.
- 1.12. Šajā nolūkā uzņēmumiem ir jāgūst holistisks priekšstats par *ML/TF* riskiem, kuriem tie pakļauti, apzinot un novērtējot *ML/TF* risku, kas saistīts ar to piedāvātajiem produktiem un pakalpojumiem, jurisdikciju, kurā tie darbojas, to piesaistītajiem klientiem un darījumu vai piegādes kanāliem, ko tie izmanto savu klientu apkalpošanai.
- 1.13. Uzņēmumu pienākums ir:
- a) apzināt riska faktoros, pamatojoties uz informāciju no dažādiem iekšējiem un ārējiem avotiem, tostarp Pamatnostādņu 1.30.–1.31. punktā uzskaitītajiem avotiem;
 - b) ņemt vērā attiecīgos riska faktoros šo pamatnostādņu I un II sadaļā; un
 - c) ņemt vērā plašākus kontekstuālus faktoros, piemēram, nozares risku un ģeogrāfisko risku, kas varētu ietekmēt to *ML/TF* riska profilus.
- 1.14. Uzņēmumiem jānodrošina, ka to uzņēmuma darbības riska novērtējums tiek pielāgots to darījumdarbības profilam un tiek ņemti vērā faktori un riski, kas raksturīgi uzņēmuma darījumdarbībām, neatkarīgi no tā, vai uzņēmums izstrādā pats savu uzņēmuma darbības

riska novērtējumu vai arī slēdz līgumu ar ārēju pusi uzņēmuma darbības riska novērtējuma izstrādei. Tāpat, ja uzņēmums ir daļa no grupas, kas izstrādā grupas mēroga riska novērtējumu, uzņēmumam būtu jāapsver, vai grupas mēroga riska novērtējums ir pietiekami detalizēts un konkrēts, lai atspoguļotu uzņēmuma darījumdarbības un riskus, kuriem tas ir pakļauts, ņemot vērā grupas saistību ar valstīm un ģeogrāfiskajiem apgabaliem, un vajadzības gadījumā jāpapildina grupas mēroga riska novērtējums. Ja grupas galvenais birojs atrodas valstī, kas saistīta ar augstu korupcijas līmeni, uzņēmumam tas jāatspoguļo savā riska novērtējumā, pat ja grupas mēroga riska novērtējumā šis jautājums nav pieminēts.

- 1.15. Vispārīgs *ML/TF* riska novērtējums, kas nav pielāgots uzņēmuma konkrētajām vajadzībām un darījumdarbības modelim ("standartizēts *ML/TF* riska novērtējums"), vai grupas mēroga riska novērtējums, kas tiek piemērots bez ierunām, visticamāk, neatbilst Direktīvas (ES) 2015/849 8. panta prasībām.

Proporcionalitāte

- 1.16. Kā noteikts Direktīvas (ES) 2015/849 8. pantā, darbībām, ko uzņēmums veic, lai apzinātu un novērtētu *ML/TF* risku savā darījumdarbībā, jābūt samērīgām katra uzņēmuma būtībai un izmēram. Maziem uzņēmumiem, kas nepiedāvā kompleksus produktus vai pakalpojumus un kas mazā mērā darbojas starptautiskā vidē vai darbojas tikai iekšzemē, var nebūt nepieciešams sarežģīts vai padziļināts riska novērtējums.

Īstenošana

- 1.17. Uzņēmumu pienākums ir:
 - a) padarīt uzņēmuma darbības riska novērtējumu pieejamu kompetentajām iestādēm;
 - b) īstenot pasākumus, lai nodrošinātu, ka darbinieki izprot uzņēmuma darbības riska novērtējumu un to, kā tas ietekmē viņu ikdienas darbu saskaņā ar Direktīvas (ES) 2015/849 46. panta 1. punktu; un
 - c) informēt augstāko vadību par sava uzņēmuma darbības riska novērtējuma rezultātiem un nodrošināt, ka augstākajai vadībai tiek sniegta pietiekama informācija, lai izprastu un paustu nostāju par risku, kuram pakļauta viņu darījumdarbība.

Uzņēmējdarbības un individuālā riska novērtējumu sasaiste

- 1.18. Uzņēmumiem jāizmanto sava uzņēmuma darbības riska novērtējuma konstatējumi, lai informētu par savu *AML/CFT* politiku, kontroli un procedūrām, kā noteikts Direktīvas (ES) 2015/849 8. panta 3. un 4. punktā. Uzņēmumiem jānodrošina, ka to uzņēmuma darbības riska novērtējums atspoguļo arī pasākumus, kas īstenoti, lai novērtētu ar atsevišķām

darījumu attiecībām vai gadījuma rakstura darījumiem saistīto *ML/TF* risku un to vēlmi uzņemties *ML/TF* risku.

- 1.19. Lai ievērotu 1.18. pamatnostādni, kā arī ņemot vērā 1.21. un 1.22. pamatnostādni, uzņēmumiem jāizmanto uzņēmuma darbības riska novērtējums, lai informētu par sākotnējās klienta uzticamības pārbaudes līmeni, ko tie piemēros konkrētās situācijās un konkrētiem klientu veidiem, produktiem, pakalpojumiem un piegādes kanāliem.
- 1.20. Atsevišķajiem riska novērtējumiem ir jāinformē par uzņēmuma darbības riska novērtējumu, bet tie nevar to aizstāt.

Atsevišķie riska novērtējumi

- 1.21. Uzņēmumi noskaidro, kuriem *ML/TF* riskiem tie ir vai varētu būt pakļauti, stājoties darījumu attiecībās, uzturot tās vai veicot gadījuma rakstura darījumu.
- 1.22. Apzinot ar darījumu attiecībām vai gadījuma rakstura darījumu saistītos *ML/TF* riskus, uzņēmumi izskata būtiskos riska faktoros, tostarp — kas ir to klients, kurās valstīs vai ģeogrāfiskajās teritorijās tas darbojas, kādus konkrētus produktus, pakalpojumus un darījumus vēlas klients un kādus kanālus uzņēmums izmanto, lai nodrošinātu šos produktus, pakalpojumus un darījumus.

Sākotnējā klienta uzticamības pārbaude

- 1.23. Pirms darījumu attiecību uzsākšanas vai gadījuma rakstura darījuma veikšanas uzņēmumiem ir jāveic sākotnējā *CDD* saskaņā ar Direktīvas (ES) 2015/849 13. panta 1. punkta a), b) un c) apakšpunktu un 14. panta 4. punktu.
- 1.24. Sākotnējai *CDD* ir jāietver vismaz uz risku balstīti pasākumi:
 - a) identificē klientu un — kur tas attiecināms — klienta faktisko īpašnieku;
 - b) pārbauda klienta identitāti, pamatojoties uz uzticamiem un neatkarīgiem avotiem, un — kur tas attiecināms — pārbauda faktiskā īpašnieka identitāti tā, lai uzņēmums būtu pārliecināts, ka zina, kurš ir faktiskais īpašnieks; un
 - c) noskaidro darījumu attiecību mērķi un būtību.
- 1.25. Uzņēmumiem jāpielāgo sākotnējo *CDD* pasākumu apmērs, ņemot vērā riska pakāpi un sava uzņēmuma darbības riska novērtējuma konstatējumus. Ja ar darījumu attiecībām saistītais risks, visticamāk, būs zems — un ciktāl to atļauj valsts tiesību akti — uzņēmumiem var būt iespēja piemērot vienkāršotus klienta uzticamības pārbaudes (*SDD*) pasākumus. Ja ar darījumu attiecībām saistītais risks, visticamāk, būs paaugstināts, uzņēmumiem ir jāpiemēro pastiprināti klienta uzticamības pārbaudes (*EDD*) pasākumi.

Visaptveroša priekšstata gūšana

- 1.26. Uzņēmumiem jāapkopo pietiekama informācija, lai pārliecinātos, ka darījumu attiecību sākumā un visu darījumu attiecību laikā vai pirms gadījuma rakstura darījuma veikšanas tie ir identificējuši visus būtiskos riska faktoros. Vajadzības gadījumā uzņēmumiem jāpiemēro papildu *CDD* pasākumi un jānovērtē šie riska faktori, lai gūtu visaptverošu priekšstatu par risku, kas saistīts ar konkrētām darījumu attiecībām vai gadījuma rakstura darījumiem.
- 1.27. Netiek sagaidīts, ka uzņēmumiem būtu jāizstrādā pilnīgs klienta riska profils gadījuma rakstura darījumiem.

Pastāvīga klienta uzticamības pārbaude

- 1.28. Uzņēmumiem darījumu attiecību gaitā iegūtā informācija jāizmanto atsevišķajā riska novērtējumā (sk. 4. pamatnostādnes sadaļu "Pārraudzība").

Informācijas avoti

- 1.29. Lai apzinātu *ML/TF* risku, uzņēmumiem jāskata informācija no dažādiem avotiem, kuriem var piekļūt atsevišķi vai ar komerciāli pieejamu rīku vai tādu datubāzu starpniecību, kurās ir apkopota informācija no dažādiem avotiem.
- 1.30. Uzņēmumi vienmēr izskata šādus informācijas avotus:
- a) Eiropas Komisijas pārvalstiskais riska novērtējums;
 - b) Eiropas Komisijas augsta riska trešo valstu saraksts;
 - c) valdības nodrošinātā informācija, piemēram, valdības veiktie nacionālie riska novērtējumi, politikas paziņojumi un brīdinājumi un paskaidrojuma raksti par attiecīgiem tiesību aktiem;
 - d) regulatoru nodrošinātā informācija, piemēram, sankcijās izklāstītie norādījumi un pamatojumi;
 - e) Finanšu ziņu vākšanas vienību (*FIU*) un tiesībsardzības iestāžu informācija, piemēram, ziņojumi par apdraudējumu, brīdinājumi un klasifikācijas; un
 - f) informācija, kas iegūta sākotnējā *CDD* procesa gaitā un pastāvīgā uzraudzībā.
- 1.31. Citi informācijas avoti, ko uzņēmumiem nepieciešams apsvērt, uzskaitīti tālāk (tie nav izsmeļoši):
- a) uzņēmuma rīcībā esošās zināšanas un profesionālo ekspertīzi;

- b) nozares iestāžu informāciju, piemēram, tipoloģijas un informāciju par jauniem riskiem;
- c) pilsoniskās sabiedrības informāciju, piemēram, korupcijas indeksus un valstu ziņojumus;
- d) informāciju no starptautiskām standartu noteikšanas iestādēm, piemēram, savstarpējos izvērtējuma ziņojumus vai juridiski nesaistošus melnos sarakstus, tostarp tos, kas uzskaitīti 2.11.–2.15. pamatnostādnēs;
- e) ticamu un uzticamu publisku avotu informāciju, piemēram, informāciju atzītos laikrakstos;
- f) ticamu un uzticamu komercorganizāciju informāciju, piemēram, ziņojumus par risku un izlūkošanas ziņojumus; un
- g) statistikas organizāciju un akadēmiķu nodrošināto informāciju.

1.32. Uzņēmumiem ir jānosaka avotu veids un skaits, ņemot vērā riska pakāpi un to darījumdarbību būtību un sarežģītību. Uzņēmumiem parasti nevajadzētu paļauties tikai uz vienu avotu, lai apzinātu *ML/TF* riskus.

2. pamatnostādne. Nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas / teroristu finansēšanas riska faktoru noteikšana

- 2.1. Uzņēmumiem jāizskata riska faktori, kas saistīti ar to klientiem, valstīm vai ģeogrāfiskajiem apgabaliem, produktiem un pakalpojumiem un piegādes kanāliem, kā noteikts šajās pamatnostādnēs, ņemot vērā arī Direktīvas (ES) 2015/849 II un III pielikumā noteikto faktoru nepilnīgo sarakstu.
- 2.2. Uzņēmumiem ir jāņem vērā, ka tālāk uzskaitītie riska faktori nav izsmeļoši un ka netiek sagaidīts, ka uzņēmumi visos gadījumos izskatīs visus riska faktorus.

Klientu riska faktori

- 2.3. Apzinot ar klientiem, arī klientu faktiskajiem īpašniekiem, saistīto risku, uzņēmumiem ir jāņem vērā risks, kas saistīts ar:
 - a) klienta un klienta patiesā labuma guvēja saimniecisko vai profesionālo darbību;
 - b) klienta un klienta faktiskā īpašnieka reputāciju; un
 - c) klienta un klienta faktiskā īpašnieka būtību un rīcību, tostarp, vai tas varētu norādīt uz paaugstinātu *TF* risku.

2.4. Riska faktori, kas var būt būtiski, nosakot ar klienta vai klienta faktiskā īpašnieka darījumdarbību vai profesionālo darbību saistīto risku, ietver tālāk uzskaitīto:

- a) Vai klients vai faktiskais īpašnieks ir saistīts ar nozarēm, kas parasti saistās ar augstāku korupcijas risku, piemēram, celtniecību, farmāciju un veselības aprūpi, ieroču tirdzniecību un aizsardzību, ieguves rūpniecību vai publisko iepirkumu?
- b) Vai klients vai faktiskais īpašnieks ir saistīts ar nozarēm, kuras ir saistītas ar augstāku *ML/TF* risku, piemēram, konkrētiem maksājumu pakalpojumu sniedzējiem, kazino vai dārgmetālu tirgotājiem?
- c) Vai klients vai faktiskais īpašnieks ir saistīts ar nozarēm, kurās notiek darbības ar lielām skaidras naudas summām?
- d) Ja klients ir juridiska persona, trasts vai cita veida juridiska struktūra — kāds ir tās dibināšanas mērķis? Piemēram, kāda ir darījumdarbības būtība?
- e) Vai klientam ir politiski sakari, piemēram, vai klients ir politiski nozīmīga persona (*PEP*) / vai faktiskais īpašnieks ir *PEP*? Vai klientam vai faktiskajam īpašniekam ir kāda cita būtiska saikne ar *PEP*, piemēram, vai kādi no klienta direktoriem ir *PEP* un, ja jā, vai tiem ir nozīmīga kontrole par klientu vai faktisko īpašnieku? Ja klients vai tā faktiskais īpašnieks ir *PEP*, uzņēmumiem ir vienmēr jāpiemēro *EDD* pasākumi saskaņā ar Direktīvas (ES) 2015/849 20. pantu.
- f) Vai klientam vai faktiskajam īpašniekam ir kāds cits nozīmīgs amats vai augsts publiskais profils, kas tam varētu ļaut ļaunprātīgi izmantot šo pozīciju personīgam ieguvumam? Piemēram, vai viņi ir vietējas vai reģionālas valsts amatpersonas, kas var ietekmēt valsts līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanu, lēmumu pieņemēji augsta profila sporta organizācijās vai personas, par kurām ir zināms, ka tās ietekmē valdību un citus augstākā līmeņa lēmumu pieņemējus?
- g) Vai klients ir juridiska persona, uz ko attiecas informācijas atklāšanas prasības, kas nodrošina, ka informācija par patiesiem labuma guvējiem ir pieejama publiski uzticamos avotos piemēram, biržu sarakstos iekļauti valsts uzņēmumi, kam šāda informācijas atklāšana ir piemērota kā nosacījums iekļaušanai biržas sarakstā?
- h) Vai klients ir kredītiestāde vai finanšu iestāde, kas rīkojas savā vārdā jurisdikcijā ar efektīvu *AML/CFT* režīmu, un vai tiek uzraudzīta tā atbilstība vietējām *AML/CFT* prasībām? Vai ir liecības, ka klientam pēdējos gados ir tikušas piemērotas uzraudzības sankcijas vai soda sankcijas par neatbilstību *AML/CFT* prasībām vai plašākām rīcības prasībām?
- i) Vai klients ir valsts pārvalde vai uzņēmums no jurisdikcijas ar zemu korupcijas līmeni?

- j) Vai informācija par klientu vai faktiskā īpašnieka atbilst tam, ko uzņēmums zina par tā iepriekšējo, pašreizējo vai plānoto darbīdardarbību, darbīdardarbības apgrozījumu, finanšu līdzekļu izcelsmi un klienta vai patiesā labuma guvēja labklājības izcelsmi?

2.5. Tālāk uzskaitīti riska faktori, kas var būt būtiski, nosakot risku saistībā ar klienta vai patiesā labuma guvēja reputāciju.

- a) Vai ir kādi plašsaziņas līdzekļu vai citu attiecīgo informācijas avotu negatīvi paziņojumi par klientu, piemēram, vai par klientu vai faktisko īpašnieku ir paustas kādas aizdomas par noziedzību vai terorismu? Ja atbilde ir apstiprinoša, vai šie paziņojumi ir uzticami un ticami? Uzņēmumiem ir jānosaka pausto aizdomu ticamība, cita starpā pamatojoties uz datu avota kvalitāti un neatkarību un šādu aizdomu paziņošanas pastāvīgumu. Uzņēmumiem jāatceras, ka kriminālsodāmības neesība pati par sevi nav pietiekams apstāklis, lai neņemtu vērā aizdomas par pārkāpumiem.
- b) Vai klienta, faktiskā īpašnieka vai citas personas, par kuru ir publiski zināms, ka tā ir cieši saistīta ar klientu vai faktisko īpašnieku, aktīvi ir bijuši iesaldēti administratīvas lietas vai krimināllietas ietvaros vai aizdomu dēļ par terorismu vai teroristu finansēšanu? Vai uzņēmumam ir pamats aizdomām, ka klientam, faktiskajam īpašniekam vai citai personai, par kuru ir publiski zināms, ka tā ir cieši saistīta ar klientu vai faktisko īpašnieku, ir kaut kad iepriekš tikusi piemērota šāda aktīvu iesaldēšana?
- c) Vai uzņēmumam ir zināms, vai par klientu vai faktisko īpašnieku ir iepriekš ticis sagatavots ziņojums par aizdomīgiem darījumiem?
- d) Vai uzņēmuma rīcībā ir kāda iekšējā informācija par klienta vai faktiskā īpašnieka integritāti, kas iegūta, piemēram, ilgstošu darījumu attiecību ietvaros?

2.6. Tālāk uzskaitīti riska faktori, kas var būt būtiski, nosakot risku saistībā ar klienta vai faktiskā īpašnieka būtību un rīcību. Uzņēmumiem jāņem vērā, ka ne visi šie riska faktori būs redzami jau pašā sākumā; tie var rasties tikai tad, kad ir nodibinātas darījumu attiecības:

- a) Vai klientam ir pamatots iemesls tam, ka tas nespēj nodrošināt izsmeļošus pierādījumus par savu identitāti? Varbūt tādēļ, ka klients ir patvēruma meklētājs?
- b) Vai uzņēmumam ir šaubas par klienta vai faktiskā īpašnieka identitātes patiesumu vai precizitāti?
- c) Vai ir citas liecības par to, ka klients, iespējams, cenšas izvairīties no darījumu attiecībām? Piemēram, vai klients izvēlas veikt vienu darījumu vai vairākus

vienreizējus darījumus, lai gan darījumu attiecību nodibināšana būtu ekonomiski efektīvāka?

- d) Vai klienta īpašumtiesību un kontroles struktūra ir pārredzama un jēgpilna? Ja klienta īpašumtiesību un kontroles struktūra ir sarežģīta vai neskaidra, vai tam ir acīmredzams komerciāls vai likumīgs pamatojums?
- e) Vai klients emitē uzrādītāja akcijas vai arī tam ir nominālie akcionāri?
- f) Vai klients ir juridiska persona vai struktūra, ko varētu izmantot kā aktīvu turēšanas instrumentu?
- g) Vai ir pamatots iemesls izmaiņām klienta īpašumtiesību un kontroles struktūrā?
- h) Vai klients pieprasa sarežģītus, neparasti vai negaidīti lielus darījumus vai darījumus, kam ir neparasta vai negaidīta struktūra, nav acīmredzama ekonomiska vai likumīga mērķa vai atbilstīga komerciālā pamatojuma? Vai ir pamats aizdomām, ka klients cenšas izvairīties no konkrētiem ierobežojumiem, piemēram, tiem, kas noteikti Direktīvas (ES) 2015/849 11. panta b) punktā un — attiecīgos gadījumos — valstu tiesību aktos?
- i) Vai klients pieprasa nevajadzīgu vai nepamatotu konfidencialitāti? Piemēram, vai klients negribīgi izturas pret *CDD* informācijas sniegšanu vai arī šķiet, ka klients vēlas slēpt savas darījumdarbības patieso būtību?
- j) Vai klienta vai faktiskā īpašnieka ienākumu avots vai finanšu līdzekļu izcelsme ir viegli skaidrojams, piemēram, to nodarbošanās, mantojuma vai ieguldījumu rezultātā? Vai skaidrojums ir ticams?
- k) Vai klients izmanto produktus un pakalpojumus, ko tas izvēlējās kā paredzamos produktus un pakalpojumus darījumu attiecību nodibināšanas brīdī?
- l) Ja klients ir nerezidents, vai tā vajadzības varētu labāk nodrošināt citviet? Vai klientam ir atbilstīgs ekonomisks un likumīgs pamats pieprasīt attiecīgo finanšu pakalpojuma veidu? Uzņēmumiem jāņem vērā, ka saskaņā ar Direktīvas 2014/92/ES 16. pantu klientiem, kas ir likumīgi Savienības rezidenti, ir tiesības atvērt pamatmaksājumu kontu, taču šīs tiesības ir piemērojamas tikai, ciktāl kredītiestādes var ievērot savus *AML/CFT* pienākumus, kā minēts Direktīvas 2014/92/ES 1. panta 7. punktā un 16. panta 4. punktā.

- 2.7. Nosakot risku saistībā ar klienta vai faktiskā īpašnieka būtību un rīcību, uzņēmumiem ir jāpievērš īpaša uzmanība riska faktoriem, kas, lai gan neattiecas uz teroristu finansēšanu, varētu norādīt uz paaugstinātu *TF* risku, jo īpaši situācijās, kad pastāv arī citi *TF* riska faktori. Šajā nolūkā uzņēmumiem jāņem vērā vismaz šādi riska faktori:

- a) Vai klients vai faktiskais īpašnieks ir persona, kas iekļauta terora aktos iesaistīto personu, grupu un struktūru sarakstos un uz ko attiecas ierobežojoši pasākumi⁴, vai arī tai ir cieša personiska vai profesionāla saikne ar personām, kas reģistrētas šādos sarakstos (piemēram, tāpēc, ka tā ir attiecībās vai arī dzīvo kopā ar šādu personu)?
- b) Vai klients vai faktiskais īpašnieks ir persona, par kuru ir publiski zināms, ka attiecībā uz to tiek veikta izmeklēšana saistībā ar teroristu darbību vai persona ir notiesāta par teroristisku darbību, vai ir zināms, ka tai ir cieša personiska vai profesionāla saikne ar šādu personu (piemēram, tāpēc, ka tā ir attiecībās ar šādu personu vai arī dzīvo ar to kopā)?
- c) Vai klients veic darījumus, ko raksturo ienākošie un izejošie līdzekļu pārskaitījumi no un/vai uz valstīm, kurās zināms, ka darbojas grupas, kas veic teroristiskus noziegumus, ka tās ir teroristu finansēšanas avoti vai kurām ir piemērotas starptautiskas sankcijas? Ja atbilde ir apstiprinoša, vai šos pārskaitījumus var viegli izskaidrot, piemēram, ar ģimenes saitēm vai komerciālām attiecībām?
- d) Vai klients ir bezpeļņas organizācija,
 - i. par kuras darbībām vai vadību ir publiski zināms, ka tām ir saistība ar ekstrēmismu vai simpatizēšanu teroristiem? Vai
 - ii. kuru darījumu rīcību raksturo liela apjoma līdzekļu pārskaitījumi jurisdikcijām, kas saistītas ar augstāku *ML/TF* risku, un augsta riska trešām valstīm?
- e) Vai klients īsā laika posmā veic darījumus, ko raksturo lielas naudas plūsmas, iesaistot bezpeļņas organizācijas ar neskaidru saikni (piemēram, to juridiskā adrese ir vienā un tajā pašā fiziskajā atrašanās vietā; tām ir vieni un tie paši pārstāvji vai darbinieki, vai arī tām ir vairāki konti uz viena un tā paša vārda)?
- f) Vai klients pārskaita vai plāno pārskaitīt līdzekļus a) un b) apakšpunktā minētajām personām?

2.8. Papildus 1.30. un 1.31. pamatnostādnēs uzskaitītajiem informācijas avotiem uzņēmumiem sevišķa uzmanība ir jāpievērš *FATF* tipoloģijām attiecībā uz *TF*, kuras regulāri tiek atjauninātas.⁵

⁴ Skatīt, piemēram, Padomes 2001. gada 27. decembra Kopējo nostāju par konkrētu pasākumu īstenošanu cīņā pret terorismu (2001/931/KĀDP) (OV L 344, 28.12.2001., 0093. lpp.); Padomes 2001. gada 27. decembra Regulu (EK) Nr. 2580/2001 par īpašiem ierobežojošiem pasākumiem, kas terorisma apkarošanas nolūkā vērsti pret konkrētām personām un organizācijām (OV L 344, 28.12.2001., 70. lpp.); Padomes 2002. gada 27. maija Regulu (EK) Nr. 881/2002, ar kuru paredz īpašus ierobežojošus pasākumus, kas vērsti pret konkrētām personām un organizācijām, kas saistītas ar ISIL (*Da'esh*) un *Al-Qaida* organizācijām (OV L 139, 29.5.2002., 9. lpp.). Varat arī iepazīties ar ES sankciju karti vietnē <https://www.sanctionsmap.eu/>

⁵ <http://www.fatf-gafi.org/publications/methodsandtrends/documents/ml-tf-risks.html>

Valstis un ģeogrāfiskās teritorijas

2.9. Apzinot ar valstīm un ģeogrāfiskajām teritorijām saistīto risku, uzņēmumiem ir jāņem vērā risks, kas saistīts ar:

- a) jurisdikcijām, kurās klients atrodas vai ir rezidents, un faktiskais īpašnieks ir rezidents;
- b) jurisdikcijām, kuras ir klienta un faktiskā īpašnieka galvenās darījumdarbības vietas; un
- c) jurisdikcijām, kurās klientam un faktiskajam īpašniekam ir būtiskas personiskas vai darījumdarbības saites vai finansiālas vai juridiskas intereses.

2.10. Uzņēmumiem ir jāņem vērā, ka darījumu attiecību būtība un mērķis vai darījumdarbības veids bieži vien nosaka atsevišķu valstu un ģeogrāfisko riska faktoru relatīvo nozīmīgumu. Piemēram:

- a) ja darījumu attiecībās izmantotie līdzekļi ir iegūti ārvalstīs, predikatīvi nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas pārkāpumi un valsts tiesiskās sistēmas efektivitāte būs sevišķi būtiski aspekti;
- b) ja līdzekļi tiek saņemti no vai nosūtīti uz jurisdikcijām, par kurām ir zināms, ka tajās darbojas grupas, kas izdara teroristiskus noziegumus, uzņēmumiem ir jāizskata, kādā mērā varētu sagaidīt šādus noziegumus vai radīt aizdomas, pamatojoties uz to, ko uzņēmums zina par darījumu attiecību mērķi un būtību;
- c) ja klients ir kredītiestāde vai finanšu iestāde, uzņēmumiem ir sevišķa uzmanība jāpievērš attiecīgās valsts *AML/CFT* režīma adekvātumam un *AML/CFT* uzraudzības efektivitātei;
- d) ja klients ir trasts vai cita veida juridiska struktūra vai viņam ir trastiem līdzīga struktūra vai funkcijas, piemēram, *fiducie*, *fideicomiso*, *Treuhand*, uzņēmumiem ir jāņem vērā, cik lielā mērā valsts, kurā klients un — attiecīgā gadījumā — faktiskais īpašnieks ir reģistrēti, efektīvi ievēro starptautiskos nodokļu pārredzamības un informācijas apmaiņas standartus.

2.11. Tālāk ir norādīti riska faktori, kas uzņēmumiem ir jāizskata, apzinot jurisdikcijas *AML/CFT* režīma efektivitāti.

- a) Vai Komisija ir norādījusi, ka šis valsts *AML/CFT* režīmā ir stratēģiskas nepilnības (saskaņā ar Direktīvas (ES) 2015/849 9. pantu)? Šajos gadījumos uzņēmumiem jāskata norādījumi 4.53.–4.57. pamatnostādnēs.

- b) Vai valsts tiesību akti aizliedz īstenot grupas mēroga politiku un procedūras, un jo īpaši, vai ir situācijas, kurās jāpiemēro Komisijas Deleģētā regula (ES) 2019/758?
- c) Vai ir pieejama informācija no vairāk nekā viena ticama un uzticama avota par jurisdikcijas *AML/CFT* kontroles pasākumu kvalitāti, tostarp informācija par regulatīvās izpildes un uzraudzības kvalitāti un efektivitāti? Starp iespējamiem avotiem ir Finanšu darbību darba grupas (*FATF*) vai *FATF* veida reģionālo struktūru (*FSRB*) savstarpējie izvērtējuma ziņojumi (labs sākumpunkts ir kopsavilkums un svarīgākie konstatējumi, kā arī atbilstības novērtējums ar 10., 26. un 27. ieteikumu un 3. un 4. tiešo iznākumu), *FATF* saraksts ar jurisdikcijām, kas rada augstu risku un nesadarbojas, Starptautiskā Valūtas fonda (*SVF*) novērtējumi un Finanšu sektora novērtēšanas programmas (*FSAP*) ziņojumi. Uzņēmumiem jāņem vērā, ka dalība *FATF* vai *FSRB* (piemēram, *Moneyval*) pati par sevi nenozīmē, ka jurisdikcijas *AML/CFT* režīms ir adekvāts un efektīvs.

2.12. Uzņēmumi nedrīkst aizmirst, ka Direktīvā (ES) 2015/849 nav atzīts trešo valstu "līdzvērtīgums" un ka ES dalībvalstu līdzvērtīgo jurisdikciju saraksti vairs netiek uzturēti. Ciktāl to atļauj valsts tiesību akti, uzņēmumiem ir jāspēj apzināt zemāka riska jurisdikcijas saskaņā ar šīm pamatnostādnēm un Direktīvas (ES) 2015/849 II pielikumu.

2.13. Tālāk ir uzskaitīti riska faktori, kas uzņēmumiem ir jāizskata, apzinot ar jurisdikciju saistīto teroristu finansēšanas riska līmeni.

- a) Vai ir pieejama informācija, piemēram, no tiesībsardzības iestādēm vai ticamiem un uzticamiem atvērtiem plašsaziņas līdzekļu avotiem, kas liecina, ka jurisdikcija nodrošina finansējumu vai atbalstu teroristu darbībām vai nu no oficiāliem avotiem, vai no organizētām grupām vai organizācijām šajā jurisdikcijā?
- b) Vai ir pieejama informācija, piemēram, no tiesībsardzības iestādēm vai ticamiem un uzticamiem atvērtiem plašsaziņas līdzekļu avotiem, kas liecina, ka valstī vai teritorijā darbojas grupas, kuras izdara teroristiskus noziegumus?
- c) Vai jurisdikcijai ir piemērotas finansiālas sankcijas, embargo vai pasākumi saistībā ar terorismu, teroristu finansēšanu vai ieroču izplatīšanu, kuras noteikusi, piemēram, Apvienoto Nāciju Organizācija vai Eiropas Savienība?

2.14. Tālāk uzskaitīti riska faktori, kas uzņēmumiem jāizskata, apzinot jurisdikcijas pārredzamības un nodokļu atbilstības līmeni.

- a) Vai ir pieejama informācija no vairāk nekā viena ticama un uzticama avota, ka valsts ir atzīta par atbilstīgu starptautiskajiem nodokļu pārredzamības un informācijas apmaiņas standartiem? Vai ir pieejamas liecības par to, ka attiecīgie

noteikumu tiek efektīvi piemēroti praksē? Starp iespējamiem avotiem ir Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas (ESAO) Pasaules foruma par pārredzamības un informācijas apmaiņas jautājumiem nodokļu jomā ziņojumi, kuros jurisdikcijas tiek vērtētas attiecībā uz nodokļu pārredzamību un informācijas apmaiņu; novērtējumi attiecībā uz jurisdikcijas apņemšanos veikt automātisku informācijas apmaiņu, pamatojoties uz Kopējo ziņošanas standartu; novērtējumi par atbilstību *FATF* 9., 24. un 25. ieteikumam un *FATF* vai *FSRB* 2. un 5. tiešajam iznākumam; novērtējumi, kas veikti attiecībā uz ES sarakstu ar jurisdikcijām, kas nesadarbojas nodokļu jomā; un *SVF* novērtējumi (piemēram, *SVF* darbinieku novērtējumi par ārzonas finanšu centriem).

- b) Vai jurisdikcija ir apņēmusies īstenot un ir efektīvi ieviesusi Kopējo automātiskas apmaiņas standartu, ko G20 pieņēma 2014. gadā?
- c) Vai jurisdikcija ir ieviesusi uzticamus un pieejamus faktisko īpašumtiesību reģistrus?

2.15. Tālāk ir uzskaitīti riska faktori, kas uzņēmumiem ir jāizskata, apzinot risku saistībā ar predikatīviem nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas pārkāpumiem.

- a) Vai ir pieejama informācija no ticamiem un uzticamiem publiskiem avotiem par predikatīviem nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas pārkāpumiem, kas uzskaitīti Direktīvas (ES) 2015/849 3. panta 4. punktā, piemēram, korupciju, organizēto noziedzību, nodokļu noziegumiem un smagu krāpšanu? Piemēram, korupcijas uztveres indeksi, ESAO valstu ziņojumi par ESAO Pretkukuļošanas konvencijas īstenošanu un Apvienoto Nāciju Organizācijas Narkotiku un noziedzības novēršanas biroja ziņojums par narkotiku izplatību pasaulē.
- b) Vai ir pieejama informācija no vairāk nekā viena ticama un uzticama avota par jurisdikcijas izmeklēšanas un tiesiskās sistēmas spēju efektīvi izmeklēt un sodīt šos pārkāpumus?

Produktu, pakalpojumu un darījumu riska faktori

2.16. Apzinot ar saviem produktiem, pakalpojumiem vai darījumiem saistīto risku, uzņēmumiem ir jāņem vērā risks, kas saistīts ar:

- a) produkta, pakalpojuma vai darījuma nodrošināto pārredzamības vai nepārredzamības līmeni;
- b) produkta, pakalpojuma vai darījuma sarežģītību; un
- c) produkta, pakalpojuma vai darījuma vērtību vai apjomu.

2.17. Turpmāk uzskaitīti riska faktori, kas uzņēmumiem jāizskata, izvērtējot ar produkta, pakalpojuma vai darījuma pārredzamību saistīto risku.

- a) Kādā mērā produkti vai pakalpojumi ļauj klientam vai faktiskajam īpašniekam, vai labuma guvēju struktūrām saglabāt anonimitāti vai sekmē to identitātes slēpšanu? Šādu produktu un pakalpojumu piemēri ietver uzrādītāja akcijas, pilnvarojuma noguldījumus, ārzonu instrumentus un konkrētus trastus, kā arī tādas juridiskās personas kā fondi, kuriem var veidot tādu struktūru, lai savā labā izmantotu anonimitāti un darītu iespējamus darījumus ar pastkastītes uzņēmumiem vai uzņēmumiem ar nominālajiem akcionāriem.
- b) Kādā mērā trešā puse, kas nav darījumu attiecību partneris, var sniegt norādījumus, piemēram, konkrētu korespondentbanku darījumu attiecību gadījumā?

2.18. Turpmāk uzskaitīti riska faktori, kas uzņēmumiem jāizskata, izvērtējot ar produkta, pakalpojuma vai darījuma sarežģītību saistīto risku.

- a) Cik sarežģīts ir darījums un vai tajā ir iesaistītas vairākas puses vai jurisdikcijas, piemēram, konkrētu tirdzniecības finansējuma darījumu gadījumā? Vai darījumi ir skaidri, piemēram, vai tiek veikti regulāri maksājumi pensiju fondā?
- b) Kādā mērā produkti vai pakalpojumi pieļauj maksājumus no trešām pusēm vai pieņem pārmaksas, ja parasti tādas netiktu pieņemtas? Ja tiek plānoti trešo pušu maksājumi, vai uzņēmumam ir zināma trešās puses identitāte, piemēram, vai tā ir valstij piederoša iestāde vai garantijas devējs? Vai arī produktus un pakalpojumus finansē tikai un vienīgi līdzekļu pārskaitījumi no klienta konta citā finanšu iestādē, kurai tiek piemēroti *AML/CFT* standarti un uzraudzība, kas ir salīdzināmi ar Direktīvā (ES) 2015/849 noteiktajiem?
- c) Vai uzņēmums izprot riskus, kas saistīti ar tā jauno vai inovatīvo produktu vai pakalpojumu, it sevišķi, ja tas nozīmē jaunu tehnoloģiju vai maksājuma metožu izmantošanu?

2.19. Tālāk uzskaitīti riska faktori, kas uzņēmumiem jāizskata, izvērtējot ar produkta, pakalpojuma vai darījuma vērtību vai apjomu saistīto risku.

- a) Kādā mērā produkti vai pakalpojumi ir saistīti ar skaidru naudu (kā, piemēram, daudzi maksājumu pakalpojumi, bet arī konkrēti norēķinu konti)?
- b) Kādā mērā produkti vai pakalpojumi atvieglo vai sekmē lielu vērtību darījumus? Vai ir kādi darījumu vērtību vai piemaksu līmeņu ierobežojumi, kas varētu ierobežot produkta vai pakalpojuma izmantošanu *ML/TF* mērķiem?

Piegādes kanālu riska faktori

2.20. Apzinot risku, kas saistīts ar to, kādā veidā klients iegūst sev vajadzīgos produktus vai pakalpojumus, uzņēmumiem ir jāizskata risks, kurš saistīts ar:

- a) to, kādā mērā darījumu attiecības tiek īstenotas bez tiešas saskares; un
- b) Iesaistītām pusēm vai starpniekiem, ko uzņēmums varētu izmantot, un to attiecību būtību ar uzņēmumu.

2.21. Novērtējot risku, kas saistīts ar to, kādā veidā klients iegūst sev vajadzīgos produktus vai pakalpojumus, uzņēmumiem ir jāizskata vairāki faktori, tostarp turpmāk norādītie.

- a) Vai klients ir fiziski klātesošs, lai būtu iespējama tā identificēšana? Ja tā nav, vai uzņēmums
 - i. izmantoja uzticamu *CDD* formu bez tiešas saskares; un
 - ii. Īstenoja pasākumus, lai novērstu krāpšanu saistībā ar uzdošanos par citu personu vai identitātes viltošanu?
Šajās situācijās uzņēmumiem jāpiemēro 4.29.–4.31. pamatnostādne.
- b) Vai klientu ir iesaistījusi cita tās pašas finanšu grupas daļa un, ja jā, tad cik lielā mērā uzņēmums var paļauties uz šo iesaisti kā pārliecību, ka klients nepakļaus uzņēmumu pārmērīgam *ML/TF* riskam, un ko uzņēmums ir paveicis, lai pārliecinātos, ka grupas struktūra piemēro *CDD* pasākumus Eiropas Ekonomikas zonas (EEZ) standartiem saskaņā ar Direktīvas (ES) 2015/849 28. pantu;
- c) vai klientu ir iesaistījusi trešā persona, piemēram, banka, kas nav daļa no tās pašas grupas, vai starpnieks, un, ja jā,
 - i. vai trešā persona ir regulēta persona, uz kuru attiecas *AML* pienākumi, kas ir saskaņā ar Direktīvas (ES) 2015/849 pienākumiem, un vai trešā persona ir finanšu iestāde vai tās galvenā darījumdarbība ir nesaistīta ar finanšu pakalpojumu sniegšanu;
 - ii. vai trešā persona piemēro *CDD* pasākumus, veic uzskaiti saskaņā ar EEZ standartiem, tiek uzraudzīta tās atbilstība salīdzināmiem *AML/CFT* pienākumiem saskaņā ar Direktīvas (ES) 2015/849 26. pantu un vai ir kādas liecības, ka trešās personas atbilstības līmenis piemērojamiem *AML/CFT* tiesību aktiem vai regulējumam ir nepietiekams, piemēram, vai trešajai personai ir piemērotas sankcijas par *AML/CFT* pienākumu pārkāpumiem;

- iii. vai tā atrodas jurisdikcijā, kas saistīta ar augstāku *ML/TF* risku. Ja trešā persona atrodas augsta riska trešā valstī, par kuru Eiropas Komisija ir norādījusi, ka tai ir stratēģiskas nepilnības, uzņēmumi nedrīkst paļauties uz šādu trešo personu. Tomēr, ciktāl to atļauj valsts tiesību akti, uz šo starpnieku var paļauties, ja tas ir cita Savienībā reģistrēta uzņēmuma filiāle vai meitasuzņēmums, kurā tam pieder lielākā kapitāla daļa, un ja uzņēmums ir pārliecināts, ka starpnieks pilnībā ievēro grupas mēroga politiku un procedūras saskaņā ar Direktīvas (ES) 2015/849 45. pantu.⁶
- iv. Ko uzņēmums ir paveicis, lai pārliecinātos, ka:
 - a. trešā puse vienmēr iesniedz nepieciešamo personu apliecinošu dokumentāciju;
 - b. trešā puse pēc pieprasījuma nekavējoties nodrošina atbilstīgās identifikācijas un datu pārbaudes kopijas vai elektroniskos datus, kas cita starpā minēti Direktīvas (ES) 2015/849 27. pantā;
 - c. trešās puses *CDD* pasākumu kvalitāte ir tāda, ka uz tiem var paļauties; un
 - d. trešās puses piemērotais *CDD* līmenis ir samērīgs ar darījumu attiecībām saistītajam *ML/TF* riskam, ņemot vērā, ka trešā puse *CDD* pasākumus piemērojusi savām vajadzībām un, iespējams, citā kontekstā.
- d) Vai klients ir iesaistīts ar saistītā aģenta starpniecību, tas ir, bez tieša uzņēmuma kontakta, un cik lielā mērā uzņēmums var būt pārliecināts, ka aģents ir ieguvis pietiekami daudz informācijas, lai nodrošinātu, ka uzņēmums zina savu klientu un ar darījumu attiecībām saistītā riska līmeni;
- e) neatkarīgi no tā, vai tiek izmantoti neatkarīgi vai saistīti aģenti, cik lielā mērā tie pastāvīgi ir iesaistīti darījumdarbību veikšanā un kā tas ietekmē uzņēmuma zināšanas par klientu un pastāvīgu riska pārvaldību;
- f) ciktāl to atļauj valsts tiesību akti, ja uzņēmums izmanto ārpakalpojumu sniedzēju, lai izpildītu savus *AML/CFT* pienākumus, vai tas ir apsvēris, vai ārpakalpojumu sniedzējs ir atbildīgais subjekts un vai tas ir novērsis riskus, kas izklāstīti EBI pamatnostādnēs par ārpakalpojumiem (EBI/PN/2019/02), ja šīs pamatnostādnēs ir piemērojamas.

⁶ Direktīvas (ES) 2015/849 26. panta 2. punkts

3. pamatnostādne. *ML/TF* riska novērtēšana

- 3.1. Uzņēmumiem jāizmanto apzinātie riska faktori, lai novērtētu kopējo *ML/TF* riska līmeni.

Visaptveroša priekšstata gūšana

- 3.2. Uzņēmumiem ir jāgūst visaptverošs priekšstats par apzinātajiem *ML/TF* riska faktoriem, kas visi kopā noteiks ar darījumu attiecībām, gadījuma rakstura darījumu vai to darījumdarbībām saistīto *ML/TF* risku.
- 3.3. Uzņēmumiem ir jāņem vērā, ka, ja vien Direktīvā (ES) 2015/849 vai valstu tiesību aktos nav noteikts citādi, atsevišķu riska faktoru klātbūtne ne vienmēr nozīmē, ka darījumu attiecībām piešķirama augstāka vai zemāka riska kategorija.

Riska faktoru svērumi

- 3.4. Novērtējot *ML/TF* risku, uzņēmumi var izlemt par labu dažādu svērumu piešķiršanai faktoriem atkarībā no to relatīvā nozīmīguma.
- 3.5. Piešķirot svērumus riska faktoriem, uzņēmumiem ir jāpieņem informēts lēmums par dažādo riska faktoru nozīmīgumu darījumu attiecību, gadījuma rakstura darījuma vai to darījumdarbību kontekstā. Tas bieži noved pie tā, ka uzņēmumi piešķir dažādus "svērumus" dažādiem faktoriem; piemēram, uzņēmumi var izlemt, ka klienta personīgā saikne ar jurisdikciju, kas ir saistīta ar augstāku *ML/TF* risku, nav tik nozīmīga, ņemot vērā klienta pieprasītā produkta iezīmes.
- 3.6. Visbeidzot, katram faktoram piešķirtais svēruma, visticamāk, atšķirsies dažādiem produktiem un dažādiem klientiem (vai klientu kategorijām), kā arī dažādos uzņēmumos. Piešķirot svērumus riska faktoriem, uzņēmumiem ir jānodrošina, lai:
- a) svērumu neatbilstīgi neietekmētu tikai viens faktors;
 - b) ekonomiski vai peļņas apsvērumi neietekmētu riska svērumus;
 - c) svēruma nenovestu pie situācijas, kad ir neiespējams kādu no darījumu attiecībām klasificēt kā augsta riska attiecības;
 - d) uzņēmuma svēruma nepārspētu Direktīvas (ES) 2015/849 vai valsts tiesību aktu noteikumus par situācijām, kuras vienmēr rada augstu nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas risku; un
 - e) tie vajadzības gadījumā spētu izslēgt jebkādas automātiski noteiktus riska svērumus. Lēmuma izslēgt šādus svērumus pamatojums ir pienācīgi jādokumentē.

- 3.7. Ja uzņēmums izmanto automatizētas IT sistēmas, lai piešķirtu kopējos riska svērumus nolūkā noteikt darījumu attiecību vai gadījuma rakstura darījumu kategoriju, un neizstrādā šīs sistēmas uzņēmumā, bet gan iegādājas tās no ārēja piegādātāja, uzņēmumam ir jāizprot, kā darbojas sistēma un kā tā apvieno vai piešķir svērumus riska faktoriem, lai iegūtu kopējo riska svērumu. Uzņēmumam ir vienmēr jāspēj pārlicināties, ka piešķirtie svērumi atspoguļo uzņēmuma izpratni par *ML/TF* risku, un tam ir jāspēj to pierādīt kompetentajai iestādei.

Riska kategorijas noteikšana

- 3.8. Uzņēmumiem ir jāizlemj par piemērotāko veidu, kā noteikt riska kategorijas. Tas būs atkarīgs no uzņēmuma darījumdarbības būtības un izmēra un *ML/TF* riska, kam tas ir pakļauts. Lai gan uzņēmumi risku nereti dala kategorijās “augsts risks”, “vidējs risks” un “zems risks”, ir iespējamās citas kategorijas.
- 3.9. Pēc riska novērtējuma veikšanas un ņemot vērā gan objektīvos riskus, gan visus identificētos riska mazināšanas faktoros, uzņēmumam jānosaka savu darījumdarbību virzienu, kā arī savu darījumu attiecību un gadījuma rakstura darījumu kategorijas atbilstoši konstatētajam *ML/TF* riskam.

4. pamatnostādne. *CDD* pasākumi, kas jāpiemēro visiem uzņēmumiem

- 4.1. Uzņēmējdarbības un individuālā riska novērtējumiem ir jāpalīdz uzņēmumam apzināt, uz ko vērst savus riska pārvaldības centienus gan klienta apstiprināšanas laikā, gan darījumu attiecību gaitā.
- 4.2. Uzņēmumiem jānodrošina, ka to *AML/CFT* politika un procedūras balstās uz riska novērtējumu un atspoguļo to.
- 4.3. Uzņēmumiem arī jānodrošina, lai to *AML/CFT* politika un procedūras būtu viegli pieejamas, piemērojamas, efektīvas un saprotamas visiem attiecīgajiem darbiniekiem.
- 4.4. Ievērojot pienākumu saskaņā ar Direktīvas 2015/849 8. pantu saņemt augstākās vadības apstiprinājumu *AML/CFT* politikai, kontrolei un procedūrām, uzņēmumiem jānodrošina, ka augstākajai vadībai ir piekļuve pietiekamiem datiem, tostarp uzņēmuma darbības *ML/TF* riska novērtējumam, lai gūtu informētu priekšstatu par šīs politikas un procedūru — un jo īpaši to *CDD* politikas un procedūru — atbilstību un efektivitāti.

Klienta uzticamības pārbaude

- 4.5. *CDD* pasākumiem ir jāpalīdz uzņēmumiem labāk izprast ar atsevišķām darījumu attiecībām un gadījuma rakstura darījumiem saistīto risku.

4.6. Uzņēmumiem ir jāpiemēro katrs no Direktīvas (ES) 2015/849 13. panta 1. punktā noteiktajiem *CDD* pasākumiem, taču uzņēmumi var noteikt katra šī pasākuma apmēru, ņemot vērā riska pakāpi.

4.7. Uzņēmumiem savā politikā un procedūrās skaidri jānorāda,

- a) kurš ir klients un — attiecīgā gadījumā — faktiskais īpašnieks katram klientu veidam un produktu un pakalpojumu kategorijai un kura identitāte ir jāpārbauda *CDD* vajadzībām. Uzņēmumiem jāskata nozaru pamatnostādne šo pamatnostādņu II sadaļā, kur sīkāk izklāstīta klientu un to faktisko īpašnieku identificēšana.
- b) kas ir gadījuma rakstura darījums to darījumdarbību kontekstā un kurā brīdī vienreizēju darījumu virkne ir darījumu attiecības, nevis gadījuma rakstura darījums, ņemot vērā tādus faktoros kā biežums vai regularitāte, ar kādu klients atkārtoti veic gadījuma rakstura darījumus, un kādā mērā attiecībām ir paredzams vai šķietams ilgtermiņa elements. Uzņēmumiem jāņem vērā, ka Direktīvas (ES) 2015/849 11. panta b) punktā noteiktā monetārā robežvērtība ir būtiska tikai tiktāl, ciktāl tā izvirza absolūtu prasību piemērot *CDD* pasākumus; gadījuma rakstura darījumu virkne var būt darījumu attiecības pat tad, ja šī robežvērtība netiek sasniegta;
- c) kāds ir atbilstīgais *CDD* līmenis un veids, ko tie piemēros atsevišķām darījumu attiecībām un gadījuma rakstura darījumiem;
- d) kā tie pieprasa, lai tiktu pārbaudīta klienta un — attiecīgā gadījumā — faktiskā īpašnieka identitāte, un kā tie pieprasa, lai tiktu noteikta darījumu attiecību būtība un mērķis;
- e) kurš uzraudzības līmenis kādos apstākļos jāpiemēro;
- f) kā un kādās situācijās vajākas identifikācijas un identitātes pārbaudes formas var kompensēt ar pastiprinātu uzraudzību; un
- g) uzņēmuma vēlme uzņemties risku.

4.8. Kā noteikts Direktīvas (ES) 2015/849 13. panta 4. punktā, uzņēmumiem ir savai kompetentajai iestādei jāspēj pierādīt, ka to piemērotie *CDD* pasākumi ir samērīgi ar *ML/TF* riskiem.

Finansiālā integrācija un riska mazināšanas pasākumi

4.9. “Riska mazināšanas pasākumi” ir uzņēmumu lēmums vairs nepiedāvāt pakalpojumus dažām klientu kategorijām, kas saistītas ar augstāku *ML/TF* risku. Tā kā risks, kas saistīts ar atsevišķām darījumu attiecībām, var atšķirties pat vienas kategorijas ietvaros, uz risku

balstītas pieejas piemērošana neparedz, ka uzņēmumiem būtu jāatsaka vai jāpārtrauc darījumu attiecības ar visām klientu kategorijām, kas, kā tiek uzskatīts, rada augstāku *ML/TF* risku. Uzņēmumiem rūpīgi jālīdzsvaro nepieciešamība pēc finansiālās integrācijas un nepieciešamība mazināt *ML/TF* risku.

4.10. Šajā saistībā uzņēmumiem ir jāievieš piemērota politika un procedūras, ņemot vērā riska pakāpi, lai nodrošinātu, ka to pieeja *CDD* pasākumu piemērošanā nenoved pie tā, ka likumīgiem klientiem nepamatoti tiek liegta piekļuve finanšu pakalpojumiem. Ja klientam ir pamatoti un ticami iemesli tam, ka tas nespēj iesniegt tradicionālas personu apliecinošas dokumentācijas formas, uzņēmumiem jāapsver *ML/TF* riska mazināšana citos veidos, tostarp

- a) pielāgojot uzraudzības līmeni un intensitāti tā, lai tas būtu samērīgs ar klientu saistītajam *ML/TF* riskam, tostarp riskam, ka klients, kurš, iespējams, ir iesniedzis vājāku identitātes pārbaudes dokumentācijas formu, var nebūt persona, par ko uzdodas; un
- b) piedāvājot tikai pamata finanšu produktus un pakalpojumus, kas ierobežo lietotāju iespējas ļaunprātīgi izmantot šos produktus un pakalpojumus finanšu noziegumu nolūkos. Šādi pamatprodukti un pakalpojumi uzņēmumiem var arī atvieglot iespēju identificēt neparastus darījumus vai darījumu iezīmes, tostarp produkta neparedzētu izmantošanu; tomēr ir svarīgi, lai visi ierobežojumi būtu samērīgi un nepamatoti vai nevajadzīgi neierobežotu klientu piekļuvi finanšu produktiem un pakalpojumiem.

4.11. Uzņēmumi var vēlēties skatīt EBI "Atzinumu par klienta uzticamības pārbaudes pasākumu piemērošanu klientiem, kas ir patvēruma meklētāji no augstāka riska valstīm vai teritorijām" (EBA-OP-2016-07).

Faktiskie īpašnieki

4.12. Pildot savus pienākumus, kas noteikti Direktīvas (ES) 2015/849 13. panta 1. punkta b) apakšpunktā, lai izprastu klienta īpašumtiesības un kontroles struktūru, uzņēmumiem jāīsteno vismaz tālāk uzskaitītie pasākumi.

- a) Uzņēmumiem jājautā klientam, kas ir to faktiskie īpašnieki.
- b) Uzņēmumiem jādokumentē iegūtā informācija.
- c) Tad uzņēmumiem jāīsteno visi nepieciešamie un pamatotie pasākumi, lai pārbaudītu informāciju: lai to panāktu, uzņēmumiem ir jāapsver iespēja izmantot faktisko īpašumtiesību reģistrus, ja tādi ir pieejami.
- d) B) un c) pasākumi jāpiemēro, ņemot vērā riska pakāpi.

Faktisko īpašumtiesību reģistri

4.13. Uzņēmumiem ir jāņem vērā, ka faktisko īpašumtiesību reģistros ietvertās informācijas izmantošana pati par sevi nepilda pienākumu veikt atbilstīgus pasākumus, ņemot vērā riska pakāpi, lai identificētu faktisko īpašnieku un pārbaudītu tā identitāti. Uzņēmumiem var nākties īstenot papildu darbības, lai identificētu un pārbaudītu faktisko īpašnieku, it sevišķi, ja paaugstinās ar darījumu attiecībām saistītais risks vai ja uzņēmumam ir šaubas, vai reģistrā norādītā persona ir galīgais faktiskais īpašnieks.

Kontrole, izmantojot citus līdzekļus

4.14. Prasība identificēt faktiskos īpašniekus un īstenot visus nepieciešamos un pamatotos pasākumus, lai pārbaudītu faktiskā īpašnieka identitāti, attiecas tikai uz fizisko personu, kurai pieder klients vai kura kontrolē klientu. Tomēr, lai ievērotu pienākumus saskaņā ar Direktīvas (ES) 2015/849 13. pantu, uzņēmumiem arī jāīsteno pamatoti pasākumi, lai izprastu klienta īpašumtiesību un kontroles struktūru.

4.15. Pasākumiem, ko uzņēmumi īsteno, lai izprastu klienta īpašumtiesību un kontroles struktūru, jābūt pietiekamiem, lai uzņēmums varētu pamatoti pārliecināties, ka tas saprot risku, kas saistīts ar dažādiem īpašumtiesību un kontroles līmeņiem. It sevišķi uzņēmumiem jāpārliecinās, ka

- a) klienta īpašumtiesību un kontroles struktūra nav nepamatoti sarežģīta vai neskaidra; vai
- b) sarežģītām vai neskaidrām īpašumtiesību un kontroles struktūrām ir likumīgs juridisks vai ekonomisks iemesls.

4.16. Lai izpildītu savus pienākumus saskaņā ar Direktīvas (ES) 2015/849 33. panta 1. punktu, uzņēmumiem ir jāinformē *FIU*, ja klienta īpašumtiesību un kontroles struktūra rada aizdomas un ja tiem ir pamats aizdomām, ka līdzekļi varētu būt iegūti noziedzīgā ceļā vai ir saistīti ar teroristu finansēšanu.

4.17. Uzņēmumiem ir sevišķa uzmanība jāpievērš personām, kuras var veikt "kontroli, izmantojot citus līdzekļus" saskaņā ar Direktīvas (ES) 2015/849 3. panta 6. punkta a) apakšpunkta i) punktu. "Kontroles, izmantojot citus līdzekļus" piemēri, ko uzņēmumiem nepieciešams apsvērt, uzskaitīti turpmāk, bet ne tikai:

- a) kontrole bez tiešām īpašumtiesībām, piemēram, ar tuvām ģimenes attiecībām vai vēsturiskām vai līgumiskām apvienībām;
- b) klientam piederošo aktīvu izmantošana, saņemšana vai labuma gūšana no tiem;
- c) atbildība par stratēģiskiem lēmumiem, kas būtiski ietekmē juridiskas personas darījumdarbības praksi vai vispārējo virzību.

- 4.18. Uzņēmumiem, ņemot vērā riska pakāpi, ir jāizlemj, vai pārbaudīt klienta īpašumtiesību un kontroles struktūru.

Klienta augstāko vadošo amatpersonu identificēšana

- 4.19. Ja klients ir juridiska persona, uzņēmumiem ir jādarā viss iespējamais, lai identificētu faktisko īpašnieku, kā noteikts Direktīvas (ES) 2015/849 3. panta 6. punkta a) apakšpunkta i) punktā.
- 4.20. Uzņēmumiem jāveic klienta augstāko vadošo amatpersonu kā faktisko īpašnieku identificēšana tikai tad, ja:
- tie ir izsmēluši visus iespējamus līdzekļus, lai identificētu fizisko personu, kurai pieder klients vai kura kontrolē klientu;
 - to nespēja identificēt fizisko personu, kurai pieder klients vai kura kontrolē klientu, nerada aizdomas par *ML/TF*; un
 - tie ir pārliecināti, ka ir ticams klienta norādītais iemesls, kāpēc fizisko personu, kurai pieder klients vai kura kontrolē klientu, nevar identificēt.
- 4.21. Lemjot par to, kuru augstāko vadošo amatpersonu vai kuras augstākās vadošās amatpersonas identificēt kā faktisko īpašnieku, uzņēmumiem jāapsver, kam ir galīgā un vispārējā atbildība par klientu un kas klienta vārdā pieņem saistošus lēmumus.
- 4.22. Šajos gadījumos uzņēmumiem skaidri jādokumentē iemesli augstākā līmeņa vadītāja, nevis klienta faktiskā īpašnieka identificēšanai, un tiem ir jāveic savu darbību uzskaitē⁷.

Valsts pārvaldes iestāžu vai valstij piederošu uzņēmumu faktiskā īpašnieka identificēšana

- 4.23. Ja klients ir valsts pārvaldes iestāde vai valstij piederošs uzņēmums, uzņēmumiem jāievēro 4.21. un 4.22. pamatnostādnē minētie norādījumi, lai identificētu augstāko vadošo amatpersonu.
- 4.24. Šajos gadījumos un it sevišķi gadījumos, kad paaugstinās ar attiecībām saistītais risks, piemēram, tāpēc, ka valstij piederošs uzņēmums ir no valsts, kurā ir augsts korupcijas līmenis, uzņēmumiem, ņemot vērā riska pakāpi, ir jāīsteno darbības, lai noskaidrotu, vai persona, ko tie ir identificējuši kā faktisko īpašnieku, ir klienta pienācīgi pilnvarota rīkoties klienta vārdā.
- 4.25. Uzņēmumiem arī pienācīgi jāņem vērā iespēja, ka klienta augstākā vadošā amatpersona var būt *PEP*. Šādā gadījumā uzņēmumiem šai augstākajai vadošajai amatpersonai jāpiemēro *EDD* pasākumi saskaņā ar Direktīvas (ES) 2015/849 18. pantu un jānovērtē, vai tas, kādā mērā *PEP*

⁷ Direktīvas (ES) 2015/849 3. panta 6. punkta a) apakšpunkta ii) iedaļa

var ietekmēt klientu, paaugstina *ML/TF* risku un vai var būt nepieciešams piemērot *EDD* pasākumus attiecībā uz klientu.

Identitātes apliecinājums

4.26. Lai ievērotu pienākumus saskaņā ar Direktīvas (ES) 2015/849 13. panta 1. punkta a) un b) apakšpunktu, uzņēmumiem ir jāpārbauda sava klienta identitāte un — attiecīgā gadījumā — faktiskā īpašnieka identitāte, pamatojoties uz uzticamu un neatkarīgu informāciju un datiem, neatkarīgi no tā, vai tos iegūst attālināti, elektroniski vai dokumentu veidā.

4.27. Uzņēmumiem savā politikā un procedūrās ir jānosaka, kādu informāciju un datus tie uzskatīs par uzticamiem un neatkarīgiem *CDD* vajadzībām. Tā ietvaros uzņēmumiem jāizvērtē tālāk norādītais.

a) Kas padara datus vai informāciju uzticamu. Uzņēmumiem jāizvērtē dažādas uzticamības pakāpes, kuras tiem jānosaka, pamatojoties uz

- i. to, kādā mērā klientam bija jāveic noteiktas pārbaudes, lai iegūtu sniegto informāciju vai datus;
- ii. tās personas vai iestādes, kas veica šīs pārbaudes, oficiālo statusu, ja tāds ir;
- iii. ticamības līmeni, kas saistīts ar jebkuru izmantoto digitālo identifikācijas sistēmu; un
- iv. to, cik viegli var viltot sniegto identitātes informāciju vai datus.

b) Kas padara datus vai informāciju neatkarīgu. Uzņēmumiem jāizvērtē dažādas neatkarības pakāpes, kuras tiem jānosaka, pamatojoties uz to, kādā mērā persona vai iestāde, kas sākotnēji izdevusi vai sniegusi datus vai informāciju:

- i. ir saistīta ar klientu ar tiešu personisku, profesionālu vai ģimenes saišu starpniecību; un
- ii. kuru klients būtu varējis nepamatoti ietekmēt.

Vairumā gadījumu uzņēmumiem jāspēj apstrādāt valdības izsniegta informācija vai dati kā tādi, kas nodrošina visaugstāko neatkarības un uzticamības līmeni.

4.28. Uzņēmumiem jānovērtē riski, kas saistīti ar katru sniegto pierādījumu veidu un izmantoto identifikācijas un pārbaudes metodi, kā arī jānodrošina, lai izvēlēta metode un veids būtu samērīgs ar klientu saistītajam *ML/TF* riskam.

Situācijas bez tiešas saskares

4.29. Lai veiktu savus pienākumus saskaņā ar Direktīvas (ES) 2015/849 13. panta 1. punktu, ja darījumu attiecības tiek uzsāktas, nodibinātas vai veiktas situācijās bez tiešas saskares vai gadījuma rakstura darījums tiek veikts situācijās bez tiešas saskares, uzņēmumiem ir:

- a) jāisteno atbilstīgi pasākumi, lai pārliecinātos, ka klients ir persona, par ko uzdodas; un
- b) jānovērtē, vai attiecību vai gadījuma rakstura darījuma būtība bez tiešas saskares rada paaugstinātu *ML/TF* risku, un, ja jā, tad attiecīgi jāpielāgo to *CDD* pasākumi. Novērtējot risku, kas saistīts ar attiecībām bez tiešas saskares, uzņēmumiem jāņem vērā 2. pamatnostādnē izklāstītie riska faktori.

4.30. Ja paaugstinās risks, kas saistīts ar attiecībām vai gadījuma rakstura darījumu bez tiešas saskares, uzņēmumiem jāpiemēro *EDD* pasākumi saskaņā ar 4.46. pamatnostādni. Uzņēmumiem it sevišķi jāizvērtē, vai būtu atbilstīgi veikt pastiprinātus pasākumus nolūkā pārbaudīt klienta identitāti vai veikt pastiprinātu pastāvīgu attiecību uzraudzību.

4.31. Uzņēmumiem jāņem vērā tas, ka elektronisko identifikācijas līdzekļu izmantošana pati par sevi nerada paaugstinātu *ML/TF* risku, it sevišķi, ja šie elektroniskie līdzekļi nodrošina augstu ticamības līmeni saskaņā ar Regulu (ES) 910/2014.

Inovatīvu tehnoloģisku līdzekļu izmantošana identitātes pārbaudei

4.32. Direktīva (ES) 2015/849 ir tehnoloģiski neitrāla, un uzņēmumi var izvēlēties izmantot elektroniskus vai dokumentārus līdzekļus vai abus no tiem, lai pierādītu savu klientu identitāti; bet saskaņā ar Direktīvas (ES) 2015/849 13. panta 1. punkta a) apakšpunktu uzņēmumiem ir jānodrošina, ka šie pierādījumi ir balstīti uz datiem vai informāciju no uzticamiem un neatkarīgiem avotiem.

4.33. Uzņēmumiem, kas identifikācijas un pārbaudes nolūkos izmanto vai plāno izmantot inovatīvus tehnoloģiskus līdzekļus, jānovērtē, kādā mērā inovatīvu tehnoloģisku risinājumu izmantošana var novērst vai varētu saasināt *ML/TF* riskus, it sevišķi situācijās bez tiešas saskares. Veicot novērtējumu, uzņēmumiem jābūt skaidram redzējumam par:

- a) IKT un drošības riskiem, it sevišķi risku, ka inovatīvais risinājums var būt nepiemērots vai neuzticams vai varētu tikt izmainīts;
- b) kvalitatīvajiem riskiem, it sevišķi risku, ka pārbaudes nolūkos izmantotie informācijas avoti nav pietiekami neatkarīgi un uzticami un tāpēc neatbilst Savienības vai valsts tiesību aktiem; un risku, ka inovatīvā risinājuma sniegtais identitātes pārbaudes apmērs nav samērīgs ar darījumu attiecībām saistītā *ML/TF* riska līmenim;

- c) juridiskajiem riskiem, it sevišķi risku, ka tehnoloģisko risinājumu sniedzējs neievēro piemērojamos datu aizsardzības tiesību aktus; un
- d) krāpšanas riskiem saistībā ar uzdošanos par citu personu, proti, risku, ka klients nav persona, par ko uzdodas. Uzņēmumiem arī jāapsver risks, ka šī persona nav reāla persona.

4.34. Uzņēmumi, kas izmanto ārpakalpojumu sniedzēju, nevis izstrādā paši savu inovatīvo risinājumu, galu galā ir atbildīgi par *CDD* pienākumu izpildi. Tiem jābūt skaidram priekšstatam par savām attiecībām ar inovatīvo risinājumu sniedzēju (piemēram, vai tās ir ārpakalpojumu attiecības, vai arī inovatīvā risinājuma izmantošana ir paļaušanās uz trešo personu saskaņā ar Direktīvas (ES) 2015/849 4. iedaļu) un jāīsteno pietiekamas darbības, lai pārlicinātos, ka inovatīvo risinājumu sniedzējs:

- a) ir reģistrēts attiecīgajās valsts iestādēs, lai piekļūtu personas datiem un uzglabātu tos saskaņā ar ES tiesību normām atbilstīgi Regulai (ES) 2016/679 (Vispārīgā datu aizsardzības regula (GDPR))⁸ un tiesību aktiem, ar kuriem ir īstenota GDPR;
- b) piekļūst un izmanto pietiekamu datu klāstu no dažādiem avotiem un laikposmiem, it sevišķi ņemot vērā šādus elementus:
 - i. elektroniskie pierādījumi, pamatojoties uz klienta pasi, kontekstā bez tiešas saskares, visticamāk, bez papildu pārbaudēm nebūs pietiekami, lai pārlicinātos, ka klients ir persona, par ko uzdodas, un ka dokuments nav izmainīts; un
 - ii. viens datu avots vai viens laikposms, visticamāk, nebūs pietiekams, lai izpildītu pārbaudes standartus vairumā gadījumu
- c) ir ar līgumiskām saistībām uzņēmies pildīt pienākumus, kas paredzēti to nolīgumā un saistošajās Savienības un valsts tiesību normās, un nekavējoties informēt uzņēmumu, ja kaut kas mainās; un
- d) darbojas pārredzami, lai uzņēmums vienmēr zinātu, kādas pārbaudes tika veiktas, kādi avoti tika izmantoti, kādi bija rezultāti un cik stabili bija šie rezultāti.

4.35. Ja ārpakalpojumu sniedzējs ir uzņēmums, kas reģistrēts trešā valstī, uzņēmumam ir jāpārlicinās, ka tas saprot juridiskos riskus un darbības riskus, kā arī ar tiem saistītās datu aizsardzības prasības un efektīvi mazina šos riskus.

4.36. Uzņēmumiem ir savai kompetentajai iestādei jābūt gataviem pierādīt, ka konkrēta inovatīva risinājuma izmantošana ir atbilstīga.

⁸ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2016/679 (2016. gada 27. aprīlis) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK (Vispārīgā datu aizsardzības regula), (OV L 119, 4.5.2016., 1. lpp.).

4.37. Uzņēmumi var vēlēties skatīt EUI 2018. gada “Kopīgo atzinumu par inovatīvu risinājumu izmantošanu klientu uzticamības pārbaudes procesā”, kur sīkāk izklāstīti šie jautājumi.

Darījumu attiecību būtības un mērķa noskaidrošana

4.38. Uzņēmumu veiktajiem pasākumiem darījumu attiecību būtības un mērķa noskaidrošanai jābūt samērīgiem ar attiecībām saistītajam riskam un pietiekamiem, lai uzņēmums varētu saprast, kas ir klients un kas ir klienta faktiskie īpašnieki. Uzņēmumiem vismaz jāīsteno pasākumi, lai saprastu:

- a) klienta darbību vai darījumdarbību būtību;
- b) to, kāpēc klients ir izvēlējis uzņēmuma produktus un pakalpojumus;
- c) to līdzekļu vērtību un avotus, kas plūdis caur šo kontu;
- d) to, kā klients izmantos uzņēmuma produktus un pakalpojumus;
- e) vai klientam ir citas darījumu attiecības ar citām uzņēmuma daļām vai plašāku uzņēmumu grupu un kādā mērā tas ietekmē uzņēmuma izpratni par klientu; un
- f) kāda ir “normāla” uzvedība šim klientam vai klientu kategorijai.

4.39. Uzņēmumiem ir jāskata riska faktori šo pamatnostādņu 2.4.–2.6. pamatnostādnē.

Vienkāršota klienta uzticamības pārbaude

4.40. Ciktāl to atļauj valsts tiesību akti, uzņēmumi var piemērot *SDD* pasākumus situācijās, kad ar darījumu attiecībām saistītais *ML/TF* risks ir novērtēts kā zems. *SDD* nav atbrīvojums no *CDD* pasākumiem; tomēr uzņēmumi var pielāgot katra vai visu *CDD* pasākumu apmēru, laiku vai veidu tā, lai tie būtu samērīgi apzinātajam zemajam riskam.

4.41. Tālāk uzskaitīti, bet ne izsmeļoši, *SDD* pasākumi, ko uzņēmumi var piemērot.

- a) *CDD* laiks, piemēram, ja pieprasītajam produktam vai darījumam ir iezīmes, kas ierobežo tā izmantojamību *ML/TF* mērķiem, piemēram:
 - i. pārbaudot klienta vai faktiskā īpašnieka identitāti darījumu attiecību dibināšanas laikā; vai
 - ii. pārbaudot klienta vai faktiskā īpašnieka identitāti pēc tam, kad darījumi pārsniedz noteikto ierobežojumu vai kad ir pagājis saprātīgs laikposms. Uzņēmumiem ir jānodrošina, lai:

- a. tas nenovestu pie *de facto* atbrīvojuma no *CDD*, t. i., uzņēmumiem ir jānodrošina, ka klienta vai faktiskā īpašnieka identitāte galu galā tiek pārbaudīta;
 - b. tiktu noteikts pienācīgi zems obligātais minimums vai laika termiņš (lai gan uzņēmumiem ir jāņem vērā, ka saistībā ar teroristu finansēšanu ar zemu obligāto minimumu var nepietikt, lai samazinātu risku);
 - c. tiem būtu ieviestas sistēmas, kas nosaka, kad ir sasniegts ierobežojums vai laika termiņš; un
 - d. tie neatliktu *CDD* un nekavētos ar attiecīgās informācijas iegūšanu par klientu, ja piemērojamie tiesību akti, piemēram, Regula (ES) 2015/847 vai valsts tiesību aktu noteikumi, paredz šīs informācijas apkopošanu pašā sākumā.
- b) Tās informācijas apjoma pielāgošana, kas tiek iegūta identificēšanas, pārbaudes vai uzraudzības nolūkos, piemēram:
- i. pārbaudot identitāti, pamatojoties uz informāciju, kas iegūta tikai no viena uzticama, ticama un neatkarīga dokumenta vai datu avota; vai
 - ii. izdarot pieņemumu par darījumu attiecību būtību un mērķi tādēļ, ka attiecīgais produkts ir paredzēts tikai vienam konkrētam lietojumam, piemēram, uzņēmuma pensiju shēma vai iepirkšanas centra dāvanu karte.
- c) Tās informācijas kvalitātes vai avota pielāgošana, kas tiek iegūta identificēšanas, pārbaudes vai uzraudzības nolūkos, piemēram:
- i. faktiskā īpašnieka identitātes pārbaudes laikā pieņemot informāciju, kas iegūta no klienta, nevis no neatkarīga avota (jāņem vērā, ka tas nav atļauts klienta identitātes pārbaudei); vai
 - ii. ja ar visiem attiecību aspektiem saistītais risks ir ļoti zems — paļaujoties uz finanšu līdzekļu izcelsmi, lai nodrošinātu dažas no *CDD* prasībām, piemēram, ja līdzekļi ir valsts pabalsta maksājumi vai ja līdzekļi ir pārskaitīti no klienta konta EEZ uzņēmumā;
- d) Darījumu attiecību *CDD* atjauninājumu un pārskatīšanas regularitātes pielāgošana, piemēram, īstenojot šos atjauninājumus un pārskatīšanas tikai tad, kad atgadās attiecīgi notikumi, piemēram, klients vēlas izmantot jaunu produktu vai pakalpojumu vai tiek sasniegts konkrēts darījumu ierobežojums;

uzņēmumiem ir jānodrošina, lai tas nenovestu pie *de facto* atbrīvojuma no *CDD* informācijas atjaunināšanas.

- e) Darījumu uzraudzības regularitātes un intensitātes pielāgošana, piemēram, pārtraugot tikai tos darījumus, kas pārsniedz konkrētu ierobežojumu. Ja uzņēmumi izvēlas to darīt, tiem ir jānodrošina, ka ierobežojums tiek noteikts saprātīgā līmenī un ka tie ir ieviesuši sistēmas, lai identificētu saistītus darījumus, kuri kopā pārsniegtu šo ierobežojumu.

4.42. II sadaļā ir uzskaitīti papildu *SDD* pasākumi, kuri var būt sevišķi būtiski dažādās nozarēs.

4.43. Informācijai, ko uzņēmums iegūst, piemērojot *SDD* pasākumus, ir jāļauj uzņēmumam saprātīgi pārliecināties, ka tā novērtējums par to, ka ar attiecībām saistītais risks ir zems, ir pamatots. Tāpat ar šo informāciju ir jāpietiek, lai uzņēmums uzzinātu pietiekami daudz par darījumu attiecību būtību nolūkā atklāt neparastus vai aizdomīgus darījumus. *SDD* neatbrīvo uzņēmumu no aizdomīgu darījumu paziņošanas *FIU*.

4.44. Ja ir liecības, ka risks varētu nebūt zems, piemēram, ir pamats aizdomām, ka tiek īstenots *ML/TF* mēģinājums, vai ja uzņēmumam ir šaubas par iegūtās informācijas patiesumu, nav jāpiemēro *SDD*.⁹ Tāpat, ja ir piemērojami konkrēti augsta riska scenāriji un ir pienākums veikt *EDD*, nedrīkst piemērot *SDD*.

Pastiprināta klienta uzticamības pārbaude

4.45. Saskaņā ar Direktīvas (ES) 2015/849 18.–24. pantu uzņēmumiem ir jāpiemēro *EDD* pasākumi augstāka riska situācijās, lai pienācīgi pārvaldītu un mazinātu šos riskus. *EDD* pasākumus nevar aizstāt ar parastiem *CDD* pasākumiem, bet tie ir jāpiemēro papildus parastiem *CDD* pasākumiem.

4.46. Direktīvā (ES) 2015/849 ir uzskaitīti konkrēti gadījumi, kas uzņēmumiem ir jāuzskata par augstāka riska situācijām:

- a) ja klients vai klienta faktiskais īpašnieks ir *PEP* (20.–24. pants);
- b) ja uzņēmums dibina korespondentattiecības, kas ietver maksājumu izpildi ar trešās valsts iestādi (19. pants);
- c) ja uzņēmums uztur darījumu attiecības vai veic darījumu, kurā iesaistītas augsta riska trešās valstis (18. panta 1. punkts); un
- d) visi darījumi, kas ir
 - i. sarežģīti;

⁹ Direktīvas (ES) 2015/849 11. panta e) un f) punkts un 15. panta 2. punkts.

- ii. neparasti lieli;
- iii. veikti neparastā veidā; vai
- iv. bez acīmredzama ekonomiska vai likumīga mērķa (18. panta 2. punkts)

4.47. Direktīvā (ES) 2015/849 ir noteikti konkrēti *EDD* pasākumi, kas uzņēmumiem ir jāpiemēro:

- a) ja klients vai klienta faktiskais īpašnieks ir *PEP*;
- b) ja darījumu attiecības vai darījums ir saistīts ar augsta riska trešo valsti, ko Komisija noteikusi saskaņā ar Direktīvas (ES) 2015/849 9. panta 2. punktu;
- c) attiecībā uz korespondentattiecībām, kas ietver maksājumu izpildi ar respondentbankām no trešām valstīm; un
- d) attiecībā uz visiem darījumiem, kas ir vai nu sarežģīti, neparasti lieli, tiek veikti neparastā veidā, vai arī tiem nav acīmredzama ekonomiska vai likumīga mērķa.

Uzņēmumiem ir jāpiemēro papildu *EDD* pasākumi situācijā, kad tas ir samērīgi to apzinātajam *ML/TF* riskam.

Politiski nozīmīgas personas

4.48. Ieviešot politiku un procedūras, ņemot vērā riska pakāpi, lai identificētu *PEP*, uzņēmumiem jāņem vērā to nozīmīgo publisko funkciju saraksts, ko Komisija publicējusi saskaņā ar Direktīvas (ES) 2015/849 20. panta a) punkta 3. apakšpunktu, un jānodrošina, ka šo funkciju turētāji ir identificēti. Šis saraksts attiecas uz nozīmīgām funkcijām ES; nosakot, kā identificēt *PEP* no trešām valstīm, uzņēmumiem jāskata funkciju saraksts Direktīvas (ES) 2015/849 3. panta 9. punktā un jāpielāgo šis saraksts katram atsevišķam gadījumam.

4.49. Uzņēmumiem, kas izmanto komerciāli pieejamos *PEP* sarakstus, jānodrošina, ka informācija šajos sarakstos ir atjaunināta un ka tie saprot šo sarakstu ierobežojumus. Uzņēmumiem vajadzības gadījumā jāveic papildu pasākumi, piemēram, situācijās, kad pārbaudes rezultāti ir nepārlicinoši vai neatbilst uzņēmuma prognozēm.

4.50. Uzņēmumiem, kas ir noskaidrojuši, ka klients vai faktiskais īpašnieks ir *PEP*, ir vienmēr:

- a) jāisteno atbilstīgi pasākumi, lai noskaidrotu darījumu attiecībās izmantojamo ienākumu avotu un finanšu līdzekļu izcelsmi, lai uzņēmums varētu pārlicināties, ka nerīkojas korupcijas vai citas noziedzīgas darbības rezultātā gūtiem ieņēmumiem; pasākumi, kas uzņēmumiem ir jāveic, lai noskaidrotu *PEP* ienākumu avotu un finanšu līdzekļu izcelsmi, būs atkarīgi no tā, cik augsta ir ar darījumu attiecībām saistītā riska pakāpe; uzņēmumiem ir jāpārbauda ienākumu avots un finanšu līdzekļu izcelsme, pamatojoties uz uzticamiem un neatkarīgiem

datiem, dokumentiem vai informāciju, ja ar *PEP* attiecībām saistītais risks ir sevišķi augsts;

- b) jāsaņem augstākās vadības apstiprinājums darījumu attiecību dibināšanai vai turpināšanai ar *PEP*; atbilstīgais vadības līmenis apstiprinājuma došanai ir jānosaka pēc paaugstinātā riska līmeņa, kas ir saistīts ar attiecīgajām darījumu attiecībām, un augstākā līmeņa vadītājam, kurš apstiprina darījumu attiecības ar *PEP*, ir jābūt pietiekami augstam līmenim un priekšstatam, lai pieņemtu informētus lēmumus par jautājumiem, kas tieši ietekmē uzņēmuma riska profilu;
- c) izskatot attiecību ar *PEP* apstiprināšanu, augstākās vadības lēmuma pamatā ir jābūt *ML/TF* riska līmenim, kādam uzņēmums tiks pakļauts, ja uzsāks darījumu attiecības, un tam, cik efektīvi uzņēmums spēj pārvaldīt šo risku;
- d) jāpiemēro pastiprināta un pastāvīga uzraudzība gan attiecībā uz darījumiem, gan risku, kas saistīts ar šīm darījumu attiecībām; uzņēmumiem ir jāidentificē neparasti darījumi un regulāri jāpārskata to rīcībā esošā informācija, lai nodrošinātu, ka tiek laikus apzināta visa jaunā un pieejamā informācija, kas varētu ietekmēt riska novērtējumu; pastāvīgās uzraudzības regularitāte ir jānosaka atkarībā no tā, cik augsts ir ar attiecībām saistītais riska līmenis.

4.51. Saskaņā ar Direktīvas (ES) 2015/849 20. panta b) punktu uzņēmumiem ir jāpiemēro visi šie pasākumi *PEP*, to ģimenes locekļiem un zināmajiem tuvākajiem partneriem un jāpielāgo šo pasākumu apmērs, ņemot vērā riska pakāpi.

4.52. Uzņēmumiem jānodrošina, ka pasākumi, ko tie ievieš, lai ievērotu Direktīvu (ES) 2015/849 un šīs pamatnostādnes attiecībā uz *PEP*, nenoved pie tā, ka *PEP* klientiem nepamatoti tiek liegta piekļuve finanšu pakalpojumiem.

Augsta riska trešās valstis

4.53. Attiecībā uz darījumu attiecībām vai darījumu, kurā iesaistītas augsta riska trešās valstis, kā noteikts Direktīvas (ES) 2015/849 9. panta 2. punktā, uzņēmumiem jānodrošina, ka tie vismaz piemēro *EDD* pasākumus, kas noteikti Direktīvas (ES) 2015/849 18. panta a) punkta 1. apakšpunktā, un — attiecīgā gadījumā — pasākumus, kas noteikti 18. panta a) punkta 2. apakšpunktā.

4.54. Uzņēmumiem ir jāpiemēro 4.53. pamatnostādnē uzskaitītie pasākumi un jāpielāgo šo pasākumu apmērs, ņemot vērā riska pakāpi.

4.55. Darījumu attiecībās vai darījumā vienmēr ir iesaistīta augsta riska trešā valsts, ja

- a) līdzekļi ir iegūti augsta riska trešā valstī;
- b) līdzekļi tiek saņemti no augsta riska trešās valsts;

- c) līdzekļu galamērķis ir augsta riska trešā valsts;
 - d) uzņēmums veic darījumus ar fizisku vai juridisku personu, kas dzīvo vai reģistrēta augsta riska trešā valstī; vai
 - e) uzņēmums veic darījumus ar pilnvaroto, kas reģistrēts augsta riska trešā valstī, vai ar trastu, ko reglamentē augsta riska trešās valsts tiesību akti.
- 4.56. Veicot *CDD* pasākumus vai darījumu attiecību laikā, uzņēmumiem jānodrošina, ka tie piemēro arī *EDD* pasākumus, kas noteikti Direktīvas (ES) 2015/849 18. panta a) punkta 1. apakšpunktā, un — attiecīgā gadījumā — pasākumus, kas noteikti 18. panta a) punkta 2. apakšpunktā, kur uzņēmumi nosaka, ka
- a) darījums tiek veikts caur augsta riska trešo valsti, piemēram, tāpēc, ka tur atrodas starpnieka maksājumu pakalpojumu sniedzējs; vai
 - b) klienta faktiskais īpašnieks dzīvo augsta riska trešā valstī.
- 4.57. Neatkarīgi no 4.54. un 4.56. pamatnostādnes uzņēmumiem rūpīgi jānovērtē risks, kas saistīts ar darījumu attiecībām un darījumiem, ja
- a) ir zināms, ka klients uztur ciešas personiskas vai profesionālas saites ar augsta riska trešo valsti; vai
 - b) ir zināms, ka faktiskais(-ie) īpašnieks(-i) uztur ciešas personiskas vai profesionālas saites ar augsta riska trešo valsti.
- Šajās situācijās uzņēmumiem jāpieņem uz risku balstīts lēmums par to, vai piemērot vai nepiemērot Direktīvas (ES) 2015/849 18. panta a) apakšpunktā uzskaitītos pasākumus, *EDD* pasākumus vai parastus *CDD* pasākumus.

Korespondentattiecības

- 4.58. Lai ievērotu Direktīvas (ES) 2015/849 19. panta prasības, uzņēmumiem ir jāveic konkrēti *EDD* pasākumi, ja tiem ir pārrobežu korespondentattiecības ar trešā valstī esošu respondentbanku. Uzņēmumiem ir jāpiemēro visi šie pasākumi un jāpielāgo šo pasākumu apmērs, ņemot vērā riska pakāpi.
- 4.59. Uzņēmumiem ir jāskata II sadaļa, lai aplūkotu pamatnostādnes par *EDD* attiecībā uz korespondentbanku attiecībām; šīs pamatnostādnes var būt noderīgas arī uzņēmumiem citās korespondentattiecībās.

Neparasti darījumi

4.60. Uzņēmumiem ir jāievieš adekvātas politikas un procedūras, lai atklātu neparastus darījumus vai darījumu iezīmes. Ja uzņēmums konstatē šādus darījumus, tam jāpiemēro *EDD* pasākumi. Darījumi var būt neparasti, jo:

- a) ir lielāki par tiem, kādus uzņēmums parasti sagaidītu, pamatojoties uz savām zināšanām par klientu, darījumu attiecībām vai klienta kategoriju;
- b) tiem ir neparastas vai negaidītas iezīmes salīdzinājumā ar klienta ierastajām darbībām vai līdzīgu klientu, produktu vai pakalpojumu darījumu iezīmēm; vai
- c) tie ir ļoti sarežģīti salīdzinājumā ar citiem līdzīgiem darījumiem, kas saistīti ar līdzīgiem klientu veidiem, produktiem vai pakalpojumiem, un uzņēmums nav informēts par ekonomisko pamatojumu vai likumīgo mērķi vai arī apšaubta iegūtās informācijas patiesumu.

4.61. Šiem *EDD* pasākumiem jāļauj uzņēmumam noteikt, vai šie darījumi rada pamatu aizdomām, un tiem ir jāietver vismaz:

- a) saprātīgi un adekvāti pasākumi, lai izprastu šo darījumu pamatinformāciju un mērķi, piemēram, noskaidrojot līdzekļu izcelsmi un galamērķi vai uzzinot vairāk par klienta darījumdarbību, lai pārliecinātos par to, cik iespējami ir šādi klienta darījumi; un
- b) darījumu attiecību un turpmāko darījumu regulārāka un detalizētāka uzraudzība; uzņēmums var izlemt pārraudzīt atsevišķus darījumus, ja tas ir samērīgi tā apzinātajam riskam.

Citas augsta riska situācijas

4.62. Visās citās augsta riska situācijās uzņēmumiem jāpieņem informēts lēmums par to, kuri *EDD* pasākumi ir piemēroti katrai augsta riska situācijai. Atbilstīgais *EDD* veids, tostarp pieprasītās papildu informācijas un veiktās pastiprinātās uzraudzības apmērs, būs atkarīgi no iemesla, kura dēļ gadījuma rakstura darījums vai darījumu attiecības ir klasificētas kā augsta riska darījums vai attiecības.

4.63. Uzņēmumiem nav visos gadījumos jāpiemēro visi turpmāk uzskaitītie *EDD* pasākumi. Piemēram, konkrētās augsta riska situācijās darījumu attiecību gaitā var būt atbilstīgi koncentrēt uzmanību uz pastiprinātu pastāvīgu pārraudzību.

4.64. Turpmāk uzskaitīti *EDD* pasākumi, ko uzņēmumi var piemērot.

- a) *CDD* mērķiem iegūstamās informācijas apjoma palielināšana tālāk norādītajā veidā.

- i. Informācija par klienta vai faktiskā īpašnieka identitāti vai klienta īpašumtiesību un kontroles struktūru, lai pārliecinātos, ka ar attiecībām saistītais risks ir labi izprasts. Šajā saistībā var iegūt un novērtēt informāciju par klienta vai faktiskā īpašnieka reputāciju, kā arī novērtēt visus negatīvos apgalvojumus pret klientu vai faktisko īpašnieku. Piemēram:
 - a. informācija par ģimenes locekļiem un tuviem sadarbības partneriem;
 - b. informācija par klienta vai faktiskā īpašnieka iepriekšējām un pašreizējām darījumdarbības aktivitātēm; un
 - c. negatīvu plašsaziņas līdzekļu paziņojumu meklēšana.
 - ii. Informācija par darījumu attiecību plānoto būtību, lai pārliecinātos, ka darījumu attiecību būtība un mērķis ir likumīgi, un lai palīdzētu uzņēmumiem iegūt pilnīgāku riska profilu par klientu. Tas var ietvert informācijas iegūšanu par:
 - a. to darījumu skaitu, apjomu un regularitāti, kas, visticamāk, tiks veikti kontā, lai uzņēmums spētu atklāt novirzes, kuras varētu radīt aizdomas (dažos gadījumos var būt atbilstīgi pieprasīt pierādījumus);
 - b. to, kādēļ klients vēlas saņemt konkrētu produktu vai pakalpojumu, it sevišķi, ja nav skaidrs, kādēļ klienta vajadzības nevarētu labāk nodrošināt citā veidā vai citā jurisdikcijā;
 - c. līdzekļu galamērķi;
 - d. klienta vai faktiskā īpašnieka darījumdarbības būtību, lai uzņēmums spētu labāk izprast darījumu attiecību iespējamo būtību.
- b) *CDD* mērķiem iegūstamās informācijas kvalitātes uzlabošana, lai apstiprinātu klienta vai faktiskā īpašnieka identitāti. Cita starpā tas panākams:
- i. pieprasot, lai pirmais maksājums tiktu veikts caur klienta kontu bankā, uz kuru attiecas *CDD* standarti, kuri nav mazāk stingri par Direktīvas (ES) 2015/849 II nodaļā noteiktajiem standartiem; vai
 - ii. pārliecinoties, ka darījumu attiecībās izmantotie klienta ienākumi un līdzekļi nav iegūti noziedzīgā ceļā un ka ienākumu avots un finanšu līdzekļu izcelsme atbilst uzņēmuma zināšanām par klientu un darījumu attiecību būtību; dažos gadījumos,

ja ar attiecībām saistītais risks ir sevišķi augsts — ienākumu avota un finansējuma avota pārbaude var būt vienīgais piemērotais riska mazināšanas instruments; Finanšu līdzekļu izcelsmi un ienākumu avotu var cita starpā pārbaudīt, izskatot PVN un ienākumu nodokļa deklarācijas, revidēto pārskatu kopijas, algas lapas, publiskus aktus vai neatkarīgu plašsaziņas līdzekļu paziņojumus. Uzņēmumiem jāņem vērā tas, ka līdzekļi no likumīgas darījumdarbības vienalga var būt no nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas vai teroristu finansēšanas, kā noteikts Direktīvas (ES) 2015/849 1. panta 3.–5. punktā.

- c) Palielināt pārbažu regularitāti, lai būtu pārlicība, ka uzņēmums joprojām spēj pārvaldīt risku, kas saistīts ar atsevišķām darījumu attiecībām, vai secinātu, ka attiecības vairs neatbilst uzņēmuma vēlmei uzņemties risku, kā arī lai palīdzētu apzināt darījumus, kuriem nepieciešama turpmāka pārskatīšana, tostarp:
- i. palielinot darījumu attiecību pārskatīšanu regularitāti, lai noskaidrotu, vai nav mainījies klienta riska profils un vai risks joprojām ir pārvaldāms;
 - ii. saņemot augstākās vadības apstiprinājumu, lai uzsāktu vai turpinātu darījumu attiecības, nolūkā nodrošināt, ka augstākā vadība ir informēta par risku, kam ir pakļauts uzņēmums, un var pieņemt informētu lēmumu par to, kādā mērā uzņēmums ir spējīgs pārvaldīt šo risku;
 - iii. regulārāk pārskatot darījumu attiecības, lai nodrošinātu, ka tiek apzinātas, novērtētas un vajadzības gadījumā risinātas jebkādas klienta riska profila izmaiņas; vai
 - iv. veicot regulārāku vai padziļinātu darījumu pārraudzību, lai apzinātu jebkādas neparastus vai neparedzētus darījumus, kas varētu radīt aizdomas par *ML/TF*. Tas var ietvert līdzekļu galamērķa vai konkrētu darījumu iemesla noskaidrošanu.

4.65. II sadaļā ir uzskaitīti papildu *EDD* pasākumi, kuri var būt sevišķi būtiski dažādās nozarēs.

Citi apsvērumi

- 4.66. Uzņēmumi nedrīkst dibināt darījumu attiecības, ja nespēj pildīt piemērojamās *CDD* prasības, ja nav pārlicināti, ka darījumu attiecību mērķis un būtība ir likumīgi, vai ja nav pārlicināti, ka spēj efektīvi pārvaldīt risku, ka tos varētu izmantot *ML/TF* mērķiem. Ja šādas darījumu attiecības jau ir nodibinātas, uzņēmumiem ir tās jāpārtrauc vai jāaptur darījumi, līdz attiecības var pārtraukt, attiecīgos gadījumos ievērojot tiesībaizsardzības iestāžu norādījumus.
- 4.67. Ja uzņēmumiem ir pamatots iemesls aizdomām, ka tiek īstenots *ML/TF* mēģinājums, uzņēmumiem ir par to jāinformē *FIU*.

- 4.68. Uzņēmumiem ir jāņem vērā, ka uz risku balstītas pieejas piemērošana pati par sevi neparedz, ka uzņēmumiem būtu jāatsaka vai jāpārtrauc darījumu attiecības ar visām klientu kategorijām, kuras tie sasaistījuši ar augstāku *ML/TF* risku, jo ar atsevišķām darījumu attiecībām saistītais risks būs atšķirīgs, pat vienas kategorijas ietvaros.

Uzraudzība

- 4.69. Saskaņā ar Direktīvas (ES) 2015/849 13. pantu uzņēmumiem ir jāuzrauga savas darījumu attiecības ar klientiem.

4.70. Uzraudzībai jāietver tālāk norādītais.

- a. Darījumu uzraudzība, lai nodrošinātu, ka tie atbilst klienta riska profilam, to finansiālajai situācijai, un uzņēmuma plašākas zināšanas par klientu, lai atklātu neparastus vai aizdomīgus darījumus; un
- b. to rīcībā esošo dokumentu, datu vai informācijas atjaunināšana, lai saprastu, vai ir mainījies ar darījumu attiecībām saistītais risks, un pārliecinātos, ka informācija, kas ir pastāvīgas uzraudzības pamatā, ir precīza.

- 4.71. Uzņēmumiem jānosaka uzraudzības biežums un intensitāte, ņemot vērā riska pakāpi un to darījumdarbību būtību, apjomu un sarežģītību, kā arī riska līmeni, kuram tie pakļauti.

Darījumu uzraudzība

- 4.72. Uzņēmumiem jānodrošina, ka to pieeja darījumu uzraudzībā ir efektīva un atbilstīga.

- 4.73. Efektīva darījumu uzraudzības sistēma balstās uz atjauninātu klientu informāciju, un tai jāļauj uzņēmumam uzticami identificēt neparastus un aizdomīgus darījumus un darījumu iezīmes. Uzņēmumiem jānodrošina, ka tiem ir procedūras, lai bez nepamatotas kavēšanās pārskatītu atzīmētos darījumus.

- 4.74. Tas, kas ir atbilstīgs, būs atkarīgs no uzņēmuma darbības būtības, apjoma un sarežģītības, kā arī no riska, kādam pakļauts uzņēmums. Uzņēmumiem jāpielāgo uzraudzības intensitāte un biežums atbilstīgi uz risku balstītai pieejai. Uzņēmumiem jebkurā gadījumā ir jānosaka:

- a) kurus darījumus tie uzraudzīs reālā laikā un kurus darījumus tie uzraudzīs *ex-post*. Tā ietvaros uzņēmumiem ir jānosaka:
 - i. kuri augsta riska faktori vai augsta riska faktoru kombinācija vienmēr izraisīs reālā laika uzraudzību; un
 - ii. kuri darījumi, kas saistīti ar augstāku *ML/TF* risku, tiek uzraudzīti reālajā laikā, it sevišķi tie, kuru risks, kas saistīts ar darījumu attiecībām, jau ir paaugstināts;

- b) vai tie uzraudzīs darījumus manuāli vai izmantojot automatizētu darījumu uzraudzības sistēmu. Uzņēmumiem, kas apstrādā lielu darījumu apjomu, jāapsver automatizētas darījumu uzraudzības sistēmas ieviešana; un
 - c) darījumu uzraudzības biežums, ņemot vērā šo pamatnostādņu prasības.
- 4.75. Papildus atsevišķu darījumu reālā laika un *ex-post* uzraudzībai un neatkarīgi no izmantotā automatizācijas līmeņa uzņēmumiem regulāri jāveic *ex-post* pārskati par paraugu, kas ņemts no visiem apstrādātajiem darījumiem, lai noteiktu tendences, kas varētu sniegt informāciju par to riska novērtējumiem, pārbaudītu un vajadzības gadījumā turpmāk uzlabotu savu darījumu uzraudzības sistēmas uzticamību un atbilstību. Uzņēmumiem arī jāizmanto informācija, kas iegūta saskaņā ar 1.29.–1.30. pamatnostādni, lai pārbaudītu un uzlabotu savu darījumu uzraudzības sistēmu.

CDD informācijas atjaunināšana

- 4.76. Uzņēmumiem ir jāatjaunina *CDD* informācija.¹⁰
- 4.77. Ieviešot politiku un procedūras, lai atjauninātu *CDD* informāciju, uzņēmumiem jāpievērš īpaša uzmanība nepieciešamībai saglabāt modrību un iegūt informāciju par klientu, kas palīdzēs tiem saprast, vai ir mainījies ar darījumu attiecībām saistītais risks. Informācijas piemēri, kas uzņēmumiem jāiegūst, ir acīmredzamas izmaiņas klienta līdzekļu avotā, klienta īpašumtiesību struktūrā vai rīcībā, kas pastāvīgi neatbilst uzņēmuma gaidītajai rīcībai vai darījumu profilam.
- 4.78. Klienta apstākļu maiņa var izraisīt prasību par *CDD* pasākumu piemērošanu šim klientam. Šajās situācijās uzņēmumiem var nebūt nepieciešams atkārtoti piemērot visus *CDD* pasākumus, bet tiem jānosaka, kuri *CDD* pasākumi jāpiemēro, kā arī to, kādā mērā tie piemēros *CDD* pasākumus. Piemēram, zemāka riska gadījumos uzņēmumi var izmantot darījumu attiecību gaitā iegūto informāciju, lai atjauninātu to rīcībā esošo *CDD* informāciju par klientu.

5. pamatnostādne. Uzskaitē

- 5.1. Direktīvas (ES) 2015/849 8. un 40. panta nolūkā uzņēmumiem jāveic uzskaitē vismaz par
- a) *CDD* informāciju;
 - b) to riska novērtējumiem; un
 - c) darījumiem.

¹⁰ Nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas direktīvas 14. panta 5. punkts

- 5.2. Uzņēmumiem jāpārliecinās, ka šī uzskaitē ir pietiekama, lai savai kompetentajai iestādei pierādītu, ka veiktie pasākumi ir atbilstīgi, ņemot vērā *ML/TF* risku.

6. pamatnostādne. Apmācība

- 6.1. Uzņēmumiem ir jāinformē darbinieki par noteikumiem, ko tie ir ieviesuši, lai izpildītu savus *AML/CFT* pienākumus.¹¹
- 6.2. Tā ietvaros un saskaņā ar I sadaļā ietvertajiem norādījumiem uzņēmumiem ir jāīsteno pasākumi, lai nodrošinātu, ka darbinieki izprot
- a) uzņēmuma darbības riska novērtējumu un to, kā tas ietekmē viņu ikdienas darbu;
 - b) uzņēmuma *AML/CFT* politiku un procedūras, kā arī to piemērošanu; un
 - c) kā atpazīt aizdomīgus vai neparastus darījumus un darbības un kā rīkoties šādos gadījumos.
- 6.3. Uzņēmumiem jānodrošina, lai *AML/CFT* apmācība būtu
- a) atbilstīga uzņēmumam un tā darījumdarbībai;
 - b) pielāgota darbiniekiem un to konkrētajiem pienākumiem;
 - c) regulāri atjaunināta; un
 - d) efektīva.

7. pamatnostādne. Efektivitātes pārskatīšana

- 7.1. Uzņēmumiem regulāri jānovērtē savas pieejas efektivitāte attiecībā uz *AML/CFT* un jānosaka šādu novērtējumu biežums un intensitāte, ņemot vērā riska pakāpi un to darījumdarbību būtību un apjomu, kā arī *ML/TF* riska līmeni, kuram tie pakļauti.
- 7.2. Uzņēmumiem jāapsver, vai to pieejas neatkarīga pārskatīšana var būt pamatota vai nepieciešama.¹²

¹¹ Direktīvas (ES) 2015/849 46. panta 1. punkts

¹² Direktīvas (ES) 2015/849 8. panta 4. punkta b) apakšpunkts

II sadaļa Nozaru pamatnostādnes

II sadaļā izklāstītās nozaru pamatnostādnes papildina vispārīgos norādījumus šo pamatnostādņu I sadaļā. Tās jālasa kopā ar I sadaļu.

II sadaļas nozaru pamatnostādņē aprakstītie riska faktori nav izsmeļoši. Ar konkrētu situāciju saistītais risks uzņēmumiem ir jāaplūko holistiski, un uzņēmumiem ir jāņem vērā, ka izolēti riska faktori ne vienmēr nozīmē, ka uz darījumu attiecībām vai gadījuma rakstura darījumu attiecas augstāka vai zemāka riska kategorija.

Katrā II sadaļas nozaru pamatnostādņē ir arī izklāstīti tādu *CDD* pasākumu piemēri, kas uzņēmumiem, ņemot vērā riska pakāpi, ir jāpiemēro augsta riska situācijās un — ciktāl to pieļauj valsts tiesību akti — zema riska situācijās. Šie piemēri nav izsmeļoši, un uzņēmumiem ir jāpieņem lēmums par atbilstīgākajiem *CDD* pasākumiem saskaņā ar to apzināto *ML/TF* riska līmeni un veidu.

8. pamatnostādne. Nozaru pamatnostādes korespondentattiecībām

- 8.1. 8. pamatnostādnē ir izklāstītas pamatnostādes par korespondentbanku darbībām, kā definēts Direktīvas (ES) 2015/849 3. panta 8. punkta a) apakšpunktā. Šīs pamatnostādes ir atbilstīgi jāpiemēro uzņēmumiem, kuri piedāvā citas korespondentattiecības, kā definēts Direktīvas (ES) 2015/849 3. panta 8. punkta b) apakšpunktā.
- 8.2. Uzņēmumiem ir jāņem vērā, ka korespondentattiecībās korespondentbanka nodrošina bankas pakalpojumus respondentbankai vai nu kā viens pilnvarotājs citam, vai respondentbankas klienta vārdā. Korespondentbankai parasti nav darījumu attiecību ar respondentbankas klientiem, un parasti tā nezina šo klientu identitāti vai pakārtotā darījuma būtību vai mērķi, ja vien šī informācija nav norādīta maksājuma uzdevumā.
- 8.3. Kopā ar šo pamatnostādņu I sadaļā izklāstītajiem riska faktoriem un pasākumiem uzņēmumiem ir jāizskata arī tālāk izklāstītie.

Riska faktori

Produktu, pakalpojumu un darījumu riska faktori

- 8.4. Tālāk ir uzskaitīti faktori, kas var veicināt riska paaugstināšanos.
 - a) Kontu var izmantot citas respondentbankas, kam ir tiešas attiecības ar respondentbanku, bet ne ar korespondentbanku ("nestings" jeb lejupējs klīrings), kas nozīmē, ka korespondentbanka netieši sniedz pakalpojumus citām bankām, kuras nav respondentbankas.
 - b) Kontu var izmantot citas respondentbankas grupas struktūras, kam nav veikta korespondentbankas uzticamības pārbaude.
 - c) Pakalpojums ietver pastarpinātā konta atvēršanu, kas ļauj respondentbankas klientiem tieši veikt darījumus respondentbankas kontā.
- 8.5. Tālāk ir uzskaitīti faktori, kas var veicināt riska pazemināšanos.
 - a) Attiecībām piemēro SWIFT riska pārvaldības aplikācijas (RMA) kapacitāti, kas izstrādāta saziņas pārvaldībai starp finanšu iestādēm. Esot SWIFT RMA darījumu attiecībās, respondentbankai jeb sadarbības partnerim nav maksājumu konta attiecību.
 - b) Bankas sadarbojas kā viens pilnvarotājs ar citu, nevis apstrādā darījumus savu pakārtoto klientu vārdā; piemēram, ārvalstu valūtas maiņas pakalpojumu gadījumā starp divām bankām, kad bankas darījumu veic savstarpēji kā

pilnvarotāji un kad darījumā nav iesaistīta maksājuma veikšana trešai pusei. Šajos gadījumos darījums notiek respondentbankas vārdā.

- c) Darījums ir saistīts ar vērtspapīru pārdošanu, pirkšanu vai iekļāšanu regulētajā tirgū; piemēram, rīkojoties kā turētājbankai — vai izmantojot turētājbanku — ar tiešu piekļuvi (parasti ar vietējā dalībnieka starpniecību) ES vai ārpussavienības vērtspapīru norēķinu sistēmai.

Klientu riska faktori

8.6. Tālāk ir uzskaitīti faktori, kas var veicināt riska paaugstināšanos.

- a) Respondentbankas *AML/CFT* politika un tās īstenošanai ieviestās sistēmas un kontroles pasākumi neatbilst Direktīvā (ES) 2015/849 noteiktajiem standartiem.
- b) Respondentbankai netiek veikta adekvāta *AML/CFT* uzraudzība.
- c) Respondentbankai, tās mātesuzņēmumam vai uzņēmumam, kas ietilpst respondentbankas grupā, nesen tikusi piemērota regulatīvā izpilde par neadekvātu *AML/CFT* politiku un procedūrām un/vai *AML/CFT* pienākumu pārkāpumiem.
- d) Respondentbankai ir daudz darījumu ar nozarēm, kas ir saistītas ar augstāku *ML/TF* riska līmeni; piemēram, respondentbankai ir daudz pārveduma darījumu vai darījumu konkrētu naudas pārvedumu nosūtītāju vai biržu vārdā, ar nerezidentiem vai valūtā, kas nav respondentbankas atrašanās valsts valūta.
- e) Respondentbankas vadībā vai starp tās īpašniekiem ir *PEP*, it sevišķi, ja *PEP* ir nozīmīga ietekme uz respondentbanku, ja *PEP* reputācija, integritāte vai piemērotība valdes locekļa amatam vai tādas personas amatam, kas pilda pamatfunkcijas, rada bažas vai ja *PEP* ir no jurisdikcijām, kuras saistītas ar augstāku *ML/TF* risku. Uzņēmumiem ir sevišķa uzmanība jāpievērš jurisdikcijām, kurās korupcija ir sistemātiska vai plaši izplatīta.
- f) Darījumu attiecību ar respondentbanku vēsture rada bažas; piemēram, tādēļ, ka darījumu daudzums neatbilst tam, ko korespondentbanka sagaidītu, pamatojoties uz savām zināšanām par respondentbankas būtību un izmēru.
- g) Respondentbanka nesniedz korespondentbankas pieprasīto informāciju *CDD* un *EDD* nolūkiem, kā arī informāciju par maksātāju vai maksājuma saņēmēju, kas prasīta saskaņā ar Regulu (ES) 2015/847. Šajā nolūkā korespondentbankai jāņem

vērā kvantitatīvie un kvalitatīvie kritēriji, kas noteikti kopīgajās pamatnostādnēs AK/PN/2017/16.¹³

8.7. Tālāk ir uzskaitīti faktori, kas var veicināt riska pazemināšanos. Korespondentbanka ir pārliecināta, ka:

- a) respondentbankas *AML/CFT* kontroles pasākumi nav elastīgāki par tiem, kas noteikti Direktīvā (ES) 2015/849;
- b) respondentbanka ietilpst korespondentbankas grupā, neatrodas jurisdikcijā, kas saistīta ar augstāku *ML/TF* risku, un efektīvi ievēro grupas *AML* standartus, kuri nav mazāk stingri par Direktīvā (ES) 2015/849 noteiktajiem.

Valsts vai ģeogrāfiskie riska faktori

8.8. Tālāk ir uzskaitīti faktori, kas var veicināt riska paaugstināšanos.

- a) Respondentbanka atrodas jurisdikcijā, kas saistīta ar augstāku *ML/TF* risku. Uzņēmumiem ir sevišķa uzmanība jāpievērš jurisdikcijām:
 - i. kas identificētas kā augsta riska trešās valstis saskaņā ar Direktīvas (ES) 2015/849 9. panta 2. punktu;
 - ii. ar augstu korupcijas un/vai citu predikatīvu noziedzīgu nodarījumu līmeni saistībā ar nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu;
 - iii. bez adekvātas tiesību un tiesu sistēmas spējas efektīvi sodīt šos noziedzīgos nodarījumus;
 - iv. ar augstu teroristu finansēšanas vai teroristu darbību līmeni; vai
 - v. bez efektīvas *AML/CFT* uzraudzības.
- b) Respondentbankai ir daudz darījumu ar klientiem, kuri atrodas jurisdikcijā, kas saistīta ar augstāku *ML/TF* risku.
- c) Respondentbankas mātesuzņēmuma galvenais birojs atrodas vai ir dibināts jurisdikcijā, kas saistīta ar augstāku *ML/TF* risku.

8.9. Turpmāk ir uzskaitīti faktori, kas var veicināt riska pazemināšanos.

- a) Respondentbanka atrodas EEZ dalībvalstī.

¹³ Regulas (ES) 2015/847 25. pantā minētās kopīgās pamatnostādnes attiecībā uz pasākumiem, kas jāveic maksājumu pakalpojumu sniedzējiem, lai pārliecinātos, vai netrūkst informācijas par maksātāju vai maksājuma saņēmēju un vai šī informācija nav nepilnīga, un procedūrām, kas viņiem ir jāievieš, lai pārvaldītu līdzekļu pārvedumus, kuriem trūkst nepieciešamās informācijas, kas izdotas 2017. gada 22. septembrī.

- b) Respondentbanka atrodas trešā valstī, kuras *AML/CFT* prasības nav elastīgākas par Direktīvā (ES) 2015/849 noteiktajām un kura efektīvi īsteno šīs prasības (lai gan korespondentbankām ir jāņem vērā, ka tas neatbrīvo tās no Direktīvas (ES) 2015/849 19. pantā noteikto *EDD* pasākumu piemērošanas).

Pasākumi

8.10. Visām korespondentbankām jāveic *CDD* pasākumi, kas noteikti Direktīvas (ES) 2015/849 13. pantā, attiecībā uz respondentbanku, kas ir korespondentbankas klients, ņemot vērā riska pakāpi. Tas nozīmē, ka korespondentbankām ir:

- a) jāidentificē respondentbanka un tās faktiskais īpašnieks, kā arī jāpārbauda šī identitāte; šajā saistībā korespondentbankām ir jāapkopo pietiekama informācija par respondentbankas darbīgsdarbību un reputāciju, lai noskaidrotu, vai nav paaugstināts ar respondentbanku saistītais nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas risks. It sevišķi korespondentbankām ir:
 - i. jāapkopo informācija par respondentbankas vadību un finanšu noziegumu novēršanas nolūkā jāizsver, cik nozīmīgas ir respondentbankas vadības vai īpašnieku iespējamās saiknes ar *PEP* vai citām augsta riska personām; un
 - ii. ņemot vērā riska pakāpi, jāizskata, vai būtu atbilstīgi apkopot informāciju par respondentbankas galvenajiem darbīgsdarbības virzieniem, tās piesaistīto klientu veidiem un tās *AML* sistēmu un kontroles pasākumu kvalitāti (ietverot publiski pieejamu informāciju par jebkādām neseno piemērotām regulatīvajām sankcijām vai kriminālsankcijām par neatbilstībām *AML* jomā); ja respondentbanka ir filiāle, meitasuzņēmums vai saistītais uzņēmums, korespondentbankām ir arī jāizskata mātesuzņēmuma statuss, reputācija un *AML* kontroles pasākumi.
- b) jānosaka un jādokumentē sniegtā pakalpojuma būtība un mērķis, kā arī katras iestādes atbildības jomas; tas var ietvert rakstisku izklāstu par attiecību darbības jomu, nodrošināmajiem produktiem un pakalpojumiem un to, kā un kurš drīkst lietot korespondentbankas instrumentu (piemēram, vai to drīkst izmantot citas bankas savu attiecību ietvaros ar respondentbanku);
- c) jāpārtrauga darījumu attiecības, tostarp darījumi, lai apzinātu izmaiņas respondentbankas riska profilā un atklātu neparastu vai aizdomīgu rīcību, arī darbības, kas neatbilst sniegto pakalpojumu mērķim vai kas ir pretrunā korespondentbankas un respondentbankas atrunātajiem nosacījumiem; Ja korespondentbanka atļauj respondentbankas klientu tiešu piekļuvi kontiem (piemēram, pastarpinātajiem kontiem vai "nestinga" kontiem), tai jāveic darījumu attiecību pastiprināta pastāvīgā uzraudzība. Korespondentbanku darbību būtības dēļ uzraudzība, kas veikta pēc darījumu izpildes, ir ierasta lieta.

d) Jānodrošina, ka to rīcībā esošā *CDD* informācija ir atjaunināta.

- 8.11. Korespondentbankām ir arī jāpārlicinās, ka respondentbanka nepieļauj, ka tās kontus izmanto čaulas banka, kā noteikts Direktīvas (ES) 2015/849 24. pantā. Šajā saistībā respondentbankai var pieprasīt apstiprināt, ka tā nesadarbojas ar čaulas bankām, izskatot attiecīgos paragrāfus respondentbankas politikas nostādnēs un procedūrās vai aplūkojot publiski pieejamo informāciju, piemēram, tiesību aktu noteikumus, kas aizliedz čaulas banku apkalpošanu.
- 8.12. Direktīvā (ES) 2015/849 nav prasības korespondentbankām piemērot *CDD* pasākumus respondentbankas atsevišķiem klientiem.
- 8.13. Korespondentbankām ir jāņem vērā, ka starptautisko organizāciju nodrošinātās *CDD* anketas parasti nav izstrādātas tā, lai tieši palīdzētu korespondentbankām ievērot to pienākumus saskaņā ar Direktīvu (ES) 2015/849. Lemjot, vai izmantot šīs anketas, korespondentbankām ir jānovērtē, vai anketas ļaus pietiekami ievērot to pienākumus saskaņā ar Direktīvu (ES) 2015/849, un vajadzības gadījumā jāīsteno papildu darbības.

Respondentbankas, kas neatrodas EEZ valstīs

- 8.14. Lai izpildītu savus pienākumus saskaņā ar Direktīvas (ES) 2015/849 19. pantu, ja korespondentattiecības ietver maksājumu izpildi ar trešās valsts respondentbanku iestādi, korespondentbankām jāpiemēro konkrēti *EDD* pasākumi papildus *CDD* pasākumiem, kas izklāstīti Direktīvas (ES) 2015/849 13. pantā, bet tie var pielāgot šos pasākumus, ņemot vērā riska pakāpi. Visās citās situācijās uzņēmumiem jāpiemēro vismaz 8.10.–8.13. pamatnostādne.
- 8.15. Korespondentbankām ir jāpiemēro katrs no šiem *EDD* pasākumiem respondentbankām, kas neatrodas EEZ valstī, taču korespondentbankas var pielāgot šo pasākumu tvērumu, ņemot vērā riska pakāpi. Piemēram, ja korespondentbanka, pamatojoties uz atbilstīgu izpēti, ir pārlicināta, ka respondentbanka atrodas trešā valstī, kurai ir efektīvs *AML/CFT* režīms, ka tiek efektīvi uzraudzīta tās atbilstība šīm prasībām un ka nav pamata aizdomām, ka respondentbankas *AML/CFT* politika un procedūras ir neadekvātas vai nesen par tādām atzītas, var nebūt vajadzīgs veikt pilnīgu respondentbankas kontroles pasākumu novērtējumu.
- 8.16. Korespondentbankām ir vienmēr atbilstīgi jādokumentē savi *CDD* un *EDD* pasākumi un lēmumu pieņemšanas procesi.
- 8.17. Lai ievērotu Direktīvas (ES) 2015/849 19. panta prasības, uzņēmumu īstenotie pasākumi, ņemot vērā riska pakāpi, ļauj tiem veikt turpmāk norādītās darbības.

a) Ievāc pietiekamu informāciju par respondentiestādi, lai pilnībā izprastu respondentbankas darījumdarbības būtību nolūkā noteikt, kādā mērā

respondentbankas darījums darbības pakļauj korespondentbanku augstākam nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas riskam. Tam jāietver pasākumi nolūkā izprast un riska izteiksmē novērtēt respondentbankas klientu bāzi, vajadzības gadījumā lūdzot respondentbankai informāciju par tās klientiem, un to darījumu veidu, ko respondentbanka veiks ar korespondentbankas konta starpniecību.

- b) No publiski pieejamas informācijas nosaka iestādes reputāciju un uzraudzības kvalitāti. Tas nozīmē, ka korespondentbankai ir jānovērtē, kādā mērā korespondentbanka var paļauties uz to, ka tiek adekvāti uzraudzīta respondentbankas atbilstība tās *AML* pienākumiem. To korespondentbankām var palīdzēt noskaidrot vairāki publiski pieejami resursi, piemēram, *FATF* vai *FSAP* novērtējumi, kuros ir iedaļas par efektīvu uzraudzību.
- c) Izvērtē respondentiestādes *AML/CFT* kontroles pasākumus. Tas nozīmē, ka korespondentbankai ir jāveic respondentbankas *AML/CFT* iekšējās kontroles sistēmas kvalitatīvs novērtējums, nevis tikai jāsaņem respondentbankas *AML* politikas un procedūru kopijas. Šis novērtējums ir atbilstīgi jādokumentē. Atbilstīgi uz risku balstītai pieejai, ja risks ir sevišķi augsts un it īpaši, ja korespondējošo darījumu apjoms ir nozīmīgs, korespondentbankai ir jāapsver iespēja veikt apmeklējumus uz vietas un/vai izlases pārbaudes, lai pārlicinātos, ka respondentbankas *AML* politika un procedūras tiek efektīvi īstenotas.
- d) Pirms jaunu korespondentattiecību nodibināšanas un gadījumos, kad rodas būtiski jauni riski, piemēram, tāpēc, ka valsts, kurā atrodas respondentbanka, ir noteikta kā augsta riska valsts saskaņā ar Direktīvas (ES) 2015/849 9. panta noteikumiem, ir jāsaņem augstākās vadības apstiprinājums, kā noteikts Direktīvas (ES) 2015/849 3. panta 12. punktā. Augstākā līmeņa vadītājs, kas sniedz apstiprinājumu, nedrīkst būt amatpersona, kas sponsorē šīs attiecības; jo augstāks ir ar attiecībām saistītais risks, jo augstāka līmeņa vadītājam ir jāapstiprina attiecības. Korespondentbankām ir augstākā vadība pastāvīgi jāinformē par korespondentbankas augsta riska attiecībām un darbībām, ko korespondentbanka īsteno, lai efektīvi pārvaldītu šo risku.
- e) Dokumentē katras iestādes attiecīgo atbildību. Ja tās standarta līgumā tas jau nav noteikts, korespondentbankām jānoslēdz rakstiska vienošanās, kurā ir ietverta vismaz šāda informācija:
 - i. respondentbankai sniegtie produkti un pakalpojumi,
 - ii. kā un kurš var izmantot korespondentbankas instrumentu (piemēram, vai to var izmantot citas bankas savu attiecību ietvaros ar respondentbanku), kādi ir respondentbankas pienākumi attiecībā uz *AML/CFT*;

- iii. kā korespondentbanka uzraudzīs attiecības, lai pārlicinātos, ka respondentbanka pilda savus pienākumus saskaņā ar šo līgumu (piemēram, veicot *ex post* darījumu uzraudzību);
 - iv. informācija, kas respondentbankai jāsniedz pēc korespondentbankas pieprasījuma (it sevišķi korespondentattiecību uzraudzības nolūkā), un saprātīgs termiņš, līdz kuram informācija jāsniedz (ņemot vērā maksājumu ķēdes vai korespondentķēdes sarežģītību).
- f) Attiecībā uz pakārtotajiem kontiem un nestinga kontiem pārlicinās, ka respondentkredītiestāde vai finanšu respondentiestāde ir pārbaudījusi to klientu identitāti, kuriem ir tieša pieeja korespondentbankas kontiem, un veikusi pastāvīgu šo klientu uzticamības pārbaudi, kā arī ka tā ir spējīga nodrošināt attiecīgus *CDD* datus pēc korespondentiestādes pieprasījuma. Korespondentbankām jācenšas saņemt respondentbankas apstiprinājums, ka attiecīgos datus var nodrošināt pēc pieprasījuma.

Respondentbankas, kas atrodas EEZ valstīs

- 8.18. Ja respondentbanka atrodas EEZ valstī, Direktīvas (ES) 2015/849 19. pants nav piemērojams. Tomēr korespondentbankai vienlīga ir pienākums, ņemot vērā riska pakāpi, piemērot *CDD* pasākumus saskaņā ar Direktīvas (ES) 2015/849 13. pantu
- 8.19. Ja risks, kas saistīts ar EEZ valstī esošu respondentbanku, paaugstinās, korespondentbankām ir jāpiemēro *EDD* pasākumi atbilstīgi Direktīvas (ES) 2015/849 18. pantam. Tādā gadījumā korespondentbankām ir jāapsver iespēja piemērot vismaz dažus no Direktīvas (ES) 2015/849 19. panta a) un b) punktā aprakstītajiem *EDD* pasākumiem.

Respondentbankas, kas reģistrētas augsta riska trešās valstīs, un korespondentattiecības, kurās iesaistītas augsta riska trešās valstis

- 8.20. Korespondentbankām jānosaka, kurās no to attiecībām ir iesaistītas augsta riska trešās valstis, kas noteiktas saskaņā ar Direktīvas (ES) 2015/849 9. panta 2. punktu.
- 8.21. Korespondentbankām kā daļa no standarta *CDD* pasākumiem jānosaka arī iespējamība, ka respondentbanka uzsāks darījumus, iesaistot augsta riska trešās valstis, tostarp gadījumos, kad liela daļa pašas respondentbankas klientu uztur attiecīgu profesionālu vai personīgu saikni ar augsta riska trešām valstīm.
- 8.22. Lai izpildītu savus pienākumus saskaņā ar 18. panta a) punktu, uzņēmumiem jānodrošina, ka tie piemēro arī Direktīvas (ES) 2015/849 13. un 19. pantu.
- 8.23. Ja vien korespondentbanka nav novērtējusi *ML/TF* risku, kas izriet no attiecībām ar respondentbanku, kā sevišķi augstu, korespondentbankām jāspēj izpildīt 18. panta a) punkta 1. apakšpunkta prasības, piemērojot Direktīvas (ES) 2015/849 13. un 19. pantu.

- 8.24. Lai izpildītu savus pienākumus saskaņā ar Direktīvas (ES) 2015/849 18. panta a) punkta 1. apakšpunkta c) punktu, korespondentbankām jāpiemēro 8.17. pamatnostādnes c) punkts un jānovērtē respondentbankas politikas un procedūru atbilstība, lai noteiktu savu klientu finanšu līdzekļu izcelsmi un ienākumu avotu, jāveic apmeklējumi uz vietas vai pārbaudes izlases kārtā, vai arī jālūdz respondentbankai pēc vajadzības iesniegt pierādījumus par konkrēta klienta ienākumu avota vai finansējuma avota likumīgu izcelsmi.
- 8.25. Ja dalībvalstis pieprasa uzņēmumiem piemērot papildu pasākumus saskaņā ar 18. panta a) punkta 2. apakšpunktu, korespondentbankām jāpiemēro viens vai vairāki šādi pasākumi:
- a) palielināt par respondentbanku esošās *CDD* informācijas pārbaudzi regularitāti un veikt minētās respondentbankas riska novērtējumu;
 - b) pieprasīt padziļinātāku respondentbankas *AML/CFT* kontroles pasākumu novērtējumu. Šajās augstāka riska situācijās korespondentbankām jāapsver respondentbankas *AML/CFT* kontroles neatkarīgo revīzijas ziņojumu pārskatīšana, atbilstības amatpersonu iztaujāšana, trešās puses pārskata pasūtīšana vai apmeklējuma veikšana uz vietas.
 - c) Nepieciešama pastiprināta un detalizētāka uzraudzība. Darījumu uzraudzība reālā laikā ir viens no *EDD* pasākumiem, kas bankām jāapsver situācijās, kad *ML/TF* risks ir īpaši paaugstināts. Tā ietvaros korespondentbankām jāapsver pastāvīga dialoga uzturēšana ar respondentbanku nolūkā labāk izprast ar korespondentattiecībām saistītos riskus un vajadzības gadījumā atvieglot ātru nozīmīgas informācijas apmaiņu.
 - d) Nepieciešama pastiprināta līdzekļu pārvedumu uzraudzība, lai nodrošinātu trūkstošas vai nepilnīgas informācijas atklāšanu par maksātāju un/vai maksājuma saņēmēju saskaņā ar Regulu (ES) 2015/847 un kopīgajām pamatnostādņēm AK/PN/2017/16.¹⁴
 - e) Darījumu attiecību vai darījumu ierobežošana, kuros iesaistītas augsta riska trešās valstis attiecībā uz maksājuma veidu, apjomu vai līdzekļiem, pēc padziļināta korespondentattiecību radīta atlikušā riska novērtēšanas.

¹⁴ Regulas (ES) 2015/847 25. pantā minētās kopīgās pamatnostādnes attiecībā uz pasākumiem, kas jāveic maksājumu pakalpojumu sniedzējiem, lai pārliecinātos, vai netrūkst informācijas par maksātāju vai maksājuma saņēmēju un vai šī informācija nav nepilnīga, un procedūrām, kas viņiem ir jāievieš, lai pārvaldītu līdzekļu pārvedumus, kuriem trūkst nepieciešamās informācijas, kas izdota 2017. gada 22. septembrī (AK/PN/2017/16).

9. pamatnostādne. Nozaru pamatnostādne privātklientu bankām

- 9.1. Šajās pamatnostādnēs privātklientu banku pakalpojumi ir banku pakalpojumi, ko sniedz fiziskām personām un maziem un vidējiem uzņēmumiem. Starp privātklientu banku produktiem un pakalpojumiem ir norēķinu konti, hipotēkas, krājkonti, patēriņa kredīti un termiņaizdevumi, kā arī kredītlinijas.
- 9.2. Piedāvāto produktu un pakalpojumu būtības, samērā lielās pieejamības un nereti lielā darījumu un darījumu attiecību apmēra dēļ privātklientu banku pakalpojumi ir pakļauti teroristu finansēšanas riskam un visiem nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas procesa posmiem. Vienlaikus ar privātklientu banku pakalpojumiem saistīto darījumu attiecību un darījumu apjoms var sevišķi apgrūtināt *ML/TF* riska apzināšanu saistībā ar atsevišķām attiecībām un aizdomīgu darījumu atklāšanu.
- 9.3. Kopā ar šo pamatnostādņu I sadaļā izklāstītajiem riska faktoriem un pasākumiem bankām ir jāizskata arī turpmāk izklāstītie. Bankām, kas sniedz maksājuma iniciēšanas vai konta informācijas pakalpojumus, ir jāskata arī 18. nozaru pamatnostādne.

Riska faktori

Produktu, pakalpojumu un darījumu riska faktori

- 9.4. Tālāk ir uzskaitīti faktori, kas var veicināt riska paaugstināšanos.
 - a) Produkta īpašības dod priekšroku anonimitātei.
 - b) Produkts pieļauj maksājumus no trešām pusēm, kas nav saistītas ar produktu un netiek iepriekš identificētas gadījumos, kad šādi maksājumi netiktu sagaidīti, piemēram, hipotēku vai aizdevumu gadījumā.
 - c) Produkts neierobežo apgrozījumu, pārrobežu darījumus vai līdzīgas produkta iezīmes.
 - d) Jauni produkti un jauna darījumdarbības prakse, tostarp jauni piegādes mehānismi, kā arī jaunu vai izstrādē esošu tehnoloģiju izmantošana gan jauniem, gan esošiem produktiem gadījumos, kad par to vēl nav gūta laba izpratne.
 - e) Aizdevumi (tostarp hipotēkas), ko nodrošina ar aktīvu vērtību citās jurisdikcijās, it sevišķi valstīs, kurās ir grūti noskaidrot, vai klientam ir likumīgas īpašumtiesības uz nodrošinājumu, vai kurās ir grūti pārbaudīt to pušu identitāti, kas garantē aizdevumu.
 - f) Ārkārtīgi liels apjoms darījumu vai liela darījumu vērtība.
- 9.5. Tālāk ir uzskaitīti faktori, kas var veicināt riska pazemināšanos.

- a) Produkta funkcionalitāte ir ierobežota, piemēram, tālāk nosauktajos gadījumos.
 - i. Fiksēta termiņa uzkrājumu produkts ar mazām uzkrājumu robežvērtībām.
 - ii. Produkts, kura ieguvumus nevar izmantot trešās puses labā.
 - iii. Produkts, kura ieguvumus var izmantot tikai ilgtermiņā vai konkrētam mērķim, piemēram, pensionēšanās gadījumā vai īpašuma iegādei.
 - iv. Zemas vērtības aizdevumu instruments, arī instruments, kas ir atkarīgs no konkrētas plaša patēriņa preces vai pakalpojuma iegādes.
 - v. Zemas vērtības produkts, arī līzings, ja juridiskās tiesības un īpašumtiesības uz aktīvu klientam netiek nodotas, kamēr netiek izbeigtas līgumattiecības, vai nekad netiek nodotas.
- b) Produkts var būt turēšanā tikai pie konkrētu kategoriju klientiem, piemēram, pensionāriem vai vecākiem bērnu vai nepilngadīgo vārdā, līdz viņi sasniedz pilngadību.
- c) Darījumi ir jāveic kontā, kas uz klienta vārda ir atvērts kredītiestādē vai finanšu iestādē, kurai piemēro *AML/CFT* prasības, kas nav elastīgākas par Direktīvā (ES) 2015/849 noteiktajām.
- d) Nav pārmaksas instrumenta.

Klientu riska faktori

9.6. Turpmāk ir uzskaitīti faktori, kas var veicināt riska paaugstināšanos.

- a) Klienta būtība, piemēram:
 - i. klients ir uzņēmums, kurā plaši izmanto maksājumus skaidrā naudā;
 - ii. klients ir uzņēmums, kas saistīts ar augstāku nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas risku, piemēram, konkrēti naudas pārvedumu nosūtītāji un azartspēļu uzņēmumi;
 - iii. klients ir uzņēmums, kas saistīts ar augstāku korupcijas risku, jo, piemēram, darbojas ieguves rūpniecības vai ieroču tirdzniecības jomā;
 - iv. klients ir bezpeļņas organizācija, kas atbalsta jurisdikcijas, kuras saistītas ar paaugstinātu *TF* risku;
 - v. klients ir jauns uzņēmums bez atbilstīga darījumdarbības profila un darbību reģistra;

- vi. klients ir nerezidents. Bankām jāņem vērā, ka saskaņā ar Direktīvas 2014/92/ES 16. pantu klientiem, kas ir likumīgi Eiropas Savienības rezidenti, ir tiesības atvērt pamatmaksājumu kontu, taču tiesības atvērt un lietot pamatmaksājumu kontu ir piemērojamas tikai, ciktāl bankas var ievērot savus *AML/CFT* pienākumus, un neatbrīvo bankas no pienākuma apzināt un novērtēt *ML/TF* risku, arī risku, kas saistīts ar to, ka klients nav tās dalībvalsts rezidents, kurā atrodas banka.¹⁵
- vii. ir grūti identificēt klienta faktisko īpašnieku, piemēram, tādēļ, ka klientam ir neparasta, nepamatoti sarežģīta vai neskaidra īpašumtiesību struktūra vai ka klients emitē uzrādītāja akcijas.

b) Klienta rīcība, piemēram:

- i. klients negribīgi sniedz *CDD* informāciju vai šķietami apzināti izvairās no tiešas informācijas sniegšanas;
- ii. klienta identitātes apliecinātais dokuments bez nekāda acīmredzama iemesla ir nestandarta;
- iii. klienta rīcība vai darījumu apjoms neatbilst tam, ko varētu sagaidīt no klientu kategorijas, kurā ietilpst klients, vai ir negaidīts, pamatojoties uz informāciju, kuru klients sniedza konta atvēršanas brīdī;
- iv. klienta rīcība ir neparasta, piemēram, klients negaidīti un bez pamatota skaidrojuma paātrina saskaņoto atmaksas grafiku, veicot vai nu vienreizēju atmaksu, vai priekšlaicīgu izbeigšanu; nogulda vai prasa izmaksāt augstas vērtības banknotes bez acīmredzama iemesla; palielina aktivitāti pēc miera perioda; vai veic darījumus, kuriem šķietami nav ekonomiska pamatojuma.

9.7. Tālāk ir norādīts faktors, kas var veicināt riska pazemināšanos.

- a) Klients ir ilgstošs klients, kura iepriekšējie darījumi nav radījuši aizdomas vai bažas, un pieprasītais produkts vai pakalpojums atbilst klienta riska profilam.

Valsts vai ģeogrāfiskie riska faktori

9.8. Tālāk ir uzskaitīti faktori, kas var veicināt riska paaugstināšanos.

- a) Klienta līdzekļi nāk no personīgām darījumdarbības saiknēm ar jurisdikcijām, kas saistītas ar augstāku *ML/TF* risku.

¹⁵ Skatiet EBI atzinumu par klienta uzticamības pārbaudes pasākumu piemērošanu klientiem, kas ir patvēruma meklētāji no augstāka riska trešām valstīm vai teritorijām:
<http://www.eba.europa.eu/documents/10180/1359456/EBA-Op-2016-07+%28Opinion+on+Customer+Due+Diligence+on+Asylum+Seekers%29.pdf>

- b) Maksājuma saņēmējs atrodas jurisdikcijā, kas saistīta ar augstāku *ML/TF* risku. Uzņēmumiem ir sevišķa uzmanība jāpievērš jurisdikcijām, par kurām ir zināms, ka tās nodrošina finansējumu vai atbalstu teroristu darbībām vai ka tajās darbojas grupas, kas izdara teroristiskus noziegumus, un jurisdikcijām, kurām ir piemērotas finanšu sankcijas, embargo vai pasākumi saistībā ar terorismu, terorisma finansēšanu vai ieroču izplatīšanu.

9.9. Tālāk ir norādīts faktors, kas var veicināt riska pazemināšanos.

- a) Ar darījumu saistītajām valstīm ir *AML/CFT* režīms, kas nav elastīgāks par Direktīvā (ES) 2015/849 noteikto, un tās ir saistītas ar zemu predikatīvu noziedzīgu nodarījumu līmeni.

Piegādes kanālu riska faktori

9.10. Turpmāk ir uzskaitīti faktori, kas var veicināt riska paaugstināšanos.

- a) Darījumu attiecības bez tiešas saskares, kurās nepastāv konkrētas drošības garantijas, piemēram, elektroniskie paraksti, elektroniskas identifikācijas līdzekļi saskaņā ar Regulu (ES) Nr. 910/2014, un pārbaudes, lai novērstu krāpšanu saistībā ar uzdošanos par citu personu.
- b) Paļaušanās uz trešās puses *CDD* pasākumiem situācijās, kad bankai nav ilgstošu attiecību ar trešo pusi, kura klientu nosūta pie bankas.
- c) Jauni piegādes kanāli, kas vēl nav pārbaudīti.

9.11. Tālāk ir norādīts faktors, kas var veicināt riska pazemināšanos.

- a) Produkts ir pieejams tikai klientiem, kas atbilst konkrētiem atbilstības kritērijiem, kurus noteikušas valsts publiskā sektora iestādes, kā tas ir, piemēram, valsts pabalstu saņēmēju vai konkrētu uzkrājumu produktu gadījumā, kas paredzēti bērniem, kuri reģistrēti konkrētā dalībvalstī.

Pasākumi

9.12. Ja bankas izmanto automatizētas sistēmas, lai apzinātu ar atsevišķām darījumu attiecībām vai gadījuma rakstura darījumiem saistīto *ML/TF* risku un atklātu aizdomīgus darījumus, tām ir jānodrošina, ka šīs sistēmas ir šim mērķim piemērotas saskaņā ar I sadaļā noteiktajiem kritērijiem. Automatizētu IT sistēmu izmantošanu nekad nevajadzētu uzskatīt par darbinieku modrības aizstājēju.

Pastiprināta klienta uzticamības pārbaude

9.13. Ja ar darījumu attiecībām vai gadījuma rakstura darījumu saistītais risks paaugstinās, bankām ir jāpiemēro *EDD* pasākumi saskaņā ar Direktīvas (ES) 2015/849 18. pantu. Tie var ietvert turpmāk uzskaitīto.

- a) Klienta un faktiskā īpašnieka identitātes pārbaude, balstoties uz vairāk nekā vienu uzticamu un neatkarīgu avotu.
- b) Citu akcionāru, kas nav klienta faktiskie īpašnieki, vai jebkādu fizisko personu, kuras ir pilnvarotas rīkoties ar kontu vai dot norādījumus par līdzekļu pārvedumiem vai vērtspapīru pārvedumiem, identitātes noteikšana un pārbaude.
- c) Papildu informācijas apkopošana par klientu un darījumu attiecību būtību un mērķi, lai izveidotu pilnīgāku klienta profilu, piemēram, meklējot negatīvus paziņojumus publiskos avotos vai plašsaziņas līdzekļos vai pasūtot trešās puses izpētes ziņojumu. Bankas cita starpā var meklēt informāciju par:
 - i. klienta darījumdarbības vai nodarbinātības būtību;
 - ii. darījumu attiecībās iesaistīto klienta ienākumu avotu un klienta līdzekļu izcelsmi, lai gūtu pamatotu pārliecību, ka šie avoti ir likumīgi;
 - iii. darījuma mērķi, ietverot — attiecīgos gadījumos — klienta līdzekļu galamērķi;
 - iv. informāciju par klienta iespējamām saiknēm ar citām jurisdikcijām (galvenajiem birojiem, darbības objektiem, filiālēm utt.) un par personām, kas var ietekmēt klienta darbības; vai
 - v. ja klients atrodas citā valstī — kādēļ tas vēlas saņemt privātklientu banku pakalpojumus ārpus atrašanās vietas jurisdikcijas.
- d) Darījumu uzraudzības regularitātes palielināšana.
- e) Esošās informācijas un dokumentācijas regulārāka pārskatīšana un — vajadzības gadījumā — atjaunināšana. Ja ar attiecībām saistītais risks ir sevišķi augsts, bankām ir darījumu attiecības jāpārskata reizi gadā.

9.14. Attiecībā uz darījumu attiecībām vai darījumiem, kuros iesaistītas augsta riska trešās valstis, bankām jāievēro I sadaļā sniegtie norādījumi.

Vienkāršota klienta uzticamības pārbaude

9.15. Zema riska situācijās un ciktāl to atļauj valsts tiesību akti, bankas var piemērot *SDD* pasākumus, kas var ietvert:

- a) attiecībā uz klientiem, kam tiek piemērots tiesību aktos noteikts licencēšanas un regulatīvais režīms, — identitātes pārbaudi, pamatojoties uz tā klienta pierādījumiem, kuram tiek piemērots minētais režīms, piemēram, veicot meklēšanu regulatora publiskajā reģistrā;
- b) klienta un — attiecīgā gadījumā — faktiskā īpašnieka identitātes pārbaudi darījumu attiecību nodibināšanas brīdī saskaņā ar Direktīvas (ES) 2015/849 14. panta 2. punktu;
- c) pieņēmumu, ka maksājums, kas veikts no konta, kurš vienpersoniski vai kopīgi atvērts uz klienta vārda regulētā kredītiestādē vai finanšu iestādē EEZ valstī, atbilst Direktīvas (ES) 2015/849 13. panta 1. punkta a) un b) apakšpunktā noteiktajām prasībām;
- d) alternatīvu identitātes apliecinājumu pieņemšanu, kuri atbilst Direktīvas (ES) 2015/849 13. panta 1. punkta a) apakšpunktā noteiktajam uzticama un neatkarīga avota kritērijam, piemēram, valdības aģentūras vai citas uzticamas publiskā sektora struktūras vēstule klientam, kurā norādīts atbilstīgs pamatojums, kādēļ klients nespēj nodrošināt standarta identitātes apliecinājumu, ar nosacījumu, ka nav pamata aizdomām;
- e) *CDD* informācijas atjaunināšanu tikai konkrētu izraisīšu notikumu gadījumā, piemēram, ja klients pieprasa jaunu vai augstāka riska produktu vai ja izmainās klienta rīcība vai darījumu profils, kas liecina, ka ar attiecībām saistītais risks vairs nav zems.

Kopēji konti

9.16. Ja bankas klients atver “kopēju kontu”, lai administrētu līdzekļus, kas pieder klienta klientiem, bankai ir jāpiemēro pilnīgi *CDD* pasākumi, tostarp pret klienta klientiem jāizturas kā pret kopējā kontā turēto līdzekļu faktiskajiem īpašniekiem un jāpārbauda šo klientu identitātes.

9.17. Ja ir kādi aspekti, kas liecina, ka ar darījumu attiecībām saistītais risks ir augsts, bankām ir atbilstīgi jāpiemēro *EDD* pasākumi, kas noteikti Direktīvas (ES) 2015/849 18. pantā.

9.18. Tomēr, ciktāl to atļauj valsts tiesību akti un ja ar darījumu attiecībām saistītais risks ir zems, kā arī saskaņā ar tālāk uzskaitītajiem nosacījumiem, banka var piemērot *SDD* pasākumus, ja:

- a) klients ir uzņēmums, kuram jāpilda *AML/CFT* pienākumi EEZ valstī vai trešā valstī ar *AML/CFT* režīmu, kas nav elastīgāks par Direktīvā (ES) 2015/849 noteikto, un kura atbilstību šīm prasībām efektīvi uzrauga;
- b) klients nav uzņēmums, bet ir cita veida atbildīgs subjekts, kuram jāpilda *AML/CFT* pienākumi EEZ valstī un kura atbilstību šīm prasībām efektīvi uzrauga;
- c) ar darījumu attiecībām saistītais *ML/TF* risks ir zems, pamatojoties uz bankas novērtējumu cita starpā par sava klienta darījumdarbību, klientu veidiem, ko apkalpo ar klienta darījumdarbībām, un jurisdikcijām, kurām ir pakļauta klienta darījumdarbība;
- d) banka ir pārliecināta, ka klients saviem klientiem un to faktiskajiem īpašniekiem piemēro stingrus *CDD* pasākumus, ņemot vērā riska pakāpi (bankai var būt piemēroti īstenot pasākumus, ņemot vērā riska pakāpi, lai novērtētu sava klienta *CDD* politikas un procedūru adekvātumu, piemēram, tieši sadarbojoties ar klientu); un
- e) banka ir veikusi darbības, ņemot vērā riska pakāpi, lai pārliecinātos, ka klients pēc pieprasījuma nekavējoties sniegs *CDD* informāciju un dokumentus par pakārtotajiem klientiem, kas ir kopējā kontā turēto līdzekļu faktiskie īpašnieki, piemēram, banka ir līgumā ar klientu iekļāvusi attiecīgus noteikumus vai ir izlases veidā pārbaudījusi klienta spēju pēc pieprasījuma sniegt *CDD* informāciju.

9.19. Ja ir izpildīti nosacījumi, lai kopējiem kontiem piemērotu *SDD* pasākumus, šie *SDD* pasākumi var paredzēt, ka banka:

- a) noskaidro un pārbauda klienta identitāti, ietverot klienta faktisko īpašnieku identitāti (bet ne klienta pakārtoto klientu identitāti);
- b) novērtē darījumu attiecību mērķi un plānoto būtību; un
- c) veic darījumu attiecību pastāvīgu pārraudzību.

Klienti, kas piedāvā ar virtuālajām valūtām saistītus pakalpojumus

9.20. Uzņēmumiem jāņem vērā tas, ka, neskaitot pakalpojumu sniedzējus, kas iesaistīti valūtas maiņas pakalpojumos starp virtuālo valūtu un *fiat* valūtām, un turētājbankas maka pakalpojumu sniedzējus, kas ir atbildīgie subjekti saskaņā ar Direktīvu (ES) 2015/849, virtuālo valūtu emitēšana vai turēšana, kā definēts Direktīvas (ES) 2015/849 3. panta 18. punktā, ES joprojām ir lielā mērā neregulēta, un tas paaugstina *ML/TF* riskus. Uzņēmumi var vēlēties skatīt EBI 2019. gada janvāra ziņojumu par kriptovalūtu.

- 9.21. Uzsākot darījumu attiecības ar klientiem, kas sniedz ar virtuālajām valūtām saistītus pakalpojumus, uzņēmumiem, veicot klienta *ML/TF* riska novērtējumu, jāņem vērā ar virtuālajām valūtām saistītais *ML/TF* risks.
- 9.22. Cita starpā uzņēmumiem attiecībā uz virtuālās valūtas uzņēmumiem jāņem vērā šādi aspekti:
- a) darbošanās kā virtuālas valūtas tirdzniecības platformai, kas ietekmē maiņu starp fiat valūtu un virtuālo valūtu;
 - b) darbošanās kā virtuālas valūtas tirdzniecības platformai, kas ietekmē maiņu starp virtuālajām valūtām;
 - c) darbošanās kā virtuālas valūtas tirdzniecības platformai, kas ļauj veikt vienādranga darījumus;
 - d) turētājbankas maka pakalpojumu nodrošināšana;
 - e) “sākotnējo virtuālās valūtas piedāvājumu” (ICO) veikšana, konsultēšana vai labuma gūšana no tiem.
- 9.23. Lai nodrošinātu ar šādiem klientiem saistītā *ML/TF* riska līmeņa mazināšanu, bankām nevajadzētu piemērot vienkāršotus uzticamības pārbaudes pasākumus. Uzņēmumiem, veicot *CDD* pasākumus, vismaz vajadzētu:
- a) iesaistīties dialogā ar klientu, lai saprastu darījumdarbību būtību un to radītos *ML/TF* riskus;
 - b) papildus klienta faktisko īpašnieku identitātes pārbaudei veikt uzticamības pārbaudi attiecībā uz augstāko vadību, ciktāl tie ir atšķirīgi, tostarp ņemot vērā jebkādu negatīvu informāciju;
 - c) saprast, kādā mērā šie klienti saviem klientiem piemēro klienta uzticamības pārbaudes pasākumus vai nu saskaņā ar juridiskiem pienākumiem, vai brīvprātīgi.
 - d) Noskaidrot, vai klients ir reģistrēts vai licencēts kādā EEZ dalībvalstī vai trešā valstī, un paust nostāju par attiecīgās trešās valsts *AML/CFT* režīma atbilstību;
 - e) uzzināt, vai uzņēmumi, kas naudas iegūšanai izmanto ICO virtuālo valūtu veidā, ir likumīgi un — attiecīgā gadījumā — regulēti.
- 9.24. Ja ar šādiem klientiem saistītais risks paaugstinās, bankām jāpiemēro *EDD* pasākumi saskaņā ar I sadaļu.

10. pamatnostādne. Nozaru pamatnostādne elektroniskās naudas emitentiem

- 10.1. 10. pamatnostādnē ir izklāstītas pamatnostādnes elektroniskās naudas emitentiem (e-naudas emitenti), kā definēts Direktīvas 2009/110/EK 2. panta 3. punktā. Ar elektronisko naudu saistītais *ML/TF* riska līmenis, kā definēts Direktīvas 2009/110/EK 2. panta 2. punktā (e-nauda), galvenokārt ir atkarīgs no atsevišķu e-naudas produktu iezīmēm un pakāpes, kādā e-naudas emitenti izmanto citas personas, lai to vārdā izplatītu un atpirktu e-naudu saskaņā ar Direktīvas 2009/110/EK 3. panta 4. punktu.
- 10.2. Kopā ar šo pamatnostādņu I sadaļā izklāstītajiem riska faktoriem un pasākumiem uzņēmumiem, kas emitē e-naudu, ir jāizskata arī tālāk izklāstītie. Uzņēmumiem, kuru atļauja ietver tādu darījumdarbības aktivitāšu nodrošināšanu kā maksājuma iniciēšanas un konta informācijas pakalpojumus, arī ir jāskata 18. nozaru pamatnostādne. Šajā saistībā var izskatīt arī 11. nozaru pamatnostādni attiecībā uz naudas pārvedumu nosūtītājiem.

Riska faktori

Produktu riska faktori

- 10.3. E-naudas emitentiem ir jāizskata *ML/TF* risks, kas saistīts ar:

- a) robežvērtībām;
- b) finansēšanas metodi; un
- c) lietderību un tirgojamību.

- 10.4. Tālāk ir uzskaitīti faktori, kas var veicināt riska paaugstināšanos.

- a) Robežvērtības — produkts pieļauj:
 - i. lielas vērtības vai neierobežotas vērtības maksājumus, papildināšanu vai atpirkšanu, tostarp skaidras naudas izņemšanu;
 - ii. lielu maksājumu skaitu, papildināšanu vai atpirkšanu, tostarp skaidras naudas izņemšanu;
 - iii. liela vai neierobežota daudzuma līdzekļu turēšanu e-naudas produktā/kontā.
- b) Finansēšanas metode — produktu var:
 - i. uzpildīt anonīmi, piemēram, ar skaidru naudu, anonīmu e-naudu vai e-naudas produktiem, uz ko attiecas Direktīvas (ES) 2015/849 12. pantā noteiktais atbrīvojums;

- ii. finansēt ar neidentificētu trešo pušu maksājumiem;
- iii. finansēt ar citiem e-naudas produktiem.

c) Lietderība un tirgojamība — produkts:

- i. atļauj personu savstarpējos pārskaitījumus;
- ii. tiek pieņemts kā maksāšanas līdzeklis pie daudziem tirgotājiem vai daudzās tirdzniecības vietās;
- iii. ir izstrādāts tā, lai to kā maksāšanas līdzekli pieņemtu tirgotāji, kas pārdod preces un pakalpojumus, kuri saistīti ar augstu finanšu noziegumu risku, piemēram, tiešsaistes azartspēles;
- iv. var tikt izmantots pārrobežu darījumos vai dažādās jurisdikcijās;
- v. ir izstrādāts tā, lai to izmantotu personas, kas nav klients, piemēram, konkrēti partnera kartes produkti (bet ne zemas vērtības dāvanu kartes);
- vi. atļauj lielas vērtības skaidras naudas izņemšanu.

10.5. Turpmāk ir uzskaitīti faktori, kas var veicināt riska pazemināšanos.

a) Robežvērtības — produkts:

- i. nosaka zemas vērtības ierobežojumus maksājumiem, papildināšanai vai atpirkšanai, tostarp skaidras naudas izņemšanai (lai gan uzņēmumiem ir jāņem vērā, ka ar zemu obligāto minimumu var nepietikt, lai samazinātu *TF* risku);
- ii. ierobežo maksājumu, papildināšanu vai atpirkšanu, tostarp skaidras naudas izņemšanu, skaitu konkrētā periodā;
- iii. ierobežo līdzekļu daudzumu, ko var vienlaikus turēt e-naudas produktā/kontā.

b) Finansēšana — produkts:

- i. paredz, lai iegādei vai papildināšanai izmantotie līdzekļi tiktu neapšaubāmi ņemti no konta, kas vienpersoniski vai kopīgi atvērts uz klienta vārda EEZ kredītiestādē vai finanšu iestādē.

c) Lietderība un tirgojamība — produkts:

- i. neatļauj vai stingri ierobežo skaidras naudas izņemšanu;
- ii. var tikt izmantots tikai iekšzemē;

- iii. tiek pieņemts pie ierobežota skaita tirgotāju vai ierobežotā skaitā tirdzniecības vietu, kuru darījumdarbība ir e-naudas emitētājam labi pazīstama;
- iv. ir izstrādāts tā, lai ierobežotu tā izmantošanu pie tirgotājiem, kas pārdod preces un pakalpojumus, kuri ir saistīti ar augstu finanšu noziegumu risku;
- v. tiek pieņemts kā maksāšanas līdzeklis tikai par dažiem zema riska pakalpojumiem vai produktiem.

Klientu riska faktori

10.6. Tālāk ir uzskaitīti faktori, kas var veicināt riska paaugstināšanos.

- a) Klients iegādājas vairākus e-naudas produktus no viena un tā paša emitenta, bieži uzpilda produktu vai veic atkārtotu skaidras naudas izņemšanu īsā laika posmā un bez ekonomiska pamatojuma; ja izplatītāji (vai aģenti, kas rīkojas kā izplatītāji) paši ir atbildīgie subjekti, tas attiecas arī uz dažādu emitentu e-naudas produktiem, kas iegādāti no viena un tā paša izplatītāja.
- b) Klienta darījumu summa vienmēr ir tikai nedaudz mazāka par vērtības/darījuma ierobežojumu.
- c) Šķiet, ka produktu izmanto vairāki cilvēki, kuru identitāte emitentam nav zināma (piemēram, produktu vienlaikus izmanto no vairākām IP adresēm).
- d) Bieži mainās klienta identifikācijas dati, piemēram, dzīvesvietas adrese vai IP adrese, vai piesaistītie bankas konti.
- e) Produktu neizmanto paredzētajam mērķim, piemēram, to izmanto ārvalstīs, lai gan tas ir paredzēts kā iepirkšanās centra dāvanu karte.

10.7. Turpmāk ir norādīts faktors, kas var veicināt riska pazemināšanos.

- a) Produkts ir pieejams tikai konkrētām klientu kategorijām, piemēram, sociālo pabalstu saņēmējiem vai tāda uzņēmuma darbiniekiem, kas produktu izdod, lai segtu korporatīvās izmaksas.

Piegādes kanālu riska faktori

10.8. Tālāk ir uzskaitīti faktori, kas var veicināt riska paaugstināšanos.

- a) Izplatīšana tiešsaistē un neklātienē, neparedzot konkrētas drošības garantijas, piemēram, elektroniskos parakstus, elektroniskās identifikācijas līdzekļus, kas atbilst Regulā (ES) Nr. 910/2014 noteiktajiem kritērijiem, un pārbaudes, lai novērstu krāpšanu saistībā ar uzdošanos par citu personu.

- b) Izplatīšana ar tādu starpnieku palīdzību, kas paši nav atbildīgie subjekti saskaņā ar Direktīvu (ES) 2015/849 vai — attiecīgā gadījumā — valsts tiesību aktiem, ja e-naudas emitētājs:
- i. paļaujas uz starpnieku, lai īstenotu dažus no e-naudas emitētāja *AML/CFT* pienākumiem;
 - ii. pats nav pārliecinājies par to, ka starpnieks ir ieviesis adekvātas *AML/CFT* sistēmas un kontroles pasākumus; un
 - iii. pakalpojumu segmentācija, t. i., e-naudas pakalpojumus sniedz vairāki darbības ziņā neatkarīgi pakalpojumu sniedzēji bez pienācīgas uzraudzības un koordinācijas.

10.9. Uzņēmumiem pirms izplatīšanas līguma parakstīšanas ar tirgotāju jāsaprot tirgotāja darījumdarbības būtība un mērķis, lai pārliecinātos, ka sniegtās preces un pakalpojumi ir likumīgi, kā arī jānovērtē ar tirgotāja darījumdarbību saistītais *ML/TF* risks. Tiešsaistes tirgotāja gadījumā uzņēmumiem arī jāīsteno pasākumi, lai saprastu, kādus klientus šis tirgotājs piesaista, un jānosaka paredzamais darījumu apjoms un lielums, lai atklātu aizdomīgus vai neparastus darījumus.

Valsts vai ģeogrāfiskie riska faktori

10.10. Turpmāk ir uzskaitīti faktori, kas var veicināt riska paaugstināšanos.

- a) Maksājuma saņēmējs atrodas jurisdikcijā, kas saistīta ar lielāku *ML/TF* risku, un/vai produkts ir izdots vai saņem līdzekļus no šādas jurisdikcijas avotiem. Uzņēmumiem ir sevišķa uzmanība jāpievērš jurisdikcijām, par kurām ir zināms, ka tās nodrošina finansējumu vai atbalstu teroristu darbībām vai ka tajās darbojas grupas, kas izdara teroristiskus noziegumus, un jurisdikcijām, kurām ir piemērotas finanšu sankcijas, embargo vai pasākumi saistībā ar terorismu, terorisma finansēšanu vai ieroču izplatīšanu.

Pasākumi

Klienta uzticamības pārbaudes pasākumi

10.11. Uzņēmumiem jāpiemēro *CDD* pasākumi:

- a) elektroniskās naudas konta vai produkta īpašniekam; un
- b) papildu karšu turētājiem. Ja produkti ir saistīti ar vairākām kartēm, uzņēmumiem jānosaka, vai tie ir nodibinājuši vienu vai vairākas darījumu attiecības un vai papildu karšu turētāji varētu būt faktiskie īpašnieki.

10.12. Valsts tiesību aktos konkrētiem e-naudas produktiem var būt noteikts atbrīvojums no klienta un faktisko īpašnieku identificēšanas un identitātes pārbaudes, kā arī no darījumu attiecību būtības un mērķa novērtēšanas saskaņā ar Direktīvas (ES) 2015/849 12. pantu.

10.13. Uzņēmumiem jāņem vērā, ka atbrīvojums saskaņā ar Direktīvas (ES) 2015/849 12. pantu neattiecas uz pienākumu veikt pastāvīgu darījumu un darījumu attiecību uzraudzību, kā arī neatbrīvo tos no pienākuma identificēt aizdomīgus darījumus un ziņot par tiem; tas nozīmē, ka uzņēmumiem jānodrošina, ka tie saņem pietiekamu informāciju par saviem klientiem vai klientu veidiem, uz kuriem būs vērsts to produkts, lai varētu veikt nozīmīgu pastāvīgu darījumu attiecību uzraudzību.

10.14. Uzņēmumi varētu ieviest, piemēram, šāda veida uzraudzības sistēmas:

- a) darījumu uzraudzības sistēmas, kas atklāj novirzes vai aizdomīgu rīcības gaitu, tostarp negaidītu produkta izmantošanu veidā, kādam tas nav paredzēts; uzņēmums var atspējot produktu manuāli vai izmantojot mikroskāmes kontroli, līdz tas ir spējis pārliecināties, ka nav pamata aizdomām;
- b) sistēmas, kas atklāj nesakritības starp sniegto un konstatēto informāciju, piemēram, starp sniegto informāciju par izcelsmes valsti un elektroniski noteikto IP adresi;
- c) sistēmas, kas salīdzina sniegtos datus ar pieejamajiem datiem par citām darījumu attiecībām un kas var atklāt tādus aspektus kā vienāds finansēšanas instruments vai vienāda kontaktinformācija;
- d) sistēmas, kas apzina, vai produktu izmanto pie tirgotājiem, kuri pārdod preces un pakalpojumus, kas ir saistīti ar augstu finanšu noziegumu risku;
- e) sistēmas, kas e-naudas produktus saista ar ierīcēm vai tīmekļa darījumiem paredzētām IP adresēm.

Pastiprināta klienta uzticamības pārbaude

10.15. Lai ievērotu 18. panta a) apakšpunkta prasības attiecībā uz attiecībām vai darījumiem, kuros iesaistītas augsta riska trešās valstis, e-naudas emitentiem jāpiemēro *EDD* pasākumi, kas šajā sakarā izklāstīti I sadaļā.

10.16. *EDD* pasākumi, ko uzņēmumi varētu piemērot visās citās augsta riska situācijās, ietver:

- a) papildu informācijas par klientu iegūšanu identificēšanas laikā, piemēram, par finanšu līdzekļu izcelsmi;

- b) papildu pārbaudes pasākumu piemērošanu no plašākas virknes uzticamu un neatkarīgu avotu (piemēram, veicot pārbaudes tiešsaistes datubāzēs), lai pārbaudītu klienta vai faktiskā īpašnieka identitāti;
- c) papildu informācijas par darījumu attiecību būtību iegūšanu, piemēram, lūdzot klientiem sniegt informāciju par to darījumdarbību vai jurisdikcijām, uz kurām tie plāno pārskaitīt e-naudu;
- d) informācijas par tirgotāju/ maksājuma saņēmēju iegūšanu, it sevišķi, ja e-naudas emitētājam ir pamats aizdomām, ka tā produktus izmanto nelikumīgu vai vecuma ierobežojumam pakļautu preču iegādei;
- e) identitātes krāpšanas pārbaudu veikšanu, lai pārliecinātos, ka klients ir persona, par ko uzdodas;
- f) attiecību ar klientu un atsevišķu darījumu pastiprinātu pārraudzību;
- g) līdzekļu izcelsmes un/vai galamērķa noskaidrošanu.

Vienkāršota klienta uzticamības pārbaude

10.17. Ciktāl to atļauj valsts tiesību akti, uzņēmumi var apsvērt iespēju piemērot *SDD* zema riska e-naudas produktiem, uz ko neattiecas Direktīvas (ES) 2015/849 12. pantā noteiktais atbrīvojums.

10.18. Ciktāl to atļauj valsts tiesību akti, uzņēmumi var zema riska situācijās, piemēram, piemērot šādus *SDD* pasākumus:

- a) klienta vai faktiskā īpašnieka identitātes pārbaudes atlikšanu līdz konkrētam vēlākam datumam pēc attiecību nodibināšanas vai līdz tiek pārsniegta konkrēta (zema) monetārā robežvērtība (atkarībā no tā, kas notiek vispirms); monetārā robežvērtība nedrīkst pārsniegt 150 EUR, ja produkts nav uzpildāms vai to var izmantot citās jurisdikcijās vai pārrobežu darījumos;
- b) klienta identitātes pārbaudi, pamatojoties uz maksājumu, kas veikts no konta, kurš vienpersoniski vai kopīgi atvērts uz klienta vārda, vai no konta, ko klients ticami kontrolē regulētā EEZ kredītiestādē vai finanšu iestādē;
- c) identitātes pārbaudi, pamatojoties uz mazāku skaitu avotu;
- d) identitātes pārbaudi, pamatojoties uz mazāk uzticamiem avotiem;
- e) alternatīvu metožu izmantošanu identitātes pārbaudei;

- f) pieņēmumu par darījumu attiecību būtību un paredzēto mērķi, ja tas ir acīmredzams, piemēram, konkrētu dāvanu karšu gadījumā, uz kurām neattiecas slēgtas aprites/slēgta tīkla atbrīvojums;
- g) uzraudzības intensitātes samazināšanu, kamēr netiek sasniegta konkrēta monetārā robežvērtība; tā kā pastāvīga uzraudzība ir svarīgs veids, kā iegūt plašāku informāciju par klienta riska faktoriem (skatiet iepriekš) darījumu attiecību gaitā, šī robežvērtība gan atsevišķiem darījumiem, gan darījumiem, kuri 12 mēnešu laikposmā ir šķietami saistīti, ir jānosaka tādā līmenī, kas saskaņā ar uzņēmuma novērtējumu atspoguļo zemu risku gan saistībā ar teroristu finansēšanu, gan nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu.

11. pamatnostādne. Nozaru pamatnostādne naudas pārvedumu nosūtītājiem

- 11.1. Naudas pārvedumu nosūtītāji ir maksājumu iestādes vai e-naudas iestādes, vai kredītiestādes, kam saskaņā ar Direktīvu (ES) 2015/2366 ir piešķirta atļauja nodrošināt un sniegt maksājumu pakalpojumus visā ES. Šīs nozares uzņēmumi ir dažādi — no atsevišķiem uzņēmumiem līdz sarežģītām operatoru ķēdēm.
- 11.2. Daudzi naudas pārvedumu nosūtītāji maksājumu pakalpojumu sniegšanai to vārdā izmanto aģentus. Aģenti nereti sniedz maksājumu pakalpojumus kā savas galvenās darbības papildu elementu, un ir iespējams, ka aģenti paši nav atbildīgie subjekti saskaņā ar piemērojamiem *AML/CFT* tiesību aktiem; attiecīgi to *AML/CFT* kompetence var būt ierobežota.
- 11.3. Sniegtā pakalpojuma būtība var naudas pārvedumu nosūtītājus pakļaut *ML/TF* riskam. To nosaka darījumu vienkāršība un ātrums, to pasaules mēroga tvērums un tas, ka nereti tie ietver skaidras naudas izmantošanu. Turklāt šā maksājumu pakalpojuma būtība nozīmē, ka naudas pārvedumu nosūtītāji nereti veic gadījuma rakstura darījumus, nevis dibina darījumu attiecības ar saviem klientiem, kā rezultātā to izpratne par *ML/TF* risku, kas saistīts ar klientu, var būt ierobežota.
- 11.4. Kopā ar šo pamatnostādņu I sadaļā izklāstītajiem riska faktoriem un pasākumiem naudas pārvedumu nosūtītājiem ir jāizskata arī tālāk izklāstītie. Uzņēmumiem, kuru pilnvarojums ietver tādu darbības aktivitāšu nodrošināšanu kā maksājuma iniciēšanas un konta informācijas pakalpojumus, būtu arī jāatsaucas uz 18. nozaru pamatnostādni.

Riska faktori

Produktu, pakalpojumu un darījumu riska faktori

- 11.5. Turpmāk ir uzskaitīti faktori, kas var veicināt riska paaugstināšanos.
 - a) Produkts atļauj lielas vērtības vai neierobežotas vērtības darījumu veikšanu.
 - b) Produktam vai pakalpojumam ir globāls tvērums.
 - c) Darījuma pamatā ir skaidra nauda, vai arī to finansē ar anonīmu elektronisko naudu, tostarp elektronisko naudu, uz kuru attiecas Direktīvas (ES) 2015/849 12. pantā noteiktais atbrīvojums.
 - d) Pārskaitījumus vietējam maksājuma saņēmējam veic viens vai vairāki maksātāji dažādās valstīs.
- 11.6. Turpmāk ir norādīts faktors, kas var veicināt riska pazemināšanos.

- a) Pārskaitījumā izmantotie līdzekļi ir no konta, kas uz maksātāja vārda atvērts EEZ kredītiestādē vai finanšu iestādē.

Klientu riska faktori

11.7. Tālāk ir uzskaitīti faktori, kas var veicināt riska paaugstināšanos.

- a) Klienta darījumdarbība:
 - i. klientam pieder darījumdarbība, vai tas vada darījumdarbību, kas rīkojas ar lielām skaidras naudas summām;
 - ii. klienta darījumdarbībai ir sarežģīta īpašumtiesību struktūra.
 - iii. Klienta darbība varētu būt saistīta ar *TF*, jo ir publiski zināms, ka tam ir simpātijas pret ekstrēmismu vai tas ir saistīts ar organizētās noziedzības grupu.
- b) Klienta rīcība:
 - i. klienta vajadzības varētu labāk nodrošināt citviet, piemēram, tādēļ, ka naudas pārvedumu nosūtītājs neatrodas turpat, kur klients vai klienta darījumdarbība;
 - ii. šķiet, ka klients rīkojas kāda cita uzdevumā, piemēram, citas personas uzrauga klientu vai ir novērojamas stāvam ārpusē pie vietas, kurā notiek darījums, vai klients norādījumus nolasa no pierakstiem;
 - iii. klienta rīcībai nav acīmredzamas ekonomiskas jēgas, piemēram, klients bez iebildumiem akceptē neizdevīgu valūtas maiņas kursu vai augstas komisijas, pieprasa darījumu valūtā, kas nav oficiālajā piedāvājumā vai ko parasti neizmanto jurisdikcijā, kurā klients un/vai saņēmējs atrodas, vai pieprasa vai iesniedz lielas valūtas summas vai nu mazās, vai lielās nominālvērtībās;
 - iv. klienta darījumu summa vienmēr ir tikai nedaudz mazāka par piemērojamām robežvērtībām, tostarp *CDD* ierobežojumu attiecībā uz gadījuma rakstura darījumiem, kā noteikts Direktīvas (ES) 2015/849 11. panta b) punktā, un 1000 EUR ierobežojumu, kā noteikts Regulas (ES) 2015/847 5. panta 2. punktā;¹⁶ uzņēmumiem ir jāņem vērā, ka Regulas (ES) 2015/847 5. panta 2. punktā noteiktais ierobežojums attiecas tikai uz darījumiem, kurus nefinansē ar skaidru naudu vai anonīmu elektronisko naudu;
 - v. klients pakalpojumu izmanto neparastā veidā, piemēram, nosūta paši sev vai saņem naudu paši no sevis, vai nosūta līdzekļus tālāk tūlīt pēc saņemšanas;

¹⁶ Eiropas Parlamenta un Padomes 2015. gada 20. maija Regula (ES) Nr. 2015/847 par līdzekļu pārvedumiem pievienoto informāciju un ar ko atceļ Regulu (EK) Nr. 1781/2006.

- vi. šķiet, ka klients nav informēts vai nevēlas sniegt informāciju par maksājuma saņēmēju;
- vii. vairāki uzņēmuma klienti nosūta līdzekļus tam pašam maksājuma saņēmējam, vai tiem ir vienāda identifikācijas informācija, piemēram, adrese vai tālruņa numurs;
- viii. pie ienākoša darījuma nav sniegta vajadzīgā informācija par maksātāju vai maksājuma saņēmēju;
- ix. nosūtītā vai saņemtā summa neatbilst klienta ienākumiem (ja tie ir zināmi);
- x. darījumu apjoma vai skaita pieaugums nav saistīts ar parastām iezīmēm, piemēram, algas pārskaitījumu vai kultūras pasākumu;
- xi. klients sniedz nekonekventus biogrāfiskos datus vai identifikācijas dokumentus, kas satur nekonekventu informāciju.

11.8. Turpmāk ir uzskaitīti faktori, kas var veicināt riska pazemināšanos.

- a) Klients ir uzņēmuma ilgstošs klients, kura rīcība iepriekš nav devusi pamatu aizdomām, un nekas neliecina, ka *ML/TF* risks varētu paaugstināties.
- b) Pārskaitītā summa ir maza, tomēr uzņēmumiem ir jāņem vērā, ka ar to, ka summas ir mazas, nepietiek, lai izslēgtu *TF* risku.

Piegādes kanālu riska faktori

11.9. Tālāk ir uzskaitīti faktori, kas var veicināt riska paaugstināšanos.

- a) Finansēšanas instrumentam netiek piemēroti nekādi ierobežojumi, piemēram, skaidras naudas gadījumā vai maksājumu gadījumā no e-naudas produktiem, uz ko attiecas Direktīvas (ES) 2015/849 12. pantā noteiktais atbrīvojums, kā arī naudas pārvedumu vai čeku gadījumā.
- b) Izmantotais piegādes kanāls nodrošina noteiktu anonimitāti.
- c) Pakalpojumu pilnībā sniedz tiešsaistē, bez atbilstīgām drošības garantijām.
- d) Naudas pārveduma pakalpojumu sniedz aģenti:
 - i. kas pārstāv vairāk par vienu pilnvarotāju;
 - ii. kam ir neparastas apgrozījuma iezīmes salīdzinājumā ar citiem aģentiem līdzīgās vietās, piemēram, neparasti lieli vai mazi darījumi, neparasti lieli skaidras naudas darījumi vai liels skaits darījumu, kuru vērtība ir tikai nedaudz mazāka par *CDD* ierobežojumu, vai kas īsteno darbības ārpus ierastā darījumdarbības laika;

- iii. kas lielu daļu darījumdarbības īsteno ar maksātājiem vai maksājuma saņēmējiem no jurisdikcijām, kuras saistītas ar augstāku *ML/TF* risku;
 - iv. kas nešķiet pārliecināti par grupas mēroga *AML/CFT* politikas piemērošanu vai to piemēro nekonsekventi; vai
 - v. kuri nav no finanšu nozares un kuru galvenā darījumdarbība ir citas darbības.
- e) Naudas pārveduma pakalpojumu sniedz ar liela aģentu tīkla starpniecību dažādās jurisdikcijās.
- f) Naudas pārveduma pakalpojumu sniedz ar pārmērīgi sarežģītas maksājumu ķēdes starpniecību, piemēram, kam ir liels skaits starpnieku, kuri darbojas dažādās jurisdikcijās, vai kas pieļauj neizsekojamas (oficiālas un neoficiālas) norēķinu sistēmas.

11.10. Turpmāk ir uzskaitīti faktori, kas var veicināt riska pazemināšanos.

- a) Aģenti paši ir regulētas finanšu iestādes.
- b) Pakalpojumu var finansēt tikai ar pārskaitījumiem no konta, kas uz klienta vārda ir atvērts EEZ kredītiestādē vai finanšu iestādē, vai no konta, par kuru var pierādīt, ka klients to kontrolē.

Valsts vai ģeogrāfiskie riska faktori

11.11. Turpmāk ir uzskaitīti faktori, kas var veicināt riska paaugstināšanos.

- a) Maksātājs vai maksājuma saņēmējs atrodas vai darījums tiek veikts no IP adreses jurisdikcijā, kas saistīta ar augstāku *ML/TF* risku. Uzņēmumiem ir sevišķa uzmanība jāpievērš jurisdikcijām, par kurām ir zināms, ka tās nodrošina finansējumu vai atbalstu teroristu darbībām vai ka tajās darbojas grupas, kas izdara teroristiskus noziegumus, un jurisdikcijām, kurām ir piemērotas finanšu sankcijas, embargo vai pasākumi saistībā ar terorismu, terorisma finansēšanu vai ieroču izplatīšanu.
- b) Maksājuma saņēmējs ir tādas jurisdikcijas rezidents, kurā nav oficiālas banku pakalpojumu nozares vai kurā tā ir mazāk attīstīta, kas nozīmē, ka maksājuma veikšanas vietā var izmantot neoficiālus naudas pārveduma pakalpojumus, piemēram, *hawala*.
- c) Uzņēmuma darījumu partneris atrodas trešā valstī [saistīts ar augstāku *ML/TF* risku]
- d) Maksātājs vai maksājuma saņēmējs atrodas augsta riska trešā valstī.

Pasākumi

11.12. Tā kā daudzu naudas pārvedumu nosūtītāju darījumdarbības galvenokārt balstās uz darījumiem, uzņēmumiem ir jāizskata, kādas uzraudzības sistēmas un kontroles pasākumus ieviest, lai nodrošinātu, ka tiek atklāti nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas un teroristu finansēšanas mēģinājumi, pat ja to rīcībā esošā *CDD* informācija par klientu ir pamatinformācija vai ja šādas informācijas nav, jo nav nodibinātas darījumu attiecības. Analizējot atbilstošas uzraudzības sistēmas, naudas pārvedumu nosūtītājiem jānodrošina, lai tās būtu saskaņotas ar darījumdarbību apjomu un sarežģītību un to darījumu apjomu.

11.13. Uzņēmumiem jebkurā gadījumā ir jāievieš:

- a) sistēmas, lai noteiktu saistītus darījumus, tostarp tādus, kas saskaņā ar to politiku un procedūrām varētu veidot darījumu attiecības, piemēram, sistēmas, lai noteiktu darījumu virkni, kuru vērtība ir mazāka par 1000 EUR un kuriem ir viens un tas pats maksātājs un maksājuma saņēmējs, kā arī ilgtermiņa elements;
- b) sistēmas, lai noteiktu, vai dažādu klientu darījumi ir paredzēti vienam un tam pašam maksājuma saņēmējam;
- c) sistēmas, lai pēc iespējas varētu noskaidrot finanšu līdzekļu izcelsmi un līdzekļu galamērķi;
- d) sistēmas, kas ļauj pilnībā izsekot gan darījumus, gan maksājumu ķēdē iesaistīto operatoru skaitu;
- e) sistēmas, kas nosaka, vai pārskaitījums tiek veikts uz augsta riska trešo valsti vai saņemts no tās; un
- f) sistēmas, lai nodrošinātu, ka maksājumu ķēdē var iesaistīties tikai personas, kas ir pienācīgi pilnvarotas sniegt naudas pārvedumu pakalpojumus.

11.14. Ja ar gadījuma rakstura darījumu vai darījumu attiecībām saistītais risks palielinās, uzņēmumiem ir jāpiemēro *EDD* saskaņā ar I sadaļu, tostarp — attiecīgā gadījumā — pastiprināta darījumu uzraudzība (piemēram, lielāka regularitāte vai zemākas robežvērtības). Savukārt, ja ar gadījuma rakstura darījumu vai darījumu attiecībām saistītais risks ir zems — un ciktāl to atļauj valsts tiesību akti, uzņēmumiem var būt iespēja piemērot *SDD* pasākumus saskaņā ar I sadaļu.

11.15. Lai ievērotu Direktīvas (ES) 2015/849 18. panta a) punkta prasības attiecībā uz attiecībām vai darījumiem, kuros iesaistītas augsta riska trešās valstis, naudas pārvedumu nosūtītājam jāpiemēro *EDD* pasākumi, kas šajā sakarā izklāstīti I sadaļā.

Aģentu izmantošana

11.16. Naudas pārvedumu nosūtītājiem, kuri izmanto aģentus maksājumu pakalpojumu sniegšanai, jāzina, kas ir to aģenti, kā noteikts Direktīvas (ES) 2015/2366 19. pantā. Šajā saistībā naudas pārvedumu nosūtītājiem ir, ņemot vērā riska pakāpi, jānosaka un jāuztur atbilstīga politika un procedūras, lai novērstu risku, ka to aģenti varētu iesaistīties *ML/TF* vai tikt izmantoti šādam nolūkam, tostarp:

- a) identificējot personu, kam pieder aģents vai kas kontrolē aģentu, ja aģents ir juridiska persona, lai pārliecinātos, ka nepaaugstinās *ML/TF* risks, kuram naudas pārvedumu nosūtītājs ir pakļauts aģenta izmantošanas rezultātā;
- b) iegūstot pierādījumus — saskaņā ar Direktīvas (ES) 2015/2366 19. panta 1. punkta c) apakšpunktu — par to, ka aģenta direktors un citas personas, kas atbild par aģenta vadību, ir piemērotas un atbilstīgas personas, tostarp izskatot to godīgumu, integritāti un reputāciju; visām naudas pārvedumu nosūtītāja veiktajām izpētēm ir jābūt samērīgām tā *ML/TF* riska būtībai, sarežģītībai un apmēram, kas raksturīgs maksājumu pakalpojumiem, kurus sniedz aģents, un to pamatā varētu būt naudas pārvedumu nosūtītāja *CDD* procedūras;
- c) īstenojot pamatotus pasākumus, lai pārliecinātos, ka aģenta iekšējie *AML/CFT* kontroles pasākumi ir atbilstīgi un turpina būt atbilstīgi attiecību laikā ar aģentu, piemēram, izlases veidā pārbaugot aģenta darījumus vai pārskatot aģenta kontroles pasākumus uz vietas; ja aģenta iekšējie *AML/CFT* kontroles pasākumi atšķiras no naudas pārvedumu nosūtītāja pasākumiem, piemēram, tādēļ, ka aģents pārstāv vairāk par vienu pilnvarotāju vai ka aģents saskaņā ar piemērojamiem *AML/CFT* tiesību aktiem pats ir atbildīgais subjekts, naudas pārvedumu nosūtītājam ir jānovērtē un jāpārvalda risks, ka šīs atšķirības varētu ietekmēt tā un aģenta atbilstību *AML/CFT* jomā;
- d) nodrošinot *AML/CFT* apmācību aģentiem, lai nodrošinātu, ka tiem ir adekvāta izpratne par attiecīgajiem *ML/TF* riskiem un par *AML/CFT* kontroles pasākumu kvalitāti, kādu sagaida naudas pārvedumu nosūtītājs.

12. pamatnostādne. Nozaru pamatnostādne aktīvu pārvaldības uzņēmumiem

- 12.1. Aktīvu pārvaldība ietver banku un citu finanšu pakalpojumu sniegšanu finansiāli nodrošinātām privātpersonām un viņu ģimenēm vai uzņēmumiem. To sauc arī par privātbankiera pakalpojumiem. Aktīvu pārvaldības uzņēmumu klienti var sagaidīt, ka ar tiem strādās īpaši norīkoti darījumu attiecību vadītāji, lai sniegtu pielāgotus pakalpojumus, kas ietver, piemēram, banku (piemēram, norēķinu kontu, hipotēku un ārvalstu valūtu maiņas) pakalpojumus, ieguldījumu pārvaldību un konsultācijas, fiduciāros pakalpojumus, seifu turēšanu, apdrošināšanu, ģimenes privāto ieguldījumu pārvaldību, nodokļu un īpašumu plānošanu un saistītos instrumentus, tostarp juridisko atbalstu.
- 12.2. Daudzas iezīmes, kas parasti ir saistītas ar aktīvu pārvaldību, piemēram, turīgi un ietekmīgi klienti; ļoti lielas vērtības darījumi un portfeļi; sarežģīti produkti un pakalpojumi, tostarp pielāgoti ieguldījumu produkti; un sagaidāma konfidencialitāte un privātuma līmenis, liecina par augstāku nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas risku salīdzinājumā ar tiem, kas parasti pastāv privātklientu banku pakalpojumu jomā. Aktīvu pārvaldības uzņēmumu pakalpojumi var būt sevišķi neaizsargāti pret to, ka tos ļaunprātīgi izmantos klienti, kuri vēlas slēpt savu līdzekļu izcelsmi vai, piemēram, izvairīties no nodokļiem savā jurisdikcijā.
- 12.3. Kopā ar šo pamatnostādņu I sadaļā izklāstītajiem riska faktoriem un pasākumiem šīs nozares uzņēmumiem ir jāizskata arī tālāk izklāstītie. Šajā saistībā var izskatīt arī 9., 14. un 17. nozaru pamatnostādni I sadaļā.

Riska faktori

Produktu, pakalpojumu un darījumu riska faktori

- 12.4. Tālāk ir uzskaitīti faktori, kas var veicināt riska paaugstināšanos.
- a) Klienti pieprasa lielas skaidras naudas summas vai citus taustāmus vērtīgus elementus, piemēram, dārgmetālus.
 - b) Ļoti lielas vērtības darījumi.
 - c) Finanšu vienošanās, kurās iesaistītas jurisdikcijas, kas saistītas ar augstāku *ML/TF* risku (uzņēmumiem ir īpaša uzmanība jāpievērš valstīm, kurās pastāv banku darījumu konfidencialitātes kultūra vai kuras neievēro starptautiskos nodokļu pārredzamības standartus).
 - d) Aizdevumi (tostarp hipotēkas), ko nodrošina ar aktīvu vērtību citās jurisdikcijās, it sevišķi valstīs, kurās ir grūti noskaidrot, vai klientam ir likumīgas īpašumtiesības uz nodrošinājumu, vai kurās ir grūti pārbaudīt to pušu identitāti, kas garantē aizdevumu.

- e) Sarežģītu darījumdarbības struktūru, piemēram, trastu un privātu ieguldījumu instrumentsabiedrību, izmantošana, it sevišķi, ja nav skaidra galīgā faktiskā īpašnieka identitāte.
- f) Darījumdarbība notiek vairākās valstīs, it sevišķi, ja ir iesaistīti vairāki finanšu pakalpojumu sniedzēji.
- g) Pārrobežu vienošanās, kuru ietvaros aktīvi tiek noguldīti vai pārvaldīti citā finanšu iestādē, kas vai nu ietilpst tajā pašā finanšu grupā, vai ir ārpus grupas, it sevišķi, ja šī cita finanšu iestāde atrodas jurisdikcijā, kura saistīta ar augstāku *ML/TF* risku. Uzņēmumiem ir īpaša uzmanība jāpievērš jurisdikcijām ar augstāku predikatīvu noziedzīgu nodarījumu līmeni, vāju *AML/CFT* režīmu vai vājiem nodokļu pārredzamības standartiem.

Klientu riska faktori

12.5. Tālāk ir uzskaitīti faktori, kas var veicināt riska paaugstināšanos.

- a) Klienti ar ienākumiem un/vai līdzekļiem no augsta riska nozarēm, piemēram, ieroču, ieguves rūpniecības, būvniecības, azartspēļu vai privātu militāro līgumslēdzēju nozares.
- b) Klienti, par kuriem pausti ticami apgalvojumi par pārkāpumu izdarīšanu.
- c) Klienti, kas pieprasa neparasti augstu konfidencialitātes un privātuma līmeni.
- d) Klienti, kuru tēriņi vai rīcība darījumu ietvaros apgrūtina prognozes par “ierasto” vai paredzēto rīcības gaitu.
- e) Ļoti turīgi un ietekmīgi klienti, tostarp klienti ar augstu publisku profilu, nerezidenti un *PEP*. Ja klients vai tā faktiskais īpašnieks ir *PEP*, uzņēmumiem ir vienmēr jāpiemēro *EDD* saskaņā ar Direktīvas (ES) 2015/849 18.–22. pantu.
- f) Klients pieprasa, lai uzņēmums palīdzētu klientam saņemt trešās puses produktu vai pakalpojumu, nesniedzot skaidru darījumdarbības vai ekonomisko pamatojumu.

Valsts vai ģeogrāfiskie riska faktori

12.6. Tālāk ir uzskaitīti faktori, kas var veicināt riska paaugstināšanos.

- a) Darījumus veic valstīs, kurās pastāv banku darījumu konfidencialitātes kultūra vai kuras neievēro starptautiskos nodokļu pārredzamības standartus.

- b) Klients dzīvo vai līdzekļi tiek gūti no darbībām jurisdikcijā, kas saistīta ar augstāku *ML/TF* risku.

Pasākumi

12.7. Galvenajam riska novērtētājam parasti ir jābūt darbiniekam, kurš vada aktīvu pārvaldības uzņēmuma attiecības ar klientu (klientu attiecību vadītājs). Klientu attiecību vadītāja cieša saziņa ar klientu atvieglos informācijas apkopošanu, ļaujot gūt pilnīgāku priekšstatu par klienta plānotās darījumdarbības mērķi un būtību (piemēram, izpratni par klienta ienākumu avotu, līdzekļu galamērķi, par to, kādēļ sarežģītas vai neparastas vienošanās tomēr ir patiesas un likumīgas, vai par to, kādēļ papildu drošība var būt piemērota). Tomēr šāda cieša saziņa var arī novest pie interešu konfliktiem, ja klientu attiecību vadītājs pārāk satuvinās ar klientu, kas kaitētu uzņēmuma centieniem pārvaldīt finanšu noziegumu risku. Tādējādi būtu piemēroti arī veikt neatkarīgu riska novērtējuma pārraudzību, ko varētu īstenot, piemēram, atbilstības departaments un augstākā vadība.

Pastiprināta klienta uzticamības pārbaude

12.8. Lai ievērotu 18. panta a) apakšpunkta prasības attiecībā uz attiecībām vai darījumiem, kuros iesaistītas augsta riska trešās valstis, uzņēmumiem jāpiemēro *EDD* pasākumi, kas šajā sakarā izklāstīti I sadaļā.

- a) Plašākas informācijas (nekā tā, kādu apkopo standarta riska situācijās) par klientiem apkopšana un pārbaude, kā arī šīs informācijas pārskatīšana un atjaunināšana gan regulāri, gan klienta profila būtisku izmaiņu gadījumā. Uzņēmumiem pārskatīšana ir jāveic, ņemot vērā riska pakāpi, un jāpārskata augstāka riska klienti vismaz reizi gadā vai biežāk, ja to nosaka risks. Šīs procedūras var ietvert apmeklējumu reģistrēšanu klientu telpās (mājās vai birojā), tostarp izmaiņu reģistrēšanu klienta profilā vai citas informācijas reģistrēšanu, kura var ietekmēt riska novērtējumu, ko veic šādu apmeklējumu rezultātā.
- b) Ienākumu un līdzekļu izcelsmes noskaidrošana; ja risks ir sevišķi augsts un/vai ja uzņēmums apšaubā līdzekļu izcelsmes likumību, ienākumu un līdzekļu izcelsmes noskaidrošana var būt vienīgais adekvātais riska mazināšanas instruments. Finansējuma vai ienākumu avotu var pārbaudīt, cita starpā atsaucoties uz:
 - i. nesenās algas lapas oriģinālu vai apliecinātu kopiju;
 - ii. rakstisku gada izpeļņas apliecinājumu, ko parakstījis darba devējs;
 - iii. piemēram, ieguldījumu vai uzņēmuma pārdošanas līguma oriģinālu vai apliecinātu kopiju;

- iv. pārdošanas rakstisku apliecinājumu, ko parakstījis advokāts vai jurists;
 - v. testamenta vai testamenta apstiprinājuma oriģinālu vai apliecinātu kopiju;
 - vi. mantojuma rakstisku apliecinājumu, ko parakstījis advokāts, jurists, pilnvarotais vai izpildītājs;
 - vii. meklēšanu internetā, t. i., uzņēmumu reģistrā, lai pārliecinātos par uzņēmuma pārdošanu.
 - viii. Rūpīgākas pārbaudes un uzticamības pārbaudes veikšana attiecībā uz darījumu attiecībām nekā parasti veiktu tradicionālu finanšu pakalpojumu sniegšanas ietvaros, piemēram, privātklientu banku pakalpojumu vai ieguldījumu pārvaldības ietvaros.
- c) Līdzekļu galamērķa noskaidrošana.

13. pamatnostādne. Nozaru pamatnostādne tirdzniecības finansēšanas pakalpojumu sniedzējiem

- 13.1. Tirdzniecības finansēšanas nodrošināšana nozīmē maksājuma pārvaldību, lai sekmētu preču apriti (un pakalpojumu sniegšanu) vai nu iekšzemē, vai pārrobežās. Ja preces nosūta uz ārvalstīm, importētājs ir pakļauts riskam, ka preces neieradīsies; savukārt eksportētājam ir bažas par to, ka var netikt saņemts maksājums. Lai mazinātu šos riskus, daudzi tirdzniecības finansēšanas instrumenti paredz, ka darījumā ir jāiesaistās bankām.
- 13.2. Tirdzniecības finansēšanas nodrošināšana var notikt dažādos veidos. Turpmāk ir uzskaitīti piemēri.
- a) “Atklātā konta” darījumi: tie ir darījumi, kuru ietvaros pircējs veic maksājumu pēc preču saņemšanas. Tas ir biežāk sastopamais tirdzniecības finansēšanas veids, taču bankas, kas veic līdzekļu pārskaitījumu, nereti nebūs informētas par pamatā esošā darījuma tirdzniecības būtību. Lai uzzinātu, kā pārvaldīt ar šādiem darījumiem saistīto risku, bankām ir jāskata pamatnostādnes I sadaļā.
 - b) Dokumentāri akreditīvi, kuriem ir daudz variāciju un kuri attiecīgi ir piemēroti atšķirīgai situācijai: tie ir bankas izdoti finanšu instrumenti, kas garantē maksājumu nosauktajam labuma guvējam (parasti eksportētājam) pēc konkrētu “atbilstības” dokumentu (piemēram, preču izsūtīšanas pierādījuma) uzrādīšanas, kā noteikts akreditīva noteikumos.
 - c) Dokumentāri iekasēšanas vekselji: tas ir process, kura ietvaros “iekasējošā” banka no preču importētāja iekasē maksājumu vai pieņemtu maksājuma uzdevumu, lai veiktu turpmāku maksājumu eksportētājam. Iekasējošā banka importētājam pretī nodod attiecīgo tirdzniecības dokumentāciju (ko tā saņēmusi no eksportētāja, parasti ar tā bankas starpniecību).
- 13.3. Citi tirdzniecības finansēšanas produkti, piemēram, akceptēti vekselja kredīti vai struktūrētā finansēšana, vai plašāka rīcība, piemēram, projekta finansēšana, nav šo nozaru darbības jomā. Bankām, kas piedāvā šos produktus, ir jāskata pamatnostādnes I sadaļā.
- 13.4. Tirdzniecības finansēšanas produktus var ļaunprātīgi izmantot nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanai un teroristu finansēšanai. Piemēram, pircējs un pārdevējs var slepeni vienoties par nepareizas preču cenas, veida, kvalitātes vai daudzuma norādīšanu, lai no vienas valsts uz citu nosūtītu līdzekļus vai vērtības.
- 13.5. Bankām jāņem vērā tas, ka Starptautiskā Tirdzniecības palāta ir izstrādājusi standartus, piemēram, Vienotos noteikumus un praksi attiecībā uz dokumentāriem akreditīviem (600), kas ir noteikumu kopums, ko piemēro finanšu iestādēm, kuras izdod akreditīvus, kas reglamentē akreditīvu un iekasēšanas vekselju izmantošanu, bet tas neattiecas uz

jautājumiem, kas saistīti ar finanšu noziegumiem. Bankām jāņem vērā, ka šie standarti nav juridiski saistoši un ka to piemērošana nenozīmē, ka bankām nav jāievēro savi juridiskie un regulatīvie *AML/CFT* pienākumi.

- 13.6. Kopā ar šo pamatnostādņu I sadaļā izklāstītajiem riska faktoriem un pasākumiem šīs nozares uzņēmumiem ir jāizskata arī tālāk izklāstītie. Šajā saistībā var izskatīt arī 8. nozaru pamatnostādni II sadaļā.

Riska faktori

- 13.7. Bankas, kas ir iesaistītas tirdzniecības finansēšanas darījumos, nereti var piekļūt tikai daļējai informācijai par darījumu un iesaistītajām pusēm. Tirdzniecības dokumentācija var būt dažāda, un bankām var nebūt specializētu zināšanu par to saņemtajiem dažādajiem tirdzniecības dokumentācijas veidiem. Tas var apgrūtināt *ML/TF* riska apzināšanu un novērtēšanu.
- 13.8. Tomēr bankām ir saprātīgi un profesionāli jāizvērtē, kādā mērā to rīcībā esošā informācija un dokumentācija varētu radīt bažas vai aizdomas par *ML/TF*.
- 13.9. Ciktāl iespējams, bankām ir jāizskata tālāk izklāstītie riska faktori.

Darījumu riska faktori

- 13.10. Turpmāk ir uzskaitīti faktori, kas var veicināt riska paaugstināšanos.
- a) Darījums ir neparasti liels, ņemot vērā to, kas ir zināms par klienta iepriekšējo darījumdarbības virzienu un tirdzniecības darbībām.
 - b) Darījums ir ārkārtīgi strukturēts, sadrumstalots vai sarežģīts, un tajā ir iesaistītas vairākas puses, lai gan tam nav acīmredzama likumīga pamatojuma.
 - c) Situācijās, kad tiek sagaidīti dokumentu oriģināli, bez pamatota skaidrojuma izmanto dokumentu kopijas.
 - d) Dokumentācijā vērojamas būtiskas nesakritības, piemēram, starp preču veida, daudzuma vai kvalitātes aprakstiem galvenajos dokumentos (t. i., rēķinos, apdrošināšanas un pārvadājuma dokumentos) un faktiski nosūtītajām precēm (ciktāl tas ir zināms).
 - e) Preču veids, daudzums un vērtība neatbilst bankas rīcībā esošajai informācijai par pircēja darījumdarbību.
 - f) Darījumā iesaistītās preces ir saistītas ar augstāku risku nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas kontekstā, piemēram, dažas plaša patēriņa preces, kuru cenas var būtiski svārstīties, kā rezultātā ir grūti atklāt fiktīvas cenas.

- g) Saskaņotā preču vai sūtījumu vērtība ir pārāk vai nepietiekami apdrošināta vai arī tiek izmantotas vairākas apdrošināšanas, ciktāl tas ir zināms.
- h) Darījumā iesaistītajām precēm ir nepieciešamas eksporta licences, piemēram, īpašas eksporta atļaujas divējādi lietojamām precēm, kas ir preces, programmatūra un tehnoloģijas, kuras var izmantot gan civilām, gan militārām vajadzībām.
- i) Tirdzniecības dokumentācija neatbilst piemērojamiem tiesību aktiem vai standartiem.
- j) Balstoties uz bankas zināšanām par konkrētajām precēm un tirdzniecību, vienības cena šķiet neparasta.
- k) Darījums ir neparasts, piemēram, bez skaidra pamatojuma akreditīvos regulāri ievieš izmaiņas vai bez acīmredzama komerciāla iemesla preces nosūta cauri citai jurisdikcijai.
- l) Tirgotās preces ir paredzētas pusei vai valstij, kurām ir piemērotas sankcijas, embargo vai līdzīgs pasākums, ko noteikusi, piemēram, Savienība vai Apvienoto Nāciju Organizācija, vai kas atbalsta šādu pusi vai valsti.

13.11. Tālāk ir uzskaitīti faktori, kas var veicināt riska pazemināšanos.

- a) Neatkarīgi pārbaudes aģenti ir pārbaudījuši preču kvalitāti un daudzumu, kā arī nepieciešamo dokumentu un atļauju esamību.
- b) Darījumos ir iesaistīti ilgstoši partneri, par kuriem ir pierādījumi par savstarpējiem darījumiem un kuriem iepriekš veikta uzticamības pārbaude.

Klientu riska faktori

13.12. Tālāk ir uzskaitīti faktori, kas var veicināt riska paaugstināšanos.

- a) Darījums un/vai iesaistītās puses neatbilst bankas rīcībā esošajai informācijai par klienta iepriekšējām darbībām vai darījumdarbības virzienu (piemēram, nosūtītās preces vai sūtījuma apjoms neatbilst informācijai par importētāja vai eksportētāja darījumdarbību).
- b) Ir aspekti, kas liecina, ka pircējs un pārdevējs, iespējams, slepeni vienojas, piemēram:
 - i. pircēju un pārdevēju kontrolē tā pati persona;

- ii. darījumā iesaistītajiem uzņēmumiem ir vienāda adrese, tiek norādīta tikai reģistrētā aģenta adrese, vai pastāv citas adreses neatbilstības;
- iii. pircējs vēlas vai ir gatavs akceptēt vai neņemt vērā dokumentācijas neatbilstības.
 - c) Klients nespēj vai nevēlas iesniegt attiecīgo dokumentāciju, lai apliecinātu darījumu.
 - d) Klients saskaras ar grūtībām izskaidrot visa eksporta procesa pamatojumu vai nespēj izskaidrot akreditīvu vai iekasēšanas vekseļu dokumentu pamatā esošo saturu un nozīmi.
 - e) Pircēja juridiskā struktūra neļauj identificēt tā īpašniekus vai arī tā izmanto aģentus vai trešās personas, lai pārstāvētu pircēja tiesības un intereses.

13.13. Tālāk ir uzskaitīti faktori, kas var veicināt riska pazemināšanos.

- a) Klients ir jau esošs klients, kura darījumdarbība ir bankai labi zināma, un darījums atbilst darījumdarbībai.

Valsts vai ģeogrāfiskie riska faktori

13.14. Tālāk ir uzskaitīti faktori, kas var veicināt riska paaugstināšanos.

- a) Ar darījumu saistītajās valstīs (arī valstī, kas ir preču izcelsmes valsts, preču galamērķa valsts vai preču tranzīvalsts, vai valstī, kurā atrodas darījuma puses) ir ieviesti valūtas maiņas kontroles pasākumi. Tas palielina risku, ka darījuma patiesais mērķis ir eksportēt valūtu pretrunā vietējiem tiesību aktiem.
- b) Ar darījumu saistītajā valstī ir augstāks predikatīvu noziedzīgu nodarījumu (piemēram, saistībā ar narkotiku tirdzniecību, kontrabandu vai viltojumiem) līmenis vai brīvās tirdzniecības zonas.
- c) Darījums tiek veikts valdības vai starptautisku organizāciju vai fondu aizbildnībā, lai atbalstītu dabas katastrofas upurus vai personas, kuras skārušas kara konflikti vai pilsoņu nemieri.

13.15. Turpmāk ir uzskaitīti faktori, kas var veicināt riska pazemināšanos.

- a) Tirdzniecība notiek ES/EEZ robežās.
- b) Ar darījumu saistītajām valstīm ir *AML/CFT* režīms, kas nav elastīgāks par Direktīvā (ES) 2015/849 noteikto, un tās ir saistītas ar zemu predikatīvu noziedzīgu nodarījumu līmeni.

Pasākumi

- 13.16. Bankām ir jāveic *CDD* attiecībā uz rīkojuma izdevēju pusi. Praksē lielākā daļa banku pieņems rīkojumus tikai no esošiem klientiem, un bankas plašākas darījumu attiecības ar klientu var palīdzēt veikt uzticamības pārbaudi.
- 13.17. Ja banka klientam sniedz tirdzniecības finansēšanas pakalpojumus, tai sava *CDD* procesa ietvaros ir jāīsteno darbības nolūkā izprast sava klienta darījumdarbību. Piemēram, banka varētu apkopot tādu informāciju kā valstis, ar kurām klients veic tirdzniecību, izmantotie tirdzniecības ceļi, tirgotās preces, ar ko klientam ir darījumi (pircēji, piegādātāji utt.), vai klients izmanto aģentus vai trešās puses, un, ja atbilde ir apstiprinoša, kur tie atrodas. Tam ir bankām jāpalīdz izprast klientu un atklāt neparastus vai aizdomīgus darījumus.
- 13.18. Ja banka ir korespondentbanka, tai ir jāpiemēro *CDD* pasākumi attiecībā uz respondentbanku. Korespondentbankām jāievēro 8. nozaru pamatnostādne par korespondentbanku darbībām.

Pastiprināta klienta uzticamības pārbaude

- 13.19. Lai ievērotu 18. panta a) apakšpunkta prasības attiecībā uz attiecībām vai darījumiem, kuros iesaistītas augsta riska trešās valstis, uzņēmumiem jāpiemēro *EDD* pasākumi, kas šajā sakarā izklāstīti I sadaļā.
- 13.20. Citās augstāka riska situācijās bankām ir jāpiemēro arī *EDD*. Šajā saistībā bankām ir jāizsver, vai būtu piemēroti veikt rūpīgāku uzticamības pārbaudi par pašu darījumu un par citām darījuma pusēm (arī tām, kas nav klienti).
- 13.21. Citu darījuma pušu pārbaudes var ietvert:
- a) pasākumus, lai labāk izprastu citu darījuma pušu īpašumtiesības un pamatinformāciju, it sevišķi, ja tās atrodas jurisdikcijā, kas saistīta ar augstāku *ML/TF* risku, vai ja tās rīkojas ar augsta riska precēm; tas var ietvert informācijas meklēšanu uzņēmumu reģistros un trešo pušu informācijas avotos, kā arī publiskos interneta avotos.
 - b) plašākas informācijas apkopošanu par iesaistīto pušu finansiālo situāciju.
- 13.22. Darījumu pārbaudes var ietvert:
- a) Trešo pušu vai publisku datu avotu, piemēram, Starptautiskā Jurniecības biroja informācijas, izmantošanu (lai uzietu brīdinājumu paziņojumus, kravasziemes, nosūtīšanas un cenošanas pārbaudes) vai kuģniecības sabiedrību konteineru bezmaksas izsekošanas pakalpojuma izmantošanu, lai pārbaudītu sniegto informāciju un to, vai darījuma mērķis ir likumīgs;

- b) profesionālu izvērtējumu par to, vai preču cenas šķiet komerciāli jēgpilnas, it sevišķi saistībā ar tādām tirgotām plaša patēriņa precēm, par kurām ir pieejama uzticama un atjaunināta cenu informācija;
- c) pārbaudes, vai nosūtīto preču svars un apjoms atbilst nosūtīšanas metodei.

13.23. Tā kā akreditīvi un iekasēšanas vekseļi parasti ir papīra formātā un tā kā tiem parasti pievieno ar tirdzniecību saistītus dokumentus (piemēram, rēķinus, kravaszīmes un manifestus), darījumu automatizēta uzraudzība var nebūt iespējama. Bankai, kas apstrādā darījumu, ir jānovērtē šo dokumentu atbilstība tirdzniecības darījuma noteikumiem un jāprasa darbiniekiem profesionāli izskatīt un izvērtēt situāciju, lai secinātu, vai ir kādas neparastas iezīmes, kuru dēļ būtu jāpiemēro *EDD* pasākumi vai kuras izraisa aizdomas par *ML/TF*.

Vienkāršota klienta uzticamības pārbaude

13.24. Pārbaudes, ko bankas regulāri veic, lai atklātu krāpšanu un nodrošinātu darījuma atbilstību Starptautiskās Tirdzniecības palātas standartiem, nozīmē, ka praksē tās pat zema riska situācijās nepiemēros *SDD* pasākumus.

14. pamatnostādne. Nozaru pamatnostādne dzīvības apdrošināšanas sabiedrībām

- 14.1. Dzīvības apdrošināšanas produkti ir izstrādāti polises turētāja finansiālai aizsardzībai pret nenoteikta nākotnes notikuma, piemēram, pret nāves gadījuma, slimības vai “izdzīvošanas” uzkrājumu pensijas gados (ilgdzīvošanas risks) risku. Aizsardzību nodrošina apdrošinātājs, kas apkopo finanšu riskus, kādiem ir pakļauti daudzi dažādie polises turētāji. Dzīvības apdrošināšanas produktus var arī iegādāties kā ieguldījumu produktus vai pensijas vajadzībām.
- 14.2. Dzīvības apdrošināšanas produktus ar dažādu piegādes kanālu starpniecību nodrošina klientiem, kas var būt fiziskas personas, juridiskas personas vai juridiski veidojumi. Līguma labuma guvējs var būt polises turētājs vai iecelta vai izraudzīta trešā persona; perioda laikā labuma guvējs var arī mainīties, un sākotnējais labuma guvējs var nekad negūt labumu.
- 14.3. Lielākā daļa dzīvības apdrošināšanas produktu ir izstrādāti ilgtermiņam, un dažus izmaksā tikai tad, ja ir iestājies pārbaudāms apstāklis, piemēram, nāves gadījums vai pensionēšanās. Tas nozīmē, ka daudzi dzīvības apdrošināšanas produkti nav pietiekami elastīgi, lai būtu nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas veicēju pirmā izvēle. Tomēr — tāpat kā citu finanšu pakalpojumu produktu gadījumā — pastāv risks, ka līdzekļi, ko izmanto dzīvības apdrošināšanas iegādei, ir iegūti noziedzīgā ceļā.
- 14.4. Kopā ar šo pamatnostādņu I sadaļā izklāstītajiem riska faktoriem un pasākumiem šīs nozares uzņēmumiem ir jāizskata arī tālāk izklāstītie. Šajā saistībā var izskatīt arī II sadaļas 12. un 16. nozaru pamatnostādni. Ja izmanto starpniekus, jāizskata piegādes kanālu riska faktori, kas izklāstīti I sadaļā.
- 14.5. Šīs pamatnostādnes var noderēt arī starpniekiem.

Riska faktori

Produktu, pakalpojumu un darījumu riska faktori

- 14.6. Turpmāk ir uzskaitīti faktori, kas var veicināt riska paaugstināšanos.

a) Maksājumu elastība, piemēram, produkts pieļauj:

- i. neidentificētu trešo pušu maksājumus;
- ii. lielas vērtības vai neierobežotas vērtības prēmijas maksājumus, pārmaksas vai lielu apjomu zemākas vērtības iemaksu maksājumu;
- iii. skaidras naudas maksājumus.

- b) Viegla piekļuve uzkrātajiem līdzekļiem, piemēram, produkts pieļauj daļēju izņemšanu vai pirmstermiņa atpirkšanu jebkurā laikā, piemērojot tikai nelielas maksas vai komisijas.
- c) Tirgojamība, piemēram, produktu var:
 - i. pārdot sekundārā tirgū;
 - ii. izmantot kā aizdevuma nodrošinājumu.
- d) Anonimitāte, piemēram, produkts atvieglo vai pieļauj klienta anonimitāti.

14.7. Turpmāk ir uzskaitīti faktori, kas var veicināt riska pazemināšanos. Produkts:

- a) tiek izmaksāts tikai iepriekš noteikta apstākļa iestāšanās gadījumā, piemēram, nāves gadījumā vai konkrētā datumā, kā, piemēram, kredīta dzīvības apdrošināšanas polises, kas aptver patēriņa un hipotēkas aizdevumus, kas tiek izmaksātas tikai apdrošinātās personas nāves gadījumā;
- b) ir bez atpirkšanas vērtības;
- c) ir bez ieguldījuma elementa;
- d) ir bez trešās puses maksājuma iespējas;
- e) paredz kopējā ieguldījuma zemas vērtības ierobežojumu;
- f) ir dzīvības apdrošināšanas polise ar mazu iemaksu;
- g) pieļauj tikai mazas vērtības regulārus iemaksu maksājumus, nepieļaujot, piemēram, pārmaksu;
- h) ir pieejams tikai ar darba devēju starpniecību, kā, piemēram, pensija, pensiju fonds vai līdzīga shēma, kas nodrošina pensijas pabalstus darbiniekiem, ja iemaksas tiek veiktas no algu izmaksām un ja shēmas noteikumi neatļauj cēdēt biedra līdzdalības daļu shēmā;
- i) nav atpērkams īstermiņā vai vidējā termiņā, kā tas ir pensiju shēmas gadījumā, kas neparedz pirmstermiņa atpirkšanas iespēju;
- j) nav izmantojams kā nodrošinājums;
- k) nepieļauj skaidras naudas maksājumus;
- l) paredz līdzekļu pieejamību ierobežojošus nosacījumus, kas ir jāizpilda, lai iegūtu nodokļu atvieglojumus.

Klienta un labuma guvēja riska faktori

14.8. Turpmāk ir uzskaitīti faktori, kas var veicināt riska paaugstināšanos.

- a) Klienta būtība, piemēram:
 - i. juridiskas personas, kuru struktūra apgrūtina faktiskā īpašnieka identificēšanu;
 - ii. klients vai klienta faktiskais īpašnieks ir *PEP*;
 - iii. polises labuma guvējs vai šā labuma guvēja faktiskais īpašnieks ir *PEP*;
 - iv. klienta vecums ir neparasts, ņemot vērā pieprasīto produktu (piemēram, klients ir ļoti jauns vai ļoti vecs);
 - v. līgums neatbilst klienta ienākumiem;
 - vi. klienta profesija vai darbības tiek uzskatītas par tādām, kas it sevišķi varētu būt saistītas ar nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu, piemēram, tādēļ, ka par tām ir zināms, ka tās ir lielā mērā saistītas ar skaidru naudu vai pakļautas augstam korupcijas riskam;
 - vii. līgumu paraksta “kontrolējoša struktūra”, piemēram, fiduciārs uzņēmums, kas rīkojas klienta vārdā;
 - viii. polises turētājs un/vai līguma labuma guvējs ir uzņēmumi, kam ir nominālie akcionāri un/vai uzrādītāja akcijas.
- b) Klienta rīcība:
 - i. saistībā ar līgumu, piemēram:
 - a. klients līgumu regulāri nodod citam apdrošinātājam;
 - b. regulāras atpirkšanas bez paskaidrojuma, it sevišķi, ja atmaksu veic uz dažādiem bankas kontiem;
 - c. klients regulāri vai negaidīti izmanto “brīvā uzteikuma” noteikumus / “uzteikuma” periodus, it sevišķi, ja atmaksu veic šķietami nesaistītai trešai pusei;
 - d. klients, pirms termiņa izbeidzot produktu, saskaras ar augstām izmaksām;
 - e. klients līgumu nodod šķietami nesaistītai trešai pusei;

- f. klienta prasība izmainīt vai palielināt apdrošināto summu un/vai iemaksas maksājumu ir neparasta vai pārmērīga;
- ii. saistībā ar labuma guvēju, piemēram:
 - a. apdrošinātājs uzzina par labuma guvēja maiņu tikai pēc prasības iesniegšanas;
 - b. klients izmaina labuma guvēja klauzulu un ieceļ šķietami nesaistītu trešo pusi;
 - c. apdrošinātājs, klients, faktiskais īpašnieks, labuma guvējs vai labuma guvēja faktiskais īpašnieks atrodas dažādās jurisdikcijās;
 - iii. saistībā ar maksājumiem, piemēram:
 - a. klients izmanto neparastas maksāšanas metodes, piemēram, skaidru naudu vai strukturētus monetāros instrumentus, vai cita veida maksāšanas instrumentus, kas atbalsta anonimitāti;
 - b. maksājumi no dažādiem bankas kontiem, nesniedzot paskaidrojumu;
 - c. maksājumi no bankām, kas neveic uzņēmējdarbību klienta dzīvesvietas valstī;
 - d. klients regulāri veic lielas pārmaksas, lai gan tas netika prognozēts;
 - e. maksājumi tiek saņemti no nesaistītām trešām pusēm;
 - f. papildinoša iemaksa pensijas plānā neilgi pirms pensionēšanās datuma.

14.9. Tālāk ir uzskaitīti faktori, kas var veicināt riska pazemināšanos. Uzņēmumam piederošas dzīvības apdrošināšanas gadījumā klients:

- a) ir kredītiestāde vai finanšu iestāde, uz kuru attiecas prasības novērst nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu un teroristu finansēšanu un kuras atbilstība šīm prasībām tiek uzraudzīta saskaņā ar Direktīvu (ES) 2015/849;
- b) ir valsts pārvaldes iestāde vai valsts sektora uzņēmums no EEZ jurisdikcijas.

Piegādes kanālu riska faktori

14.10. Turpmāk ir uzskaitīti faktori, kas var veicināt riska paaugstināšanos.

- a) Pārdošana bez tiešas saskares, piemēram, tiešsaistē, pa pastu vai pa tālruni, bez konkrētām drošības garantijām, piemēram, elektroniskajiem parakstiem vai elektroniskajiem identifikācijas līdzekļiem, kas atbilst Regulai (ES) Nr. 910/2014.
- b) Garas starpnieku ķēdes.
- c) Starpnieks, ko izmanto neparastos apstākļos (piemēram, nepaskaidrots ģeogrāfiskais attālums).

14.11. Tālāk ir uzskaitīti faktori, kas var veicināt riska pazemināšanos.

- a) Starpnieki ir apdrošinātājam labi zināmi, un apdrošinātājs ir pārliecināts, ka starpnieks piemēro *CDD* pasākumus, kas ir samērīgi ar attiecībām saistītajam riskam un atbilst Direktīvas (ES) 2015/849 prasībām.
- b) Produkts ir pieejams tikai darbiniekiem konkrētos uzņēmumos, kam ir līgums ar apdrošinātāju par dzīvības apdrošināšanas pakalpojuma sniegšanu uzņēmuma darbiniekiem, piemēram, pabalstu komplekta ietvaros.

Valsts vai ģeogrāfiskie riska faktori

14.12. Tālāk ir uzskaitīti faktori, kas var veicināt riska paaugstināšanos.

- a) Apdrošinātājs, klients, faktiskais īpašnieks, saņēmējs vai saņēmēja faktiskais īpašnieks atrodas jurisdikcijās vai ir saistīti ar jurisdikcijām, kas ir saistītas ar augstāku *ML/TF* risku. Uzņēmumiem ir sevišķa uzmanība jāpievērš jurisdikcijām bez efektīvas *AML/CFT* uzraudzības.
- b) Iemaksas veic no kontiem finanšu iestādēs, kuras veic uzņēmējdarbību jurisdikcijās, kas ir saistītas ar augstāku *ML/TF* risku. Uzņēmumiem ir sevišķa uzmanība jāpievērš jurisdikcijām bez efektīvas *AML/CFT* uzraudzības.
- c) Starpnieks atrodas jurisdikcijās vai ir saistīts ar jurisdikcijām, kas saistītas ar augstāku *ML/TF* risku. Uzņēmumiem ir sevišķa uzmanība jāpievērš jurisdikcijām bez efektīvas *AML/CFT* uzraudzības.

14.13. Tālāk ir uzskaitīti faktori, kas var veicināt riska pazemināšanos.

- a) Ticamos avotos, piemēram, savstarpējos novērtējumos vai detalizētos novērtējuma ziņojumos, ir atzīts, ka valstīs ir efektīvas *AML/CFT* sistēmas.

- b) Ticami avoti ir atzinuši, ka valstīs ir zems korupcijas vai citu noziedzīgu darbību līmenis.

Pasākumi

14.14. Direktīvas (ES) 2015/849 13. panta 5. punktā ir noteikts, ka saistībā ar dzīvības apdrošināšanām uzņēmumiem ir jāpiemēro *CDD* pasākumi ne tikai klientam un faktiskajam īpašniekam, bet arī saņēmējiem (tiklīdz tie ir identificēti vai norādīti). Tas nozīmē, ka uzņēmumiem ir:

- a) jāuzzina labuma guvēja vārds, uzvārds/nosaukums, ja kā labuma guvējs ir norādīta fiziska vai juridiska persona vai struktūra; vai
- b) jāapkopo pietiekama informācija, lai pārliecinātos, ka izmaksāšanas laikā ir iespējams noskaidrot saņēmēju identitātes, ja saņēmēji ir saņēmēju kategorija vai ja tos nosaka konkrētas iezīmes; piemēram, ja labuma guvējs ir “mani gaidāmie mazbērni”, apdrošinātājs varētu apkopot informāciju par polises turētāja bērniem.

14.15. Uzņēmumiem ir jāpārbauda saņēmēju identitātes ne vēlāk kā izmaksas laikā.

14.16. Ja uzņēmums ir informēts, ka dzīvības apdrošināšana ir nodota trešai pusei, kas saņems polises vērtību, apdrošinātājam ir jāidentificē faktiskais īpašnieks nodošanas laikā.

14.17. Lai ievērotu Direktīvas (ES) 2015/849 13. panta 6. punkta prasības, ja trastu vai līdzīgu juridisku struktūru saņēmēji ir personu kategorija vai ja tos nosaka konkrētas iezīmes, uzņēmumiem jāapkopo pietiekama informācija, lai pārliecinātos, ka saņēmēju identitātes ir iespējams noskaidrot izmaksāšanas laikā vai laikā, kad saņēmēji īsteno savas iegūtās tiesības.

Pastiprināta klienta uzticamības pārbaude

14.18. Lai ievērotu 18. panta a) punkta prasības attiecībā uz attiecībām vai darījumiem, kuros iesaistītas augsta riska trešās valstis, uzņēmumiem jāpiemēro *EDD* pasākumi, kas šajā sakarā izklāstīti I sadaļā. Tālāk ir uzskaitīti *EDD* pasākumi, kas var būt atbilstīgi visās citās augsta riska situācijās.

- a) Ja klients izmanto “brīvā uzteikuma” / “uzteikuma” periodu, iemaksa ir jāatmaksā tajā klienta bankas kontā, no kura līdzekļi tika samaksāti. Uzņēmumiem pirms atmaksas veikšanas ir jāpārliecinās, ka ir pārbaudījuši klienta identitāti saskaņā ar Direktīvas (ES) 2015/849 13. pantu, it sevišķi, ja iemaksa ir liela vai ja apstākļi ir kā citādi uzskatāmi par neparastiem. Uzņēmumiem ir arī jāizskata, vai

atcelšana rada pamatu aizdomām par darījumu un vai būtu atbilstīgi iesniegt aizdomīgas darbības ziņojumu.

- b) Var īstenot papildu darbības, lai padziļinātu uzņēmuma zināšanas par klientu, faktisko īpašnieku, labuma guvēju vai labuma guvēja faktisko īpašnieku, kā arī trešās puses maksātājiem un maksājumu saņēmējiem. Piemēram:
- i. neizmantojot Direktīvas (ES) 2015/849 14. panta 2. punktā paredzēto izņēmumu, kas nosaka atbrīvojumu no iepriekšējas *CDD*;
 - ii. pārbaudot citu attiecīgo pušu, tostarp trešo pušu maksātāju un maksājumu saņēmēju, identitāti pirms darījumu attiecību uzsākšanas;
 - iii. apkopojot papildu informāciju, lai noskaidrotu darījumu attiecību plānoto būtību;
 - iv. apkopojot papildu informāciju par klientu un regulārāk atjauninot klienta un faktiskā īpašnieka identifikācijas datus;
 - v. ja maksātājs nav klients — noskaidrojot šā apstākļa iemeslu;
 - vi. pārbaudot identitātes vairākos uzticamos un neatkarīgos avotos;
 - vii. noskaidrojot klienta ienākumu avotu un finanšu līdzekļu izcelsmi, piemēram, informāciju par nodarbinātību un algu, mantojumu vai laulības šķiršanas izlīgumu;
 - viii. ja tas ir iespējams — identificējot labuma guvēju un pārbaudot tā identitāti darījumu attiecību sākumā, nevis sagaidot labuma guvēja identificēšanu vai norādīšanu, turklāt paturot prātā, ka polises periodā labuma guvējs var mainīties;
 - ix. identificējot un pārbaudot labuma guvēja faktiskā īpašnieka identitāti;
 - x. saskaņā ar Direktīvas (ES) 2015/849 20. un 21. pantu — īstenojot pasākumus, lai noteiktu, vai klients ir *PEP*, un īstenojot pamatotus pasākumus, lai noteiktu, vai labuma guvējs vai labuma guvēja faktiskais īpašnieks ir *PEP* polises pilnīgas vai daļējas nodošanas laikā vai, vēlākais, izmaksas laikā;
 - xi. pieprasot, lai pirmais maksājums tiktu veikts caur klienta kontu bankā, kam tiek piemēroti *CDD* standarti, kuri nav elastīgāki par Direktīvā (ES) 2015/849 noteiktajiem standartiem.

14.19. Direktīvas (ES) 2015/849 20. pantā ir noteikts, ka, ja ar *PEP* attiecībām saistītais risks ir augsts, uzņēmumiem ir ne tikai jāpiemēro *CDD* pasākumi saskaņā ar direktīvas 13. pantu, bet arī jāinformē augstākā vadība pirms polises izmaksāšanas, lai augstākā vadība varētu gūt informētu priekšstatu par *ML/TF* risku, kas saistīts ar šo situāciju, un izlemt par

piemērotākajiem pasākumiem šā riska mazināšanai; turklāt uzņēmumiem ir jāveic *EDD* visās darījumu attiecībās.

14.20. Uzņēmumu pienākums ir:

- a) iegūt papildu informāciju par darījumu attiecībām, lai varētu izprast attiecību būtību starp klientu / apdrošināto un labuma guvēju, kā arī attiecību būtību starp maksātāju un labuma guvēju, ja maksātājs nav klients / apdrošinātais; un
- b) pastiprināt to rūpīgu pārbaudi attiecībā uz finanšu līdzekļu izcelsmi.

14.21. Ja saņēmējs ir *PEP* un ir skaidri nosaukts, uzņēmumiem nevajag gaidīt līdz polises izmaksai, lai veiktu visu darījumu attiecību pastiprinātu pārbaudi.

14.22. Var būt nepieciešama regulārāka un padziļinātāka darījumu uzraudzība (vajadzības gadījumā arī noskaidrojot finanšu līdzekļu izcelsmi).

Vienkāršota klienta uzticamības pārbaude

14.23. Šādi pasākumi varētu atbilst dažām no *CDD* prasībām zema riska situācijās (ciktāl to atļauj valsts tiesību akti):

- a) uzņēmumi, iespējams, var pieņemt, ka klienta identitātes pārbaude ir veikta, balstoties uz maksājumu, kas veikts no konta, par kuru uzņēmums ir pārliecināts, ka tas vienpersoniski vai kopīgi atvērts uz klienta vārda regulētā EEZ kredītiestādē;
- b) uzņēmumi, iespējams, var pieņemt, ka līguma labuma guvēja identitātes pārbaude ir veikta, balstoties uz maksājumu, kas veikts uz kontu, kurš uz labuma guvēja vārda atvērts regulētā EEZ kredītiestādē.

15. pamatnostādne. Nozaru pamatnostādne ieguldījumu brokeru sabiedrībām

- 15.1. Ieguldījumu brokeru sabiedrībām, kā definēts Direktīvas 2014/65/ES 4. panta 1. punkta 1. apakšpunktā, nodrošinot vai sniedzot ieguldījumu brokeru pakalpojumus vai darbības, kā definēts Direktīvas (ES) 2014/65 4. panta 1. punkta 2. apakšpunktā, kopā ar šo pamatnostādņu I sadaļā izklāstītajiem riska faktoriem un pasākumiem ir jāizskata arī tālāk izklāstītie. Šajā saistībā var izskatīt arī 12. nozaru pamatnostādni.
- 15.2. Lai ievērotu pienākumus saskaņā ar Direktīvu (ES) 2015/849, šīs nozares uzņēmumiem jāņem vērā, ka:
- a) *ML/TF* risku šajā nozarē galvenokārt rada risks, kas saistīts ar klientiem, kurus apkalpo ieguldījumu brokeru sabiedrības; un
 - b) ieguldījumu brokeru sabiedrību īstenoto darbību būtība nozīmē, ka tās var būt pakļautas predikatīviem noziedzīgiem nodarījumiem, piemēram, tirgus ļaunprātīgai izmantošanai, kas var novest pie *ML/TF*.

Riska faktori

Produktu, pakalpojumu vai darījumu riska faktori

- 15.3. Tālāk ir uzskaitīti faktori, kas var veicināt riska paaugstināšanos.
- a) Darījumi ir neparasti lieli klienta profila kontekstā.
 - b) Norēķinu kārtība, kas ir nestandarta vai šķiet neregulāra.
 - c) Spoguļdarījumi vai darījumi, kas saistīti ar valūtas konvertēšanai izmantotiem vērtspapīriem, kas šķiet neparasti vai kuriem nav acīmredzamu darījumdarbības vai ekonomisko mērķu.
 - d) Produkts vai pakalpojums ir strukturēts tā, ka var rasties grūtības identificēt klientus; ir iespējami trešo pušu maksājumi.
- 15.4. Turpmāk ir uzskaitīti faktori, kas var veicināt riska pazemināšanos.
- a) Uz produktu vai pakalpojumu attiecas obligātās pārredzamības un/vai informācijas atklāšanas prasības.

Klientu riska faktori

- 15.5. Tālāk ir uzskaitīti faktori, kas var veicināt riska paaugstināšanos.

a) Klienta rīcība, piemēram:

- i. ieguldījuma pamatojumam trūkst acīmredzama ekonomiska mērķa;
- ii. klients bez skaidra pamatojuma prasa atkārtoti iegādāties vai atpirkt ilgtermiņa ieguldījumu īsu laiku pēc sākotnējā ieguldījuma veikšanas vai pirms izmaksas datuma, it sevišķi, ja rezultātā rodas finansiāli zaudējumi vai jāsedz augstas darījumu komisijas;
- iii. klients īsā laikposmā pieprasa vairākkārt iegādāties un pārdot akcijas bez acīmredzamas stratēģijas vai ekonomiska pamatojuma;
- iv. nevēlēšanās sniegt *CDD* informāciju par klientu un faktisko īpašnieku;
- v. regulāras izmaiņas *CDD* informācijā vai maksājumu informācijā;
- vi. klients pārskaita vairāk līdzekļu, nekā vajadzīgs ieguldījumam, un prasa atmaksāt pārpalikumu;
- vii. apstākļi, kādos klients izmanto “uzteikuma” periodu, rada aizdomas;
- viii. bez iepriekšēja paziņojuma tiek izmantoti vairāki konti, it sevišķi, ja šie konti ir vairākās vai augsta riska jurisdikcijās;
- ix. klients vēlas, lai attiecību struktūra ļautu vairākās jurisdikcijās izmantot vairākas puses, piemēram, nominālos uzņēmumus, it sevišķi, ja šīs jurisdikcijas ir saistītas ar augstāku *ML/TF* risku.

b) Klienta būtība, piemēram:

- i. klients ir uzņēmums, trusts vai cita juridiska struktūra, kuras struktūra vai funkcijas ir līdzīgas trustiem, kas veic uzņēmējdarbību jurisdikcijā, kura saistīta ar augstāku *ML/TF* risku (uzņēmumiem ir īpaša uzmanība jāpievērš jurisdikcijām, kas efektīvi neievēro starptautiskos nodokļu un informācijas apmaiņas pārredzamības standartus);
- ii. klients ir ieguldījumu instrumentsabiedrība, kas saviem klientiem veic ierobežotu uzticamības pārbaudi vai neveic to vispār;
- iii. klients ir neregulēta trešās puses ieguldījumu instrumentsabiedrība;
- iv. klienta īpašumtiesību un kontroles struktūra ir neskaidra;
- v. klients vai faktiskais īpašnieks ir *PEP* vai ir citā ietekmīgā amatā, kas tam varētu ļaut ļaunprātīgi izmantot amatu personīga labuma gūšanai;

- vi. klients ir neregulēts nominālais uzņēmums ar nezināmiem akcionāriem.
- c) Klienta darījumdarbība, piemēram, klienta līdzekļi tiek gūti no darījumdarbības nozarēs, kas saistītas ar augstāku finanšu noziegumu risku, piemēram, celtniecībā, farmācijā un veselības aprūpē, ieroču tirdzniecībā un aizsardzībā, ieguves rūpniecībā vai publiskajos iepirkumos.

15.6. Turpmāk ir uzskaitīti faktori, kas var veicināt riska pazemināšanos.

- a) Klients ir institucionāls ieguldītājs, kura statusu ir pārbaudījusi EEZ valdības aģentūra, piemēram, valdības apstiprināta pensiju shēma.
- b) Klients ir valdības struktūra no EEZ jurisdikcijas.
- c) Klients ir finanšu iestāde no EEZ jurisdikcijas.

Piegādes kanālu riska faktori

15.7. Tālāk ir uzskaitīti faktori, kas var veicināt riska paaugstināšanos.

- a) Pārveduma saņemšanas un nosūtīšanas ķēdes sarežģītība.
- b) Ieguldījumu produktu piegādes ķēdes sarežģītība.
- c) Tirdzniecības vietā ir biedri vai dalībnieki, kas atrodas augsta riska jurisdikcijās.

Valsts vai ģeogrāfiskie riska faktori

15.8. Turpmāk ir uzskaitīti faktori, kas var veicināt riska paaugstināšanos.

- a) Ieguldītājs vai turētājbanka atrodas jurisdikcijā, kas saistīta ar augstāku *ML/TF* risku.
- b) Līdzekļi nāk no jurisdikcijas, kas saistīta ar augstāku *ML/TF* risku.

Pasākumi

15.9. Izstrādājot *AML/CFT* politiku un procedūras, lai ievērotu pienākumus saskaņā ar Direktīvu (ES) 2015/849, šīs nozares uzņēmumiem jāņem vērā, ka atkarībā no to darbības veida uz tiem attieksies noteikumi, saskaņā ar kuriem tiem jāapkopo plaša informācija par saviem klientiem. Šādā gadījumā tiem jāapsver, kādā mērā *MiFID II* un *EMIR* atbilstības nolūkos iegūto informāciju var izmantot arī *CDD* pienākumu izpildei standarta situācijās.

15.10. It sevišķi ieguldījumu pārvaldniekiem parasti ir jāgūst laba izpratne par saviem klientiem, lai palīdzētu tiem noteikt piemērotus ieguldījumu portfeļus. Apkopotā informācija būs līdzīga informācijai, kādu uzņēmumi apkopo *AML/CFT* vajadzībām.

15.11. Uzņēmumiem augstāka riska situācijās ir jāievēro I sadaļā izklāstītās *EDD* pamatnostādnes.

Turklāt, ja ar darījumu attiecībām saistītais risks ir augsts, uzņēmumiem ir:

- a) jāidentificē un vajadzības gadījumā jāpārbauda uzņēmuma klienta pakārtoto ieguldītāju identitāte, ja klients ir neregulēta trešās puses ieguldījumu instrumentsabiedrība;
- b) jāizprot iemesli, kādēļ veikti maksājumi vai pārskaitījumi no nepārbaudītas trešās puses vai nepārbaudītai trešai pusei.

15.12. Ciktāl to atļauj valsts tiesību akti, ieguldījumu pārvaldnieki var zema riska situācijās piemērot I sadaļā izklāstītās *SDD* pamatnostādnes.

16. pamatnostādne. Nozaru pamatnostādne ieguldījumu fondu nodrošinātājiem

- 16.1. Ieguldījumu fondu nodrošināšanā var iesaistīt vairākas puses, piemēram, fonda pārvaldnieku, ieceltos konsultantus, depozitāriju un apakšturētājbankas, reģistratorus un dažos gadījumos galvenos brokerus. Tāpat šo fondu pakalpojumu sniegšanā var būt iesaistītas vairākas puses, piemēram, saistītie aģenti, konsultatīvie un diskrecionārie mantas pārvaldītāji, platformas pakalpojumu sniedzēji un neatkarīgi finanšu konsultanti.
- 16.2. Fonda pakalpojumu sniegšanas procesā iesaistīto pušu veids un skaits ir atkarīgs no fonda būtības un var ietekmēt to, cik daudz fonds zina par saviem klientiem un ieguldītājiem. Fonds vai, ja fonds pats nav atbildīgais subjekts, fonda pārvaldnieks ir atbildīgs par *AML/CFT* pienākumu izpildi, lai gan fonda *CDD* pienākumu aspektus var īstenot viena vai vairākas citas puses, ievērojot konkrētus nosacījumus.
- 16.3. Personas vai struktūras var izmantot ieguldījumu fondus *ML/TF* mērķiem.
- a) Privātklientu fondi bieži vien tiek izplatīti bez tiešas saskares; piekļuve šādiem fondiem bieži ir vienkārša un samērā viegli iegūstama, un šādu fondu turēšanā esošos līdzekļus var savstarpēji pārskaitīt dažādām pusēm.
 - b) Alternatīviem ieguldījumu fondiem, piemēram, riska ieguldījumu fondiem, nekustamā īpašuma un privātā pašu kapitāla fondiem, parasti ir mazāks skaits ieguldītāju, kas var būt privātpersonas, kā arī institucionālie ieguldītāji (pensiju fondi, fondu fondi). Šādi fondi, kas ir paredzēti ierobežotam skaitam finansiāli nodrošinātu privātpersonu vai ģimenes privāto ieguldījumu pārvaldībai, var būt saistīti ar augstāku ļaunprātīgas izmantošanas risku *ML/TF* nolūkos nekā privātklientu fondi, jo šiem ieguldītājiem ir lielāka iespēja kontrolēt fonda aktīvus. Ja ieguldītāji kontrolē aktīvus, šādi fondi ir individuālo aktīvu turētājas sabiedrības, kas Direktīvas (ES) 2015/849 III sadaļā ir minētas kā faktors, kas var liecināt par augstāku risku.
 - c) Neraugoties uz to, ka ieguldījums nereti ir vidēja termiņa vai ilgtermiņa, kas var palīdzēt ierobežot šo produktu pievilcību nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanai, šis produkts vienalga var interesēt nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizētājus, jo spēj radīt izaugsmi un ienākumus.
- 16.4. Šī nozaru pamatnostādne ir paredzēta:
- a) ieguldījumu fondiem, kas savas akcijas vai daļas tirgo paši saskaņā ar Direktīvas (ES) 2015/849 3. panta 2. punkta d) apakšpunktu; un
 - b) fondu pārvaldniekiem, ja ieguldījumu fonds nav ietverts.

Citām fonda pakalpojumu sniegšanā vai izplatīšanā iesaistītajām pusēm, piemēram, starpniekiem, var būt prasība ievērot pašām savus *CDD* pienākumus, un tādēļ tām ir jāskata šo pamatnostādņu attiecīgās nodaļas.

Uz fondiem un fondu pārvaldniekiem var attiekties arī 8., 14. un 15. nozaru pamatnostādnes.

Riska faktori

Produktu, pakalpojumu vai darījumu riska faktori

16.5. Turpmāk ir uzskaitīti faktori, kas var veicināt ar fondu saistītā riska paaugstināšanos.

- a) Fonds ir paredzēts ierobežotam skaitam privātpersonu vai ģimenes privāto ieguldījumu pārvaldībai piemēram, tas ir privāts fonds vai individuālā ieguldītāja fonds.
- b) Fondā ir iespējams parakstīties un pēc tam ātri atpirkt ieguldījumu, ieguldītājam nesaskaroties ar lielām administratīvajām izmaksām.
- c) Fonda daļas vai akcijas var tirgot, darījuma veikšanas laikā par to neinformējot fondu vai fonda pārvaldnieku.
- d) Informācija par ieguldītāju ir sadalīta pa vairākiem tematiem.

16.6. Turpmāk ir uzskaitīti faktori, kas var veicināt ar parakstīšanu saistītā riska paaugstināšanos.

- a) Parakstīšanā ir iesaistīti konti vai trešās puses vairākās jurisdikcijās, it sevišķi, ja šīs jurisdikcijas ir saistītas ar augstu *ML/TF* risku, kā noteikts I sadaļas 2.9.–2.15. pamatnostādņē.
- b) Parakstīšanā ir iesaistīti trešās puses abonenti vai maksājumu saņēmēji, it sevišķi, ja tas ir noticis negaidīti.

16.7. Turpmāk ir uzskaitīti faktori, kas var veicināt ar fondu saistītā riska pazemināšanos.

- a) Maksājumi trešām pusēm un no tām nav atļauti.
- b) Fonds ir pieejams tikai maza mēroga ieguldītājiem, un ieguldījumiem ir noteikts ierobežojums.

Klientu riska faktori

16.8. Tālāk ir uzskaitīti faktori, kas var veicināt riska paaugstināšanos. Klienta rīcība ir neparasta, piemēram:

- a) ieguldījuma pamatojumam nav acīmredzamas stratēģijas un ekonomiska mērķa, vai arī klients veic ieguldījumus, kas neatbilst klienta vispārējai finansiālajai situācijai, ja fondam vai fonda pārvaldniekam šī situācija ir zināma;
- b) klients bez skaidras stratēģijas vai pamatojuma īsā laikposmā pieprasa vairākkārt iegādāties un/vai pārdot daļas vai akcijas pēc sākotnējā ieguldījuma veikšanasvai pirms izmaksas datuma, it sevišķi, ja rezultātā rodas finansiāli zaudējumi vai jāsedz augstas darījumu komisijas;
- c) klients pārskaita vairāk līdzekļu, nekā vajadzīgs ieguldījumam, un prasa atmaksāt pārpalikumu;
- d) klients bez iepriekšēja paziņojuma izmanto vairākus kontus, it sevišķi, ja šie konti ir atvērti vairākās jurisdikcijās vai jurisdikcijās, kas saistītas ar augstāku *ML/TF* risku;
- e) klients vēlas, lai attiecību struktūra ļautu vairākās jurisdikcijās izmantot vairākas puses, piemēram, neregulētus nominālos uzņēmumus, it sevišķi, ja šīs jurisdikcijas ir saistītas ar augstāku *ML/TF* risku;
- f) klients pēkšņi un bez pamatojuma izmaina norēķinu atrašanās vietu, piemēram, nomainot klienta dzīvesvietas valsti;

16.9. Tālāk ir uzskaitīti faktori, kas var veicināt riska pazemināšanos.

- a) Klients ir institucionāls ieguldītājs, kura statusu ir pārbaudījusi EEZ valdības aģentūra, piemēram, valdības apstiprināta pensiju shēma.
- b) Klients ir uzņēmums, uz kuru attiecas *AML/CFT* prasības, kas nav elastīgākas par Direktīvā (ES) 2015/849 noteiktajām.

Piegādes kanālu riska faktori

16.10. Turpmāk ir uzskaitīti faktori, kas var veicināt riska paaugstināšanos.

- a) Sarežģīti piegādes kanāli, kas ierobežo fonda spēju pārlūkot savas darījumu attiecības un pārraudzīt darījumus, piemēram, ja fonds izmanto lielu skaitu apakšizplatītāju pakalpojumu sniegšanai trešās valstīs.
- b) Izplatītājs atrodas jurisdikcijā, kas saistīta ar augstāku *ML/TF* risku, kā noteikts šo pamatnostādņu vispārīgajā daļā.

16.11. Turpmāk ir uzskaitīti faktori, kas var liecināt par zemāku risku.

- a) Fonds pieņem tikai noteiktu veidu zema riska ieguldītājus, piemēram, regulētus uzņēmumus, kas iegulda kā pilnvarotāji (piemēram, dzīvības apdrošināšanas sabiedrības), vai korporatīvās pensiju shēmas.
- b) Fondu var iegādāties un atpirkt tikai caur uzņēmumu, uz kuru attiecas *AML/CFT* prasības, kas nav elastīgākas par Direktīvā (ES) 2015/849 noteiktajām.

Valsts vai ģeogrāfiskie riska faktori

16.12. Turpmāk ir uzskaitīti faktori, kas var veicināt riska paaugstināšanos.

- a) Klientu vai faktisko īpašnieku līdzekļi ir iegūti jurisdikcijās, kas saistītas ar augstāku *ML/TF* risku, it sevišķi jurisdikcijās, kuras saistītas ar augstāku predikatīvu noziedzīgu nodarījumu nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas jomā.
- b) Klients pieprasa savu ieguldījumu atpirkt kontā kredītiestādē, kas atrodas ar augstāku *ML/TF* risku saistītā jurisdikcijā.

Pasākumi

16.13. Pasākumi, kas fondiem vai fondu pārvaldniekiem ir jāīsteno, lai izpildītu savus *CDD* pienākumus, būs atkarīgi no tā, kā klients vai ieguldītājs (ja ieguldītājs nav klients) vērsas pie fonda. Fondam vai fonda pārvaldniekam ir arī jāīsteno pasākumi, ņemot vērā riska pakāpi, lai identificētu un pārbaudītu to fizisko personu (ja tādas ir) identitāti, kurām pieder klients vai kuras kontrolē klientu (vai kuru vārdā tiek veikts darījums), piemēram, fonda iestāšanās pieteikuma saņemšanas brīdī prasot topošajam klientam apliecināt, vai tas iegulda savā vārdā vai arī ir starpnieks, kas iegulda citas personas vārdā.

16.14. Klients ir:

- a) fiziska vai juridiska persona, kas tieši iegādājas fonda daļas vai akcijas savā vārdā, nevis citu personu, t. i. pakārtoto ieguldītāju, vārdā; vai
- b) uzņēmums, kas savas saimnieciskās darbības ietvaros tieši iegādājas daļas vai akcijas savā vārdā un kas kontrolē ieguldījumu vienas vai vairāku tādu trešo pušu labā, kuras nekontrolē ieguldījumu vai ieguldījumu lēmumus; vai
- c) uzņēmums, piemēram, finanšu starpnieks, kas rīkojas savā vārdā un ir reģistrēts fonda akciju / daļu reģistrā, bet rīkojas vienas vai vairāku trešo pušu labā un saskaņā ar to norādījumiem (piemēram, tādēļ, ka finanšu starpnieks ir izvirzīta persona, brokeris, vairāku klientu kopējā konta / apvienota konta operators vai līdzīgas pasīvas vienošanās operators); vai
- d) uzņēmuma klients, piemēram, finanšu starpnieka klients, ja uzņēmums nav reģistrēts fonda akciju / daļu reģistrā (piemēram, tādēļ, ka ieguldījumu fonds

izmanto finanšu starpnieku, lai izplatītu fonda akcijas vai daļas, un ieguldītājs iegādājas daļas vai akcijas caur uzņēmumu un ir reģistrēts fonda akciju / daļu reģistrā).

Pastiprināta klienta uzticamības pārbaude

16.15. Augsta riska situācijas gadījumā *EDD* pasākumi, kas fondam vai fonda pārvaldniekam jāīsteno

16.14. pamatnostādņu a) un b) apakšpunktā aprakstītajās situācijās, ietver, piemēram:

- a) papildu informācijas par klientu apkopošanu, piemēram, par klienta reputāciju un pamatinformāciju, pirms darījumu attiecību nodibināšanas;
- b) papildu darbības, lai padziļināti pārbaudītu saņemtos dokumentus, datus vai informāciju;
- c) informācijas apkopošanu par klienta un klienta faktiskā īpašnieka finanšu līdzekļu izcelsmi un/vai ienākumu avotu;
- d) prasību, lai atpirkšanas maksājums tiktu veikts no konta, ko sākotnēji izmantoja ieguldījuma veikšanai, vai konta, kas vienpersoniski vai kopīgi atvērts uz klienta vārda;
- e) darījumu uzraudzības regularitātes un intensitātes palielināšanu;
- f) prasību, lai pirmais maksājums tiek veikts no maksājumu konta, kas vienpersoniski vai kopīgi atvērts uz klienta vārda regulētā EEZ kredītiestādē vai finanšu iestādē vai regulētā kredītiestādē vai finanšu iestādē trešā valstī, kurai ir *AML/CFT* prasības, kas nav elastīgākas par Direktīvā (ES) 2015/849 noteiktajām;
- g) apstiprinājuma saņemšanu no augstākās vadības pirmā darījuma laikā;
- h) attiecību ar klientu un atsevišķu darījumu pastiprinātu pārraudzību.

16.16. Situācijās, kas aprakstītas 16.14. pamatnostādnes c) apakšpunktā, ja risks paaugstinās, it sevišķi, ja fonds ir paredzēts ierobežotam skaitam ieguldītāju, ir jāpiemēro *EDD* pasākumi, kas var ietvert 16.15. pamatnostādnē iepriekš izklāstītos pasākumus.

16.17. Ja finanšu starpnieks atrodas trešā valstī un ir nodibinājis attiecības, kas ir līdzīgas korespondentbanku darbībām, ar fondu vai fonda pārvaldnieku, 16.20. un 16.21. pamatnostādnēs aprakstītie pasākumi nav piemērojami. Šādos gadījumos, lai izpildītu savus pienākumus saskaņā ar Direktīvas (ES) 2015/849 19. pantu, uzņēmumiem attiecībā uz starpnieku jāpiemēro 8.14.–8.17. nozaru pamatnostādnē uzskaitītie pastiprinātie uzticamības pārbaudes pasākumi.

16.18. Situācijās, kas aprakstītas 16.14. pamatnostādnes d) apakšpunktā, ja risks paaugstinās, it sevišķi, ja fonds ir paredzēts ierobežotam skaitam ieguldītāju, ir jāpiemēro *EDD* pasākumi, kas var ietvert 16.15. pamatnostādnē iepriekš izklāstītos pasākumus.

Vienkāršota klienta uzticamības pārbaude

16.19. Situācijās, kas aprakstītas 16.14. pamatnostādņu a) un b) apakšpunktā, zemāka riska situācijās, ciktāl to atļauj valsts tiesību akti un ar nosacījumu, ka ir iespējams pārbaudīt, ka līdzekļi tiek pārskaitīti uz maksājumu kontu un no maksājumu konta, kas vienpersoniski vai kopīgi atvērts uz klienta vārda regulētā EEZ kredītiestādē vai finanšu iestādē, viens no *SDD* pasākumiem, ko var piemērot fonds vai fonda pārvaldnieks, ir finansējuma avota izmantošana, lai izpildītu dažas no *CDD* prasībām.

16.20. Situācijās, kas aprakstītas 16.14. pamatnostādnes c) apakšpunktā, ja finanšu starpnieks ir fonda vai fonda pārvaldnieka klients, fondam vai fonda pārvaldniekam ir finanšu starpniekam jāpiemēro *CDD* pasākumi, ņemot vērā riska pakāpi. Fondam vai fonda pārvaldniekam ir arī, ņemot vērā riska pakāpi, jāīsteno pasākumi, lai identificētu un pārbaudītu finanšu starpnieka pakārtoto ieguldītāju identitāti, jo šie ieguldītāji varētu būt ar starpnieka starpniecību ieguldīto līdzekļu faktiskie īpašnieki. Ciktāl to atļauj valsts tiesību akti, zema riska situācijās fondi vai fondu pārvaldnieki var piemērot *SDD* pasākumus, kas līdzīgi šo pamatnostādņu I sadaļā aprakstītajiem pasākumiem, ja ir izpildīti šādi nosacījumi:

- a) finanšu starpniekam ir jāpilda *AML/CFT* pienākumi EEZ jurisdikcijā vai trešā valstī, kurai ir *AML/CFT* prasības, kas nav elastīgākas par Direktīvā (ES) 2015/849 noteiktajām;
- b) finanšu starpnieka atbilstību šīm prasībām efektīvi uzrauga;
- c) fonds vai fonda pārvaldnieks, ņemot vērā riska pakāpi, ir īstenojis darbības, lai pārliecinātos, ka ar darījumu attiecībām saistītais *ML/TF* risks ir zems, cita starpā pamatojoties uz fonda vai fonda pārvaldnieka novērtējumu par finanšu starpnieka darījumdarbību, klientu veidiem, ko apkalpo finanšu starpnieks, un jurisdikcijām, kurām ir pakļauta finanšu starpnieka darījumdarbība;
- d) fonds vai fonda pārvaldnieks, ņemot vērā riska pakāpi, ir īstenojis darbības, lai pārliecinātos, ka starpnieks, ņemot vērā riska pakāpi, piemēro stingrus *CDD* pasākumus saviem klientiem un klientu faktiskajiem īpašniekiem; šajā saistībā fondam vai fonda pārvaldniekam, ņemot vērā riska pakāpi, ir jāīsteno darbības, lai novērtētu starpnieka *CDD* politikas un procedūru atbilstību, piemēram, izmantojot publiski pieejamu informāciju par starpnieka atbilstības datiem vai tieši sadarbojoties ar starpnieku;
- e) fonds vai fonda pārvaldnieks, ņemot vērā riska pakāpi, ir īstenojis darbības, lai pārliecinātos, ka starpnieks pēc pieprasījuma nekavējoties sniegs *CDD*

informāciju un dokumentus par pakārtotajiem ieguldītājiem, piemēram, fonds vai fonda pārvaldnieks ir līgumā ar starpnieku iekļāvis attiecīgus noteikumus vai ir izlases veidā pārbaudījis starpnieka spēju pēc pieprasījuma sniegt *CDD* informāciju.

- 16.21. Situācijās, kas aprakstītas 16.14 pamatnostādnes d) apakšpunktā, fondam vai fonda pārvaldniekam, ņemot vērā riska pakāpi, ir jāpiemēro *CDD* pasākumi ieguldītājam, kas ir fonda vai fonda pārvaldnieka galīgais klients. Lai izpildītu *CDD* pienākumus, fonds vai fonda pārvaldnieks var paļauties uz starpnieku saskaņā ar (un atbilstīgi) Direktīvas (ES) 2015/849 II nodaļas 4. iedaļā izklāstītajiem nosacījumiem.
- 16.22. Ciktāl to atļauj valsts tiesību akti, zema riska situācijās fondi vai fondu pārvaldnieki var piemērot *SDD* pasākumus. Ja ir izpildīti 16.20. pamatnostādnē uzskaitītie nosacījumi, *SDD* pasākumi var paredzēt, ka fonds vai fonda pārvaldnieks apkopo identifikācijas datus no fonda akciju reģistra kopā ar Direktīvas (ES) 2015/849 27. panta 1. punktā noteikto informāciju, kas fondam vai fonda pārvaldniekam ir no starpnieka jāsaņem saprātīgā laikposmā. Fondam vai fonda pārvaldniekam ir jānosaka termiņš, ņemot vērā riska pakāpi.

17. pamatnostādne. Nozaru pamatnostādne regulētām kolektīvās finansēšanas platformām

- 17.1. Šajā nozaru pamatnostādnē tiek izmantotas un ir jāpiemēro tālāk norādītās Regulā (ES) 2020/1503 2. panta 1. punktā izklāstītās definīcijas. “Kolektīvās finansēšanas pakalpojums”, “kolektīvās finansēšanas platforma”, “kolektīvās finansēšanas pakalpojuma sniedzējs” (*CSP*), “projekta īpašnieks” un “ieguldītājs”. Šajā nozaru pamatnostādnē definīcija “klienti” tiek lietota “klientu” nozīmē, kā definēts tās pašas regulas 2. panta 1. punkta g) apakšpunktā.
- 17.2. *CSP* jāatpazīst riski, ko rada kolektīvās finansēšanas platformu bezrobežu būtība, kur *CSP* klienti var atrasties jebkurā pasaules vietā, tostarp augsta riska jurisdikcijās. *CSP* jāzina savi klienti, lai nepieļautu, ka to kolektīvās finansēšanas platformas tiek izmantotas fiktīvu ieguldījumu projektu finansēšanai ar nelikumīgiem līdzekļiem vai tiek ļaunprātīgi izmantotas *TF* mērķiem, ja kolektīvās finansēšanas projektam tiek norādīts fiktīvs iemesls, kas nekad netiek īstenots, un pēc tam kolektīvās finansēšanas rezultātā iegūtie līdzekļi tiek izmantoti teroristu uzbrukuma finansēšanai.
- 17.3. Kopā ar I sadaļā izklāstītajiem riska faktoriem un pasākumiem *CSP* ir jāizskata arī šajā nozaru pamatnostādnē izklāstītie. *CSP*, kas nodrošina ieguldījumu brokeru pakalpojumus, arī ir jāskata 16. nozaru pamatnostādne.

Riska faktori

Produktu, pakalpojumu un darījumu riska faktori

- 17.4. *CSP* jāņem vērā tālāk norādītie riska faktori, kas potenciāli veicina riska paaugstināšanos.
- a) *CSP* iekasē līdzekļus, izmantojot kolektīvās finansēšanas platformu, bet pieļauj to turpmāku nosūtīšanu, ieskaitot darījumdarbības modeļus, ja:
 - i. nauda tiek iekasēta nenoteiktam projektam un līdz ar to tiek turēta ieguldītāja kontā līdz projekta noteikšanai; vai
 - ii. nauda tiek iekasēta, bet to var atgriezt ieguldītājiem, ja nav sasniegts līdzekļu ieguves mērķis vai ja projekta īpašnieks nav saņēmis naudu.
 - b) *CSP* pieļauj ieguldījumu pirmstermiņa atpirkšanu, aizdevumu pirmstermiņa atmaksu vai ieguldījumu vai aizdevumu tālākpārdošanu sekundārajos tirgos.
 - c) *CSP* nepiemēro ierobežojumus attiecībā uz darījumu lielumu, apjomu vai vērtību, ar kolektīvās finansēšanas platformas starpniecību apstrādāto papildināšanu vai atpirkšanu, kā arī individuālu ieguldītāju kontos glabājamo līdzekļu daudzumu.

- d) *CSP* ļauj ieguldītājiem veikt maksājumu projekta īpašniekam, izmantojot kolektīvās finansēšanas platformu ar instrumentiem, kuri vai nu neietilpst kāda regulatīvā režīma darbības jomā, vai uz kuriem attiecas elastīgākas *AML/CFT* prasības par Direktīvā (ES) 2015/849 noteiktajām.
- e) *CSP* pieņem naudas ieguldījumus no ieguldītājiem vai pieļauj ieguldītāju veiktu skaidras naudas izņemšanu, kas ir privātpersonas vai neregulētas juridiskas personas, izmantojot kolektīvās finansēšanas platformu.
- f) *CSP* ieguldītājiem vai aizdevējiem nodrošina finanšu līdzekļu piesaisti vai privilēģētu atpirkšanu, vai garantētu atgriešanu.
- g) *CSP* neapstiprina savu apņemšanos atpirkt vērtspapīrus, un šādai atpirkšanai nav laika.
- h) Attiecībā uz instrumentiem, kas nav kapitāla instrumenti, nav saprotami norādīt nominālo procentu likmi, datumu, no kura maksājami procenti, procentu maksājumu termiņus, parāda atmaksas termiņu un piemērojamo ienesīgumu.
- i) *CSP* ļauj veikt maksājumus, izmantojot kolektīvās finansēšanas platformu, virtuālajās valūtās.
- j) *CSP* ļauj ieguldītājiem un projektu īpašniekiem uzturēt vairākus kontus kolektīvās finansēšanas platformā, kur tie nav saistīti ar konkrētiem kolektīvās finansēšanas projektiem.
- k) *CSP* ļauj veikt pārskaitījumus starp ieguldītājiem vai projektu īpašniekiem kolektīvās finansēšanas platformā.

17.5. *CSP* jāņem vērā tālāk norādītie riska faktori, kas potenciāli veicina riska samazināšanos.

- a) *CSP* pieprasa, lai līdzekļi, kas paredzēti ieguldījumiem, atpirkšanai, kreditēšanai vai atmaksai, tiktu neapšaubāmi ņemti no vai nosūtīti uz kontu, kas vienpersoniski vai kopīgi atvērts uz klienta vārda kredītiestādē vai finanšu iestādē, vai maksājumu iestādē, kam saskaņā ar Direktīvu (ES) 2015/2366 ir piešķirta atļauja, un uz tiem attiektos *AML/CFT* prasības, kas nav elastīgākas par Direktīvā (ES) 2015/849 noteiktajām.
- b) *CSP* nosaka zemas vērtības ierobežojumus ieguldījumiem, kreditēšanai, atpirkšanai un atmaksai, kas apstrādāta, izmantojot kolektīvās finansēšanas platformu, naudas lieluma un maksājumu skaita ziņā.
- c) *CSP* pieprasa fiksētu vai ilgāku ieguldījumu turēšanas periodu vai atmaksas periodu aizdevumiem, kas iegūti, izmantojot kolektīvās finansēšanas platformu.

- d) *CSP* ierobežo līdzekļu apjomu, ko var vienlaikus turēt jebkurā kontā kolektīvās finansēšanas platformā.
- e) *CSP* izmanto tehnoloģijas, lai noteiktu, vai ieguldītāji vai projekta īpašnieki izmanto *VPN* vai citas tehnoloģijas, kas slēpj reālo atrašanās vietu un ierīci, izmantojot kolektīvās finansēšanas platformu.
- f) *CSP* nepieļauj vairāku kontu izveidi kolektīvās finansēšanas platformā.

Klientu riska faktori

17.6. *CSP* jāņem vērā tālāk norādītie riska faktori, kas potenciāli veicina riska paaugstināšanos.

- a) Klienta būtība vai rīcība ir neparasta, piemēram:
 - i. ieguldījuma vai aizdevuma pamatojumam trūkst acīmredzamas stratēģijas vai ekonomiska mērķa;
 - ii. ieguldītājs pieprasa atpirkt ieguldījumu īsā laikposmā pēc sākotnējā ieguldījuma;
 - iii. ieguldītājs pieprasa privilēģētus nosacījumus vai fiksētu peļņu no ieguldījumiem;
 - iv. ieguldītājs vai projekta īpašnieks pārskaita platformai vairāk līdzekļu, nekā vajadzīgs projektam / aizdevumam, un pēc tam prasa atmaksāt pārpalikumu;
 - v. ieguldītājs vai projekta īpašnieks ir fiziska vai juridiska persona, kas saistīta ar augstāku *ML* risku līmeni;
 - vi. projekta īpašnieks negaidīti vai bez pamatota paskaidrojuma paātrina saskaņoto atpiršanas / atmaksas grafiku, veicot vai nu vienreizēju atmaksu vai priekšlaicīgu izbeigšanu; vai
 - vii. projekta īpašnieks šķietami nelabprāt sniedz informāciju par projektu vai iniciatīvu, kas vēlas saņemt kolektīvo finansējumu;
 - viii. ieguldījumam paredzēto līdzekļu avots ir neskaidrs, un ieguldītājs nelabprāt sniedz šo informāciju pēc *CSP* pieprasījuma; ieguldīto aktīvu apjoms pārsniedz ieguldītāja aplēsto likvīdo aktīvu apjomu; ieguldītos līdzekļus aizņemas;

- ix. ieguldītājs nedzīvo un tam nav citu sakaru ar valsti, kurā atrodas kolektīvās finansēšanas platforma vai ieguldījums;
 - x. ieguldītājs vai projekta īpašnieks ir *PEP*;
 - xi. ieguldītājs atsakās sniegt nepieciešamo *CDD*;
- b) ieguldītājs vai projekta īpašnieks pārskaita virtuālo valūtu;
 - c) ieguldītājs vai projekta īpašnieks bija iesaistīts negatīvās ziņās;
 - d) ieguldītājam vai projekta īpašniekam ir piemērotas sankcijas.

Piegādes kanālu riska faktori

17.7. *CSP* jāņem vērā tālāk norādītie riska faktori, kas potenciāli veicina riska paaugstināšanos.

- a) *CSP* pārvalda kolektīvās finansēšanas platformu pilnībā tiešsaistē bez konkrētām drošības garantijām, piemēram, personas elektroniskas identifikācijas, izmantojot elektroniskos parakstus vai elektroniskos identifikācijas līdzekļus, kas atbilst Regulai (ES) Nr. 910/2014.
- b) Klienti tiek apkalpoti bez tiešas saskares, izmantojot kolektīvās finansēšanas platformu bez jebkādam drošības garantijām.
- c) *CSP* darbojas ārpus jebkāda regulatīvā režīma, un tādēļ pasākumi, kas citādi būtu ieviesti, lai atklātu un mazinātu kolektīvās finansēšanas platformas potenciālo izmantošanu *ML/TF* nolūkos, var nebūt ieviesti. Tas neskar 11. pamatnostādnes piemērošanu.

17.8. *CSP* jāņem vērā tālāk norādītie riska faktori, kas potenciāli veicina riska samazināšanos.

- a) Naudas apstrādes vai pārskaitījumu pakalpojumu veikšanai *CSP* izmanto kredītiestādi vai finanšu iestādi. Vai arī *CSP* savā vārdā atver kontu regulētā kredītiestādē vai finanšu iestādē, caur kuru plūst naudas darījumi starp projektu īpašniekiem un ieguldītājiem.
- b) *CSP*, pārvaldot kolektīvās finansēšanas platformu, ir piešķirta atļauja kā maksājumu iestādei saskaņā ar Direktīvu (ES) 2015/2366 vai darbojas kā tādas maksājumu iestādes aģents, kam piešķirta atļauja saskaņā ar Direktīvu (ES) 2015/2366, un tieši apstrādā naudas darījumus starp ieguldītājiem un projektu īpašniekiem. Tas neskar 11. pamatnostādnes piemērošanu.

- c) Ieguldītāji un projektu īpašnieki ir tikušies vai tos ir iepazīstinājis regulēts finanšu starpnieks (kredītiestāde vai ieguldījumu brokeru sabiedrība), kurš visiem klientiem (projektu īpašniekiem un ieguldītājiem) ir veicis pilnīgu *CDD*.

Valsts vai ģeogrāfiskie riska faktori

17.9. *CSP* jāņem vērā tālāk norādītie riska faktori, kas potenciāli veicina riska paaugstināšanos.

- a) *CSP* ir globāls tvērums, piemeklējot ieguldītājus, projektu īpašniekus un projektus no dažādām jurisdikcijām.
- b) Līdzekļi tiek gūti no personiskām vai darījumdarbības saitēm ar jurisdikciju, ko ticami avoti ir atzinuši kā tādu, kurai ir augsts korupcijas vai citu noziedzīgu darbību līmenis, piemēram, terorisms, nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšana, nelegālu narkotiku ražošana un piegāde vai citi predikatīvi noziedzīgi nodarījumi.
- c) Projekta īpašnieks vai ieguldītājs, vai attiecīgā gadījumā to attiecīgie faktiskie īpašnieki atrodas jurisdikcijā, kas saistīta ar augstākiem *ML/TF* riskiem, vai jurisdikcijā bez efektīvas *AML/CFT* uzraudzības. *CSP* ir sevišķa uzmanība jāpievērš jurisdikcijām, par kurām ir zināms, ka tās nodrošina finansējumu vai atbalstu teroristu darbībām vai ka tajās darbojas grupas, kas izdara teroristiskus noziegumus, un jurisdikcijām, kurām ir piemērotas finanšu sankcijas, embargo vai pasākumi (ko noteikusi, piemēram, ES vai Apvienoto Nāciju Organizācija) saistībā ar terorismu, terorisma finansēšanu vai ieroču izplatīšanu.

Pasākumi

17.10. *CPS*, kas ir atbildīgie subjekti kā maksājumu iestādes, kam piešķirta atļauja saskaņā ar Direktīvu (ES) 2015/2366, vai darbojas kā tādas maksājumu iestādes aģents, kam piešķirta atļauja saskaņā ar Direktīvu (ES) 2015/2366, ir jāpiemēro 11. nozaru pamatnostādnē minētie attiecīgie pasākumi arī attiecībā uz to kolektīvās finansēšanas pakalpojumiem.

17.11. *CSP*, kas ir atbildīgie subjekti kā ieguldījumu brokeru sabiedrības, kam piešķirta atļauja saskaņā ar Direktīvu (ES) 2014/65, ir jāpiemēro 15. nozaru pamatnostādnē minētie attiecīgie pasākumi arī attiecībā uz to kolektīvās finansēšanas pakalpojumiem.

17.12. *CSP*, kas ir atbildīgie subjekti kā kredītiestādes, kam piešķirta atļauja saskaņā ar Direktīvu (ES) 2013/36, ir jāpiemēro 9. nozaru pamatnostādnē minētie attiecīgie pasākumi arī attiecībā uz to kolektīvās finansēšanas pakalpojumiem.

17.13. Uzņēmumam, kam piešķirta atļauja kā *CSP* saskaņā ar valsts tiesību aktiem un uz kuru attiecas valsts *AML/CFT* tiesību akti, ir jāpiemēro šī nozaru pamatnostādne un citas attiecīgās nozaru pamatnostādnes *mutatis mutandis*, lai nodrošinātu Savienībā reģistrēto *CSP* saskaņotu un efektīvu *AML/CFT* uzraudzību.

Klienta uzticamības pārbaude

- 17.14. *CSP* saskaņā ar I sadaļu ir jāpiemēro *CDD* pasākumi visiem saviem klientiem, neatkarīgi no tā, vai tie ir ieguldītāji vai projektu īpašnieki.
- 17.15. *CSP*, kas paļaujas uz kredītiestādēm vai finanšu iestādēm līdzekļu iekasēšanā no klientiem vai to pārskaitīšanā klientiem, jāskata I sadaļā minētie piegādes kanāla riska faktori un it sevišķi jāpārlicinās, ka šīs kredītiestādes vai finanšu iestādes ir ieviesušas atbilstīgus klienta uzticamības pārbaudes pasākumus.

Pastiprināta klienta uzticamības pārbaude

- 17.16. Ja ar gadījuma rakstura darījumu vai darījumu attiecībām saistītais risks paaugstinās, kolektīvās finansēšanas pakalpojumu sniedzējam ir jāpiemēro šādi *EDD* pasākumi:
- a) papildu informācijas iegūšanu no klientiem, kuri veic darījumus platformā, piemēram, to ieguldījumu nodoms un pieredze, pamatinformācija un reputācija, pirms darījumu attiecību nodibināšanas (piemēram, meklējot negatīvus paziņojumus publiskos avotos vai plašsaziņas līdzekļos vai pasūtot trešās puses izpētes ziņojumu, lai izveidotu pilnīgāku klienta profilu);
 - b) papildu darbības, lai padziļināti pārbaudītu saņemtos dokumentus, datus vai informāciju;
 - c) informācijas iegūšanu par klientu un to faktisko īpašnieku finanšu līdzekļu izcelsmi;
 - d) prasību, lai atpirkšanas maksājums vai aizdevuma atmaksa tiktu veikta no konta, ko sākotnēji izmantoja ieguldījuma veikšanai, vai konta, kas vienpersoniski vai kopīgi atvērts uz attiecīgo klientu vārda;
 - e) darījumu uzraudzības regularitātes un intensitātes palielināšanu;
 - f) prasību, lai ieguldījuma vai aizdevuma pirmais maksājums tiktu veikts no maksājumu konta, kas vienpersoniski vai kopīgi atvērts uz attiecīgās puses vārda regulētā EEZ kredītiestādē vai finanšu iestādē vai regulētā kredītiestādē vai finanšu iestādē trešā valstī, kurai ir *AML/CFT* prasības, kas nav elastīgākas par Direktīvā (ES) 2015/849 noteiktajām;
 - g) apstiprinājuma saņemšanu no augstākās vadības darījuma laikā, kad klients pirmo reizi izmanto platformu;
 - h) attiecību ar klientu un atsevišķu darījumu pastiprinātu pārraudzību.

Vienkāršota klienta uzticamības pārbaude

17.17. Zema riska situācijās un ciktāl to atļauj valsts tiesību akti, kolektīvās finansēšanas platformas var piemērot *SDD* pasākumus, kas var ietvert:

- a) klienta un — attiecīgā gadījumā — faktiskā īpašnieka identitātes pārbaudi darījumu attiecību nodibināšanas brīdī saskaņā ar Direktīvas (ES) 2015/849 14. panta 2. punktu; vai
- b) pieņēmumu, ka maksājums, kas veikts no konta, kurš vienpersoniski vai kopīgi atvērts uz klienta vārda regulētā kredītiestādē vai finanšu iestādē EEZ valstī, atbilst Direktīvas (ES) 2015/849 13. panta 1. punkta a) un b) apakšpunktā noteiktajām prasībām.

18. pamatnostādne. Nozaru pamatnostādne maksājumu iniciēšanas pakalpojumu sniedzējiem (*PISP*) un konta informācijas pakalpojumu sniedzējiem (*AISP*)

18.1. Piemērojot šo pamatnostādni, uzņēmumiem jāņem vērā Direktīvas (ES) 2015/2366 4. panta 18. un 19. punktā norādītās definīcijas, saskaņā ar kurām:

- a) maksājumu iniciēšanas pakalpojumu sniedzējs (*PISP*) ir maksājumu pakalpojumu sniedzējs, kas veic maksājumu iniciēšanas pakalpojumus, kuri saskaņā ar definīciju Direktīvas (ES) 2015/2366 4. panta 15. punktā nozīmē pakalpojumus maksājuma uzdevuma uzsākšanai pēc maksājumu pakalpojumu lietotāja pieprasījuma attiecībā uz maksājumu kontu, kas atvērts pie cita maksājumu pakalpojumu sniedzēja);
- b) konta informācijas pakalpojumu sniedzējs (*AISP*) ir maksājumu pakalpojumu sniedzējs, kas piedāvā konta informācijas pakalpojumus, kuri saskaņā ar definīciju Direktīvas (ES) 2015/2366 4. panta 16. punktā nozīmē tiešsaistes pakalpojumus konsolidētas informācijas sniegšanai par vienu vai vairākiem maksājumu kontiem, kurus maksājumu pakalpojumu lietotājs atvēris pie cita maksājumu pakalpojumu sniedzēja vai pie vairākiem maksājumu pakalpojumu sniedzējiem).

18.2. Uzņēmumiem jāņem vērā, ka, neraugoties uz to, ka saskaņā ar Direktīvu (ES) 2015/849 *PISP* un *AISP* ir atbildīgie subjekti, ar tiem saistītais sākotnējais *ML/TF* risks ir ierobežots, jo:

- a) kaut arī *PISP* ir iesaistīti maksājumu ķēdē, tie paši neveic maksājuma darījumus un nav maksājumu pakalpojumu lietotāju (*PSU*) līdzekļu turētāji;
- b) *AISP* nav iesaistīti maksājumu ķēdē, un nav maksājumu pakalpojumu lietotāju līdzekļu turētāji.

18.3. Piedāvājot maksājumu iniciēšanas pakalpojumus vai konta informācijas pakalpojumus, *PISP* un *AISP* kopā ar I sadaļu jāņem vērā arī šajā nozaru pamatnostādnē izklāstītais noteikums.

Riska faktori

Klientu riska faktori

18.4. Novērtējot *ML/TF* riskus, *PISP* un *AISP* jāņem vērā vismaz tālāk uzskaitītie faktori, kas potenciāli veicina riska paaugstināšanos.

- a) *PISP*: klients pārskaita līdzekļus no dažādiem maksājumu kontiem vienam un tam pašam maksājuma saņēmējam, kas kopā veido lielu summu bez skaidra ekonomiskā vai likumīgā pamatojuma vai kas rada *PISP* pamatotas aizdomas, ka klients mēģina izvairīties no konkrētiem uzraudzības ierobežojumiem;
- b) *AISP*: klients pārskaita līdzekļus no dažādiem maksājumu kontiem vienam un tam

pašam maksājuma saņēmējam vai saņem līdzekļus uz dažādiem maksājumu kontiem no viena un tā paša maksātāja, kas kopā veido lielu summu bez skaidra ekonomiskā vai likumīgā pamatojuma vai kas rada *AISP* pamatotas aizdomas, ka klients mēģina izvairīties no konkrētiem uzraudzības ierobežojumiem.

Piegādes kanālu riska faktori

18.5. Novērtējot *ML/TF* riskus, *PISP* un *AISP* var vēlēties skatīt EUI "Atzinumu par inovatīvu risinājumu izmantošanu klientu uzticamības pārbaudes procesā" (AK 2017 81).

Valsts vai ģeogrāfiskais riska faktors

18.6. Novērtējot *ML/TF* riskus, *PISP* un *AISP* jāņem vērā vismaz tālāk uzskaitītie faktori, kas potenciāli veicina riska paaugstināšanos, it sevišķi, ja klients maksājumu veikšanai izmanto vairākus kontus, kas atvērti pie dažādiem *ASPSP*.

- a) *PISP*: klients uzsāk maksājumu jurisdikcijai, kas saistīta ar augstāku *ML/TF* risku, vai augsta riska trešai valstij, vai personai, par kuru ir zināms, ka tai ir saikne ar šīm jurisdikcijām.
- b) *AISP*: klients saņem līdzekļus no jurisdikcijām, kas saistītas ar augstāku *ML/TF* risku, vai augsta riska trešās valsts, vai no personas, par kuru ir zināms, ka tai ir saikne ar šīm jurisdikcijām, vai nosūta līdzekļus tām, vai arī klients apvieno maksājumu kontus, kas atvērti vairāku personu vārdā vairāk nekā vienā jurisdikcijā.

18.7. Novērtējot *ML/TF* riskus, *AISP* un *PISP* jāņem vērā tālāk uzskaitītie faktori, kas potenciāli veicina riska samazināšanos.

- a) *PISP*: klients uzsāk maksājuma darījumu ar EEZ valsti vai trešo valsti, kurai ir *AML/CFT* prasības, kas nav elastīgākas par Direktīvā (ES) 2015/849 noteiktajām.
- b) *AISP*: klienta maksājumu konti ir atvērti EEZ dalībvalstī.

Pasākumi

18.8. Klients ir:

- a) *PISP*: klients ir fiziska vai juridiska persona, kurai ir maksājumu konts un kura pieprasa no šī konta uzsākt maksājuma uzdevumu. Konkrētajā gadījumā, ja Direktīvas (ES) 2015/849 3. panta 13. punkta nozīmē *PISP* ir darījumu attiecības ar maksājuma saņēmēju par maksājumu iniciēšanas pakalpojumu piedāvāšanu, nevis ar maksātāju, un maksātājs izmanto attiecīgo *PISP*, lai uzsāktu vienreizēju darījumu ar attiecīgo maksājuma saņēmēju, *PISP* klients šajās pamatnostādnēs ir maksājuma saņēmējs, nevis maksātājs. Tas neskar Direktīvas (ES) 2015/849 11. pantu un šo pamatnostādņu I sadaļu, it sevišķi attiecībā uz gadījuma rakstura darījumiem, un *PISP* pienākumus saskaņā ar Direktīvu (ES) 2015/2366 un citiem piemērojamiem ES tiesību aktiem.
- b) *AISP*: klients ir fiziska vai juridiska persona, kurai ir līgums ar *AISP*. Tā var būt fiziska vai

juridiska persona, kurai ir maksājumu konts(-i).

- 18.9. *PISP* un *AISP* ir jāveic atbilstīgi pasākumi, lai apzinātu un novērtētu ar to darījumdarbību saistīto *ML/TF* risku. Šajā nolūkā *PISP* un *AISP* jāņem vērā visi tiem pieejamie dati. Tiem pieejamo datu veids cita starpā būs atkarīgs no konkrētā klientam piedāvātā pakalpojuma ar skaidri izteiktu maksājumu pakalpojumu lietotāja piekrišanu un kas ir nepieciešams viņu pakalpojumu sniegšanai saskaņā ar Direktīvas (ES) 2015/2366 66. panta 3. punkta f) apakšpunktu un 67. panta 2. punkta f) apakšpunktu.
- 18.10. Ņemot vērā Direktīvas (ES) 2015/849 11. pantu, *PISP* un *AISP* jānosaka *CDD* pasākumu apmērs, ņemot vērā riska pakāpi un visus tiem pieejamos datus ar skaidri izteiktu maksājumu pakalpojumu lietotāja piekrišanu un kas ir nepieciešams viņu pakalpojumu sniegšanai saskaņā ar Direktīvas (ES) 2015/2366 66. panta 3. punkta f) apakšpunktu un 67. panta 2. punkta f) apakšpunktu. Vairumā gadījumu ar šiem darījumdarbības modeļiem saistītais zemois objektīvā riska līmenis nozīmē, ka *SDD* būs ierasta lieta. Attiecībā uz tiem zema riska gadījumiem un, ciktāl *SDD* pasākumu piemērošana ir aizliegta vai ierobežota saskaņā ar valsts tiesību aktiem, *AISP* un *PISP* var pielāgot savus *CDD* pasākumus un attiecīgi piemērot 18.15. pamatnostādni.
- 18.11. Uzraudzība: saistībā ar to *CDD* procesiem *PISP* un *AISP* jāpārlicinās, ka to *AML/CFT* sistēmas ir uzstādītas tā, lai brīdinātu par neparastām vai aizdomīgām darījumu darbībām, ņemot vērā visus tiem pieejamos datus ar skaidri izteiktu maksājumu pakalpojumu lietotāja piekrišanu un kas ir nepieciešams viņu pakalpojumu sniegšanai saskaņā ar Direktīvas (ES) 2015/2366 66. panta 3. punkta f) apakšpunktu un 67. panta 2. punkta f) apakšpunktu. Lai atklātu neparastas darījumu darbības, *PISP* un *AISP* jāizmanto savas vai trešo pušu tipoloģijas.

Klienta uzticamības pārbaude

- 18.12. *PISP* un *AISP* jāpiemēro *CDD* pasākumi saviem klientiem saskaņā ar I sadaļu.
- 18.13. Saskaņā ar Direktīvas (ES) 2015/849 13. pantu katru reizi, kad tiek pievienots konts, *AISP* jājautā klientam vai jāpārbauda, izmantojot citus līdzekļus, vai konts ir viņa privātais konts, kopējs konts vai juridiskas personas konts, kuram klientam ir tiesības piekļūt (piemēram, apvienības, uzņēmuma konts).

Pastiprināta klienta uzticamības pārbaude

- 18.14. Augstāka riska situācijās uzņēmumiem jāpiemēro I sadaļā izklāstītie *EDD* pasākumi.

Vienkāršota klienta uzticamības pārbaude

- 18.15. Uzņēmumiem vienmēr jāzina sava klienta vārds. *PISP* var apsvērt iespēju piemērot *SDD*, piemēram:
- a) paļaujoties uz finanšu līdzekļu izcelsmi kā klienta identitātes pierādījumu, ja ir

zināma klienta maksājumu konta informācija un maksājumu konts ir atvērts pie regulēta EEZ maksājumu pakalpojumu sniedzēja;

- b) atliekot klienta identitātes pārbaudi līdz konkrētam vēlākam datumam pēc attiecību nodibināšanas. Tādā gadījumā uzņēmumiem jānodrošina, ka to politikā un procedūrās ir noteikts, kurā brīdī jāpiemēro *CDD*;
- c) izdarot pieņēmumu par darījumu attiecību būtību un mērķi.

19. pamatnostādne. Nozaru pamatnostādne uzņēmumiem, kas nodrošina valūtas maiņas punktu darbību

- 19.1. Uzņēmumiem, kas nodrošina valūtas maiņas pakalpojumus, kopā ar I sadaļu jāņem vērā arī šajā pamatnostādnē minētie noteikumi.
- 19.2. Uzņēmumiem jāņem vērā valūtas maiņas pakalpojumu objektīvie riski, kas tos var pakļaut būtiskiem *ML/TF* riskiem. Uzņēmumiem jāapzinās, ka šie riski izriet no darījumu vienkāršības, to ātruma un nereti no to skaidras naudas izmantošanas. Uzņēmumiem jāņem vērā arī tas, ka to izpratne par ar klientu saistīto *ML/TF* risku var būt ierobežota, jo tie parasti veic gadījuma rakstura darījumus, nevis dibina darījumu attiecības.

Riska faktori

Produktu, pakalpojumu un darījumu riska faktori

- 19.3. Uzņēmumiem jāņem vērā tālāk norādītie faktori, kas potenciāli veicina riska paaugstināšanos.
- a) Darījums ir neparasti liels absolūtā izteiksmē vai salīdzinājumā ar klienta ekonomisko profilu.
 - b) Darījumam nav acīmredzama ekonomiska vai finansiāla mērķa.
- 19.4. Uzņēmumiem jāņem vērā tālāk norādītie faktori, kas potenciāli veicina riska samazināšanos.
- a) Samainītā summa ir maza; uzņēmumiem ir jāņem vērā, ka ar to, ka summas ir mazas, nepietiek, lai izslēgtu *TF* risku.

Klientu riska faktori

- 19.5. Uzņēmumiem jāņem vērā tālāk norādītie faktori, kas potenciāli veicina riska paaugstināšanos.
- a) Klienta rīcība:
 - i. klienta darījumu summa ir nedaudz mazāka par *CDD* piemērojamo robežvērtību, it sevišķi, ja tie notiek bieži vai īsā laikposmā;
 - ii. klients nevar sniegt vai nesniegs informāciju par līdzekļu izcelsmi;
 - iii. klients pieprasa apmainīt lielu apjomu ārvalstu valūtas, kas nav konvertējama vai netiek bieži izmantota;
 - iv. klients apmaina lielu daudzumu zemas nominālvērtības banknošu vienā valūtā pret augstākas nominālvērtības banknotēm citā valūtā vai otrādi.

- v. Klienta rīcībai nav acīmredzamas ekonomiskas jēgas.
- vi. Klients vienā un tajā pašā dienā apmeklē daudzas viena un tā paša uzņēmuma telpas (ciktāl uzņēmumam tas zināms).
- vii. Klients jautā par identifikācijas robežvērtībām un/vai atsakās atbildēt uz ikdienišķiem vai regulāriem jautājumiem.
- viii. Klients konvertē vienas ārvalstu valūtas līdzekļus citā ārvalstu valūtā.
- ix. Lielu apjomu maiņa vai bieža maiņa, kas nav saistīta ar klienta darījumdarbību.
- x. Klienta pārdotā valūta neatbilst viņa pilsonības vai dzīvesvietas valstij.
- xi. Klients bez jebkāda loģiska skaidrojuma pērk valūtu no neparastas vietas salīdzinājumā ar savu atrašanās vietu.
- xii. Klients pērk valūtu, kas neatbilst tai, kas ir zināma kā klienta galamērķa valsts valūta.
- xiii. Klients pērk vai pārdod lielas valūtas summas no jurisdikcijas, kas saistīta ar augstu predikatīvu noziedzīgu nodarījumu līmeni attiecībā uz *ML* vai teroristu darbībām.

b) Klienta darījumdarbība:

- i. klienta darījumdarbība ir saistīta ar augstāku *ML/TF* risku, piemēram, kazino, dārgmetālu un dārgakmeņu pirkšana/pārdošana, metāllūžņu tirgošana.

Piegādes kanālu riska faktori

19.6. Uzņēmumiem jāņem vērā tālāk norādītie faktori, kas potenciāli veicina riska paaugstināšanos.

- a) Pakalpojumu pilnībā sniedz tiešsaistē bez konkrētām drošības garantijām.
- b) Pakalpojumu sniegšana notiek, izmantojot aģentu tīklu.

Valsts vai ģeogrāfiskie riska faktori

19.7. Uzņēmumiem jāņem vērā tālāk norādītie faktori, kas potenciāli veicina riska paaugstināšanos.

- a) Naudas maiņas punkta darījumdarbība atrodas jurisdikcijā, kas saistīta ar augstāku *ML/TF* risku.

Pasākumi

19.8. Tā kā šīs darījumdarbības galvenokārt balstās uz darījumiem, uzņēmumiem ir jāizskata, kādas uzraudzības sistēmas un kontroles pasākumus ieviest, lai nodrošinātu, ka tie spēj atklāt nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas un teroristu finansēšanas mēģinājumus, pat ja to rīcībā esošā *CDD* informācija par klientu ir pamatinformācija vai ja šādas informācijas nav. Šī uzraudzības sistēma jāpielāgo darījumdarbības apjomam un pakļautībai riskam.

Klienta uzticamības pārbaude

19.9. Uzņēmumiem savā iekšējā politikā un procedūrās ir skaidri jādefinē, kurā brīdī tiem jāveic *CDD* saviem neregulārajiem klientiem. Tam jāietver:

- a) situācija, kad darījuma vai identificēto saistīto darījumu summa sasniedz 15 000 EUR vai valsts robežvērtību(-as), ja tā ir zemāka, vai vairāk. Politikā un procedūrās skaidri jādefinē, kurā brīdī vienreizēju darījumu virkne ir darījumu attiecības, ņemot vērā uzņēmumu darbības kontekstu (t.i., parasto klientu vienreizējā darījuma vidējo normālo lielumu).
- b) Situācija, kad ir aizdomas par nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu vai teroristu finansēšanu.

19.10. Uzņēmumiem jebkurā gadījumā ir jāievieš sistēmas un kontroles pasākumi saskaņā ar 4.7. pamatnostādnes b) apakšpunktu, lai:

- a) identificētu saistītus darījumus (piemēram, lai noteiktu, vai viens un tas pats klients īsā laikā vēršas pie vairākiem birojiem);
- b) uzraudzītu darījumus tādā veidā, kas ir atbilstīgs un efektīvs, ņemot vērā uzņēmuma izmēru, tā biroju skaitu, darījumu lielumu un apjomu, veikto darbību veidu, tā piegādes kanālus un riskus, kas identificēti uzņēmuma darbības riska novērtējumā.

Pastiprināta klienta uzticamības pārbaude

19.11. Ja ar gadījuma rakstura darījumu vai darījumu attiecībām saistītais risks palielinās, uzņēmumiem ir jāpiemēro *EDD* saskaņā ar I sadaļu, tostarp — attiecīgā gadījumā — pastiprināta darījumu uzraudzība (piemēram, lielāka regularitāte vai zemākas robežvērtības), apkopojot plašāku informāciju par darījumdarbības būtību un mērķi vai klienta līdzekļu avotu.

Vienkāršota klienta uzticamības pārbaude

19.12. Ciktāl to atļauj valsts tiesību akti, uzņēmumi var apsvērt *SDD* piemērošanu zema riska situācijās, piemēram:

- a) atliekot klienta identitātes pārbaudi līdz konkrētam vēlākam datumam pēc attiecību nodibināšanas;
- b) veicot klienta identitātes pārbaudi, pamatojoties uz maksājumu, kas veikts no konta, kurš vienpersoniski vai kopīgi atvērts uz klienta vārda regulētā EEZ kredītiestādē vai finanšu iestādē.

20. pamatnostādne. Nozaru pamatnostādne korporatīvajām finansēm

- 20.1. Uzņēmumiem, kas nodrošina uzņēmuma finanšu pakalpojumus, jāņem vērā ar šīm darbībām saistītie objektīvie *ML/TF* riski un jāpatur prātā, ka šādas darbības pamatā ir ciešas konsultatīvās attiecības, it sevišķi ar korporatīvajiem klientiem un citām pusēm, piemēram, potenciālajiem stratēģiskajiem investoriem.
- 20.2. Piedāvājot uzņēmuma finanšu pakalpojumus, uzņēmumiem jāpiemēro I sadaļa un papildus šajā pamatnostādnē izklāstītie noteikumi. Šajā saistībā var izskatīt arī 12., 15. un 16. nozaru pamatnostādni.

Riska faktori

Klienta un labuma guvēja riska faktori

- 20.3. Piedāvājot uzņēmuma finanšu pakalpojumus, uzņēmumiem jāņem vērā tālāk norādītie riska faktori, kas potenciāli veicina riska paaugstināšanos.
- a) Klienta īpašumtiesības ir neskaidras un bez jebkāda acīmredzama komerciāla vai likumīga pamatojuma. Piemēram, ja īpašumtiesības vai kontrole pieder citām struktūrām, piemēram, trastiem vai īpašam nolūkam dibinātām sabiedrībām, kas veic vērtspapīrošanu, kā definēts Regulas (ES) 2017/2402 (SSPE) 2. panta 2. punktā.
 - b) Korporatīvās struktūras vai darījumi ir sarežģīti, piemēram, ilgstoša turēšanas ķēde ar fasādes uzņēmumu izmantošanu vai pārredzamības trūkums, un tiem šķietami nav pamatota darījumdarbības mērķa.
 - c) Ja nav pierādījumu, ka klients ir saņēmis tiesības vai pietiekami augsta līmeņa vadības apstiprinājumu līguma noslēgšanai.
 - d) Ir maz neatkarīgu klienta identitātes pārbaudes līdzekļu.
 - e) Ir aizdomas par pārkāpumiem, piemēram, krāpšanos ar vērtspapīriem vai iekšējās informācijas ļaunprātīgu izmantošanu.
- 20.4. Piedāvājot uzņēmuma finanšu pakalpojumus, uzņēmumiem jāņem vērā tālāk norādītie riska faktori, kas potenciāli veicina riska samazināšanos. Klients ir:
- a. valsts pārvalde vai uzņēmums no jurisdikcijas ar zemu korupcijas līmeni; vai
 - b. kredītiestāde vai finanšu iestāde no jurisdikcijas ar efektīvu *AML/CFT* režīmu, un tiek uzraudzīta tā atbilstība *AML/CFT* prasībām.

Valsts vai ģeogrāfiskie riska faktori

20.5. Piedāvājot uzņēmuma finanšu pakalpojumus, uzņēmumiem jāņem vērā tālāk norādītie riska faktori, kas potenciāli veicina riska paaugstināšanos.

- a. Klients vai tā faktiskais īpašnieks atrodas jurisdikcijās vai ir saistīts ar jurisdikcijām, kas saistītas ar augstāku *ML/TF* risku. Uzņēmumiem ir sevišķa uzmanība jāpievērš jurisdikcijām ar augstu korupcijas līmeni.

Pasākumi

20.6. Uzņēmuma finanšu pakalpojumu sniedzēji pēc darījumdarbības būtības sistemātiski apkopos nozīmīgu uzticamības pārbaudes informāciju; uzņēmumiem jāizmanto šī informācija *AML/CFT* vajadzībām.

Pastiprināta klienta uzticamības pārbaude

20.7. Ja ar darījumu attiecībām vai gadījuma rakstura darījumu saistītais risks paaugstinās, uzņēmumiem ir jāpiemēro *EDD* pasākumi, piemēram:

- a) papildu pārbaudes attiecībā uz klientu īpašumtiesību un kontroles struktūru, faktiskajām īpašumtiesībām un it sevišķi attiecībā uz klienta iespējamām saiknēm ar politiski nozīmīgām personām, kā arī to, kādā mērā šīs saiknes ietekmē ar darījumu attiecībām saistīto *ML/TF* risku;
- b) to direktoru, akcionāru un citu pušu integritātes novērtējums, kas būtiski iesaistīti klienta darījumdarbībā un uzņēmuma finanšu darījumā;
- c) pārējo korporatīvās struktūras īpašnieku vai pārziņu identitātes pārbaude;
- d) visu darījumā iesaistīto pušu līdzekļu vai aktīvu avota un būtības noskaidrošana, attiecīgā gadījumā izmantojot atbilstīgu trešo pušu pierādījumus vai apliecinājumus;
- e) papildu pārbaudes, lai noteiktu korporatīvā klienta finansiālo situāciju;
- f) nedokumentāru pierādījumu formu izmantošana, piemēram, tikšanās ar uzticamām personām, kuras pazīst attiecīgās personas; piemēram, bankieri, revidenti vai juridiskie konsultanti. Uzņēmumiem jāizskata, vai šie pierādījumi ir pietiekami, lai pierādītu, ka klients ir pareizi atspoguļojis savus personīgos un finansiālos apstākļus. Ja tiek izmantoti šāda veida nedokumentāri pierādījumi, jāglabā ieraksts, kurā norādīts lēmuma pieņemšanas pamats;

- g) klienta uzticamības pārbaude, ņemot vērā riska pakāpi, attiecībā uz pārējām finanšu nolīguma pusēm nolūkā iegūt pietiekamas pamatzināšanas, lai saprastu darījuma būtību. Tas ir tāpēc, ka nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas riskus uzņēmumam var radīt ne tikai klienti, bet arī darījuma puses, ar kurām uzņēmumam nav tiešu darījumu attiecību. Uzņēmumiem jāņem vērā tas, ka minētās puses var ietvert:
- i. klienta uzņēmuma pārņemšanas vai apvienošanas mērķi;
 - ii. potenciālos vai faktiskos ieguldītājus korporatīvajā klientā;
 - iii. korporatīvās struktūras, kurās uzņēmumam pieder būtiska īpašumtiesību daļa (bet ar kurām tam nav plašāku darījumu attiecību);
 - iv. potenciālos nākotnes klientus;
 - v. vērtspapīrošanas darījumus, kā definēts Regulas (ES) 2017/2402 2. panta 1. punktā: aģenti, kuri rīkojas SSPE vārdā (kuri var būt vai nebūt regulēta struktūra);
- h) uzņēmumiem, kas piedāvā uzņēmuma finanšu pakalpojumus, jāpiemēro pastiprināta pastāvīga uzraudzība. Šajā sakarā uzņēmumiem, kas izmanto automatizētu darījumu uzraudzību, jāapvieno tā ar darbībā iesaistīto darbinieku zināšanām un kompetenci. Šīs pastiprinātās uzraudzības rezultātā būtu skaidri jāsaprot, kāpēc klients veic konkrētu darījumu vai darbību; šajā nolūkā uzņēmumiem jāpārlicinās, ka to darbinieki izmanto savas zināšanas par klientu un to, kas būtu normāli attiecīgajos apstākļos, lai spētu atklāt neparasto vai potenciāli aizdomīgo;
- i) piedaloties vērtspapīru emisijā, uzņēmumam jāapstiprina, ka to trešo pušu rīcībā, kuras piedalās vērtspapīrošanas instrumentu vai darījumu pārdošanā ieguldītājiem, ir pietiekami klienta uzticamības pārbaudes pasākumi;
- j) apsverot *ML/TF* riskus, kas saistīti ar vērtspapīrošanas instrumentiem vai darījumu, uzņēmumam jāsaprot vienošanās pamatā esošais ekonomiskais mērķis, tostarp uzticamības pārbaudes līmenis, kurš piemērots dažādām vienošanās pusēm, kas var ietvert puses, ar kurām uzņēmumam nav tiešu darījumu attiecību.

Vienkāršota uzticamības pārbaude (*SDD*)

20.8. Uzņēmumiem jāizmanto informācija, kas ir to rīcībā, pateicoties uz attiecībām balstītai uzņēmuma finanšu darbības būtībai, darījumu mērogam un nepieciešamībai novērtēt kredītrisku un reputācijas risku, ko rada uzņēmuma finanšu pasākumi, arī *SDD* vajadzībām.

GALĪGAIS ZIŅOJUMS PAR PAMATNOSTĀDNĒM ATTIECĪBĀ UZ KLIENTA UZTICAMĪBAS PĀRBAUDI UN FAKTORIEM, KAS KREDĪTIESTĀDĒM UN FINANŠU IESTĀDĒM IR JĀŅEM VĒRĀ, NOVĒRTĒJOT *ML/TF* RISKU, KURŠ SAISTĪTS AR DARĪJUMU ATTIECĪBĀM UN GADĪJUMA RAKSTURA DARĪJUMIEM.

20.9. Ja uzņēmumi veic darījumus ar starpniekiem, kuri uztur uzskaiti savu pakārtoto klientu interesēs, uzņēmumiem jāpiemēro 16. nozaru pamatnostādne.